

ترجمہ عالم

یا کہ

(باشمہ کلن لر)

522
OSMAN ERGİN
KİTAPLARI
No.

محرر و ناشری:

عبد الرشید ابراہیموف

طبع اولندی عبد الرشید بن عمر ابراہیموف کتیریق باشمه خانه صنده
س. پترسبورغه غلازوفسکی اورامده 12 نومی خانه ده.

Типографія А. О. ИБРАГИМОВА С.-Петербургъ, Глазовская 12

زعمہ عالم

یا کہ

﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾ (باشہ کلن لہر) ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾

OSMAN ERGİN
KITAPLARI

No.

981

522

محرر و ناشری:

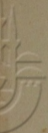
عبد الرشید ابراہیموف

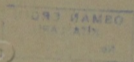
Te 522

طبع اولندی عبدالرشید ابراہیموف ذک الیکتریق یاصہ خانہ سندھ
س۔۔ پتہ پورغده غلازوفسکی اورامده ۱۲ خانہ ده

Электро-печатня А. О. Ибрагимова, СПб., Глазовская 12.

İBUL
ŞEHİR
İYESİ
KİTAPLIĞI

سیبریہ خلقی

بن کندم سیبریہ لی اولدیغمدن سیبریده اولان جد و اجدادمزه عائد
بر خلاصه معلومات و بزمکی مناسب کوردم.

اصل و نسلمز بخاری اولدقلرندن سیبریده بولنان بخاری لر احوالندن
دخی بر آز معلومات و بزمک بنم وظیفهم در.

سیبریہ نك اصل برلی خلقی: تورالی، آبالی، تیلانکرت ایستاک، قورتاق

اسلمر یلد بر نیچه قبیله که بولنلر. بولنلر اصل سیبری نك برلی خلق لر یلد.

۱۷ نچی ۱۸ نچی عصرلرده سیبریده که تورک عنصری اولان بخاری لر کلدی.

یادرنیچیف

سیبریده ایرتش نهوی اوزرنده بولنان کوچم خانلغی بعینه قازان خانلغی

جی مستقل بر حکومت اولمشدر.

سیبریہ خانلغی هم قزان هم بخارا خلقی برلن بیک کوب وقتلردن

اختلاط قیلغانلر.

سیبری نك پای تخی خان جنابلر نك ساکن اولدیغی شهر (اسکر)

شهر یلد. اول زمانلرده بو شهرکه سیبر هم دبرلر مش. مشهور شهرلری: پاپانچین،

چینغی تورا، حاضرده تمان دبلر، یاولی تورا، تارخان قلعه، بیچکی تورا،

فارچی، قوللر، بالیم، طبول تورا. سیبر خلقی بیک ایسکی زماندن ابگون

کسبی برلن مشغول بولغانلری ۱۵۹۸ نچی یل نك رسمی اوزاق لرنده

هم کوریلدر.

رادلوف دبرکه: سیبریہ تانارلر نك اصل خلقی اوج قبیله که تقسیم اولنور،

تورالی، آبالی، قورتاق قبیله لر یلد، بولنلر دن باشقه ۱۵ نچی ۱۶ نچی عصرلرده

اورتا آسیادن بخاریلر تورک عنصری کوچب کلدی.

راداوف، میللر، فیشر، غیورغی دیگن کشلر همهلری طبول تانارلر نك

ایگون کسی بران مشغول بولغانلرینی یازالر. همەسی شول ایسکی زمان لرده هم مسلمان بولغانلر، لکن ۱۷۱۸ یلدن ۱۷۲۰ نچی یل ارغه قدر طبولسکی آرخیسکوب نك اجتهدی بران ییک کوب آدملرنی چوقندرغانلر. هم شول وقتلر ییک کوب مکتبلرنی خراب قیلغانلر شول سیمیدن (غراموتای) اوقوب یازارغه ییله تورغان کشلر آزایلغان.

۱۸ نچی عصرده میتروپالیت سیلیو بوستوف تاتوی تانارلرنی چوقندیرورغه ییک اجتهد قیلغان. ۱۹ نچی عصرده خرستیانلق نشر ایتمک ایچون بیلیسکی اوشتوه آچلغان، بولار قازنا آچهدسی بران شول وقتلرده تاریده هم ایشن طامقده چرگلو صالحانلر.

شولای هم بولسده خرستیانلق صوگ وقتلرده ییک آز طارالغان. طبولسکی غویبرناتورنک ۱۸۶۰ نچی یل لرنده بیرگان حسابنه قاراغانده، طوفز بلده خرستیان دینی قبول قیلغان کشلرنک حسابی ۲۳۱ کشی بولغان، هر نه قدر اطرافلرنی اورص اوللری قاپلاغان بولسده، خرستیانلق برده آغده بلری مسلمانلق اوز الدنه بارا.

طبولسکی غویبرنده تانارلر آراسنده مدینیت جهتی ییک بخش بارا هم، تیز بارا، شولای هم بولسده اوزلرنک تل لرنی هیچ ترک ایتمیورلر. حتی ۱۸ نچی عصرده چوقنغان تومان قالاسینه یقین یاماق اوللنک تانارلری همەسی، اورص قزینی ده نکاح لندیلر، شولای هم بولسده همیشه تانارچه سویلاشلر، طبول تانارلری اول زمان لرده ییک تاراو بولغانلر، هر اولده اون یورت کوب بولسه اون بش یورت بولغان، صوگوه ییک سکر یوز نچی یل لرنک باشنده تانارلر آراسنده خرستیان دینی تارالا باشلاغاچ، بولار بر آراغه ییک توبلانغانلر ۱۸۶۸ نچی یل لرنک حساب لرنده منک دولشی اوللر کورندهر.

طبول غویبرنەسینک تانارلری ییک سوداکیمر — تجار ملتدر. سیربده بولغان بو خار بیچلر ایسکی دن تجارت بولنده ییک بیوک رول اوبناغانلر، حتی روسیه حکومتی بران خصوصی تارغاواوی دوغورلر باصاغان، روسیه داخلنده آسیا مالی بران تجارت قیللق ایچون، پراوه نالوغلرنی لغو ایتمیورمشلر، بر طرفی

قضاياده بر طرفی مسكوده تجار بخاری لرنك خصوصى آعینت لری بولغان. بیلر
حقنده هم خصوصى داکومینت امتیاز لری بولغان.

بولارنك همدهسى مسلمان شریعتی بران عمل قیلغان لر. تاتارلار اوجیلیق
بران هم مشغول بولغان لر. هر تورلی حیوان آوی بالیق آوی اولغان لر.

طبول، تمان، تارى تاتارلردن بو صوئك وقت لرده دولت کیتدی. بولارنی
فقیرلک باصدی، حتی قریه خلق لری فقیرلک نك نهایتنه یتدی لر. آخر الامر

«بودات» وبرکولرنی تولارکه هم حال لری کیلمادی. نیدوبیمکه یغلدی:

طبول اویازنده بولغان نیدوبیمکه: ۲۱۸۰۸۶۰ تنکە ۴۵ تین

تمان اویازنده.. ۲۷۰۸۱۲ تنکە ۵۴ تین

بالوظر اویازنده ۵۹۰۰۴۲ تنکە ۹۹ تین

تاری اویازنده ۷۴۰۵۱۸ تنکە ۲۸ تین

مجموعی ۴۸۰۰۲۳۴ تنکە ۲۶ تین

بو قدر فقیرلک نك سببی عجیبا نه اومش؟

باردیچیف دیرکه: روسیه حکومتی اول بولارنی هر تورلی نالوک بران قصفان،
برلرنی آغان، ایگون برلرنی آلوب خریستیان لر کوچرگان، بر طرفدن آتمینستراسیه
قصفان، بر طرفدن دین جهندن قصفانلر، شونك بران تاتارلرنك قوت لرنی آغان لر،
بر وقت لر نهایت درجده فقیرلک ایله مبتلا بولغان لر. شول سیدن حاضرده
بو خلق بیک آزیه نسل لری انقراضه بوز توتمشدر. بو صوئك یل لرده بعض
ئولص لرده کشی حسابی هیچ آرتمای.

بوئدن اللی سته مقدم روزیا بولغانده طبول غوبرناسنده (۲۲۲۶) دوش

بخاری بولغان. حالبوکه بر زمان لرده (۸۷۲۷) جان بولغان لر.

بخاری لرنك سیبریده مسلمانلق انتشارنه بیک زور خدمت لری بولغان.

روس لردن هم مقدم بخاری لر سیبریده که مدینت تخمنی ایلکن لر. حتی کوچم

خاندن هم اول بخاری لر سیبریده که کیلوب یوروگانلر. لکن مسلمانلق نك

اساسنی کوچم قورغان. علمادن آدم جلب اینگان بخارادن ابك اول سیبریده که

رسمای دین اسلام اساسینی قوروجی دین علی خواجه بولغان، مشایخن شریتی

شیخ دخی کیلوب اخلاق تربیه سنی تعلیم اینتگان. دین علی خواجہ دنک اصلی شاه محمود خوارزمی نسلدن اولوب، سبیریه که کلدنکه کوچم خان جنابلرینک لعل اسملی قزینه عقد ازدواج ایتمشدر. بعده تاتارلر آراسنده دین اسلام تعلیمنه باشلاغان هم اوراده بولغان کوچمه تاتارلری مدنیت که دعوت اینتگان، (بو کونده طبول غوبرنه سنده خواجہ آنالغان جماعت همه سی شو دین علی خواجہ اولادلریدر).

۱۶۲۹ نجی یلدن مقدم تاتارلرینک کوبراکی مجوسی ایدی، صوگره بیک نیز محمدیلک شایع بولوب کیدی. حتی تاتار قرغز باشقورتلر آراسینه هب بخاری لردن مدنیت ایله مسلمانلق کیدی. بخاربلرنک اکثری تاتار قزینه نکاحلندیلر، حتی بر بخاری طبولده، تمانده، تاریده، تورینسکی ده هر برنده برر تاتار قزینه نکاحلنمش لری ایدی. بو صورتله دخی بیک کوب بخاری نزیاید ایتمش اولدیغی معلومدر. بخاریلر بالکیز سبیریه ده تجارتله اکتفا ایتمیوب، بر زمان لر اورال ساحل لرنی دخی اشغال ایتمش لردر. تونتره برلان آرخانغیلسکی که قدر کیتمش لردر. ۱۵۹۵ نجی بلی بخاری لری اورلری بر تجار طبقه سی (کویچسکی صاحب لویده) تاسیس ایتمش لردر. بخارا ایله تاری آراسنده دائمی کاروان یورویمش لردر.

بخاری لر بر طرفدن امور سیاسیه که دخی مداخله ایتمش لردر. مسعوده حکومتی ایله چین - قطای حکومتی آراسنده سفارت خدمتنده دخی بولنمش لردر. ۱۶۵۸ سنه سی تاری قلاسندن سید قل بابا روسیه حکومتی طرفندن بیکین که پوغدی خانغه هدیه کوترمشدر. ۱۶۶۸ نجی بلی سید قل بابا تکرار بیکین که وارمشدر. بخاری لر بر زمان اورنورغ غوبرناسینه هم کیکن لر. باشقورتلری دخی دین اسلامغه دعوت قیلغان لر، صوگره اورلری هم باشقورتقه یازوب باشقورت بولوب کیتکان لر، محمد قلی وولص لری اصل بخارسکی وولص بولغان، حاضرده هم صارت قائمق اسملری ذکر اولنمقدهدر.

۱۶۲۵ قرق بشچی بل لری اویفا غوبرناسنده هم ایسکی وولص صارت

خلق بولغان.

بخاری لر بر زمان لر سبیریه ده (رادوشچه) بر ساما اوپراولینیه امتیازی

دخی آغان، هه بخاری بر برکه اجتماع ایدوب بر شهر بولوب اوتورورغه رخصت بولغان، لکن هر نه کچی سبب که مینی ایسه اجتماع ایدهمامش لردر. تارلق عبد الله بابا لطیفوف عبد الغنی بابا رحبوف دیرلردی: بزئک بخاری ارغه رادوشچه بولوب اوتورورغه کور-اتلکان بر، بو کونده بزئک تاری قلعه سنده مسلمان زیارتی بولغان یردن باشلاب تا اونچی چاقرومده اینای قرینه قدر دیب. ۱۷۲۷ نجی یل لری حیوه بخاراغه مال کورتومک اورادن مال کتورمک ایچون روسیه حکومتی بولان خصوصی دوغاور باصاغان لر. ۱۷۶۲ نجی یل لری شول تجار کارولقی هندستانغه قدر کیتکان. ۱۷۷۳ یل لری و آندن سوگره سیریه بخاری لری نیچه مرینه پتربورغه کیلوب حکومت ایله خصوصی مقاوله لرده بولمشلردر. بخاری لردن میر علیم شیخ بابا، تانارلردن صاباناق بابالر، پتربوردن هر خصوصقه امتیازلر آلوب فایتقانلر. بونلرک کاغدلری وارث لری التده آآن موجوددر.

۱۷۶۵ نجی یل لری عموم سیریه ولایت لرنده مسجدلر بنا قیلوب مدرسه لر آچارغه روسیه حکومتدن رخصت رسمیه آغان لر ۱۷۸۲ نجی یل لری مسلمان ارغه اوز آرالندن علمادن رئیس لر انتخاب اونوب و شریعت احکامیلده عمل اولمده سینه رسماً رخصت آغان لر، شول رخصت لرگه بناء ۱۷۸۴ نجی یل بزئک تاری فالاسنده عبدالرشید بابا آخون اولارق صایلانغان.

۱۷۹۰ نجی یلده عبدالرشید آخون ارباب یارمنکده سینه باروب تاری فالاسنده مسجد بناسی ایچون آقیچه جیع قیلغان. بورالره قدر بخاری لر حقنده یازیش اولدیبعمز معلومات، هه روس محرر لری اثرلردن آلمشدر. شوراسی تأسف اولنورکه: او قدر تشبث اولندقدن سوگره اداره مختاریت تأسیس اولنده امشدر. مانع نه ایسه بزکه معلوم بولمدی.

بوندن یوز سنه، یوز ایلیقی سنه مقدم تاری طبول اوبازلرنده معتبر وبای کشی لر اولمشدر. علمادن دخی معتبر آدملر بولغان.

۱۷۹۲ نجی سنه سنده ایالی دن سید بابا ایله بخاری لردن عبدالرشید آخون برلکده تاری فالاسنده آآن موجود تاش مسجدنی بنا قیلغان لر. عبدالرشید

آخون وفاتدن صوگره اوغلی ابراهیم بای مسجدکه متولی بولغان، بو کاشی بزئک جدمزدر، آنن فامیلیه مز بو کاشی که منسوبدر. ابراهیم بای، زمانه سنده مشهور اغنیادن اولوب مسجد مدرسه لر نظارتی التزام ایتمش بر آدمدر. کندیسی تجارت ایله مشغول بولسده، بر طرفدن مدرسه ده طلبه لرغه مثنوی تعلیم ایدرمش (اوبا) قریه سینک حسین ملا مرحوم مثنوی اییاتی اوقودییغی زمان استاذم ابراهیم ملا شویده تعلیم ایتمشدی دیدرک نقل ایدردی. ابراهیم بای ۱۸۲۲ نچی ییل لرنده تاری مسجدی نك توپاسنی تیمور ایله یابوب اوز قولی بولان یشل که بولامش، شول وقتده دیرموش: کافرانی مسجد توپاسینه چیقارام دیب. شول زمانلرده تاری فالاسنده اغنیالردن، یوقاروده مذکور دین علی خواجه سلندن عیدکه قارت بالاسی، نیاز حاجی باباهم بیک بای کاشی بولغان. شرتی شیخ نسلندن محمدی شیخ بیک مشهور کاشی بولغان. بولر همه سنی متدین صوفی کشیلر بولوب هم روسیه حکومتی نظرده بیوک اعتباراری بولغان. نیاز حاجی بابا (۱۸۲۰) ییلی حجکه باروب، سیریه ده اقصر لیالده عشا نمازی قیلنمه سی خصوصه مکه مکرمه مقیسی عبدالرحمن سراجدان قنوی کشورمشدر. هم حجازدن عودتده بر مدت مصرده اقامت ایدوب، علم قرائت تحصیل ایلمشدر. صوگره حجازدن گلدیکی کبی ایکندی نمازنی بیک ابرته اوقورغه ملاروغه امر ایتمش، اوزی ایکندی بولان آخشام آراسنده طلبه وعلمانه علم قرائت تعلیم ایدرمش. سیریه که عربستاندن ابتداء علم قرائت کتورمش بو ذات محترمدر. ۱۸۲۷ نچی ییلنی ابراهیم بابا حجازه کیتدیگی زمان نیاز حاجی بابانی مسجدکه متولی تعیین ایتمشدر. شول زماندن اعتبارا نیاز حاجی مسجد مدرسه نظارتی التزام ایدوب، مسجد اداره سنی تأمین ایچون آفجه دار وقف قیلوب، المن ابراهیم ملانی مدرس لک ایله تاریخه کتورمشدر. بو ابراهیم بزئک آنامز مرحومه نك پدردر. شول زماندن بوزمانغه قدر تاریخه مسجد متولی لکی، ایدیکن لر اینه کیچمشدر. مسجد مدرسه گه آنلر خدمت ایتمشدر وایتکده درلر.

بزئک من طرف الاب جدمز ابراهیم بای نك، حجازه توجه ایده جکی زمان

بالارینه یازمش اولدیغی وصیت، آلا ن بزئک برادرمز خانده سنده محفوظدر. ابراهیم ملا حج سفرندن عودتنده شام شریف زیارتدن گلورکن، بیروقده وفات ایتمشدر.

بو یقین زمان لرده سیربرده بخاری لردن دین اسلامغه خدمت ایتمش آدملرنک مشهوری، تمانده مانچل قریهسی نک مرحوم نعمت الله حاجی قارمشاق اولغی در. بو ذات محترمک قیلغان خیراتی و بنا ایلدیگی مسجد مدرسه لر همدسنی، تعداد ممکن دکلدرد. بزیم ایلد بولغان مناسبتی وقیله بیان اولنه چقدر. بزئک پدرمز رحمة الله علیه اول مرتبهده یاشلک ایلد دولت قدرنی بیلاماش هم اولگی آنا النده قالب، ابراهیم بای دولتی آز بر وقده یوق ایتمشدر. صوگره بعض امور سیاسیکه دخی مداخله ایدوب بر زمان اقصای شرقه دوغری فرار ایدوب اجینسکی ده امرار اوقات ایلمشدر. بر آرائق سیربردنک روسیدن انفصالی مسئله سنده متهم اولمش، شو صورتله فقر و ضرورت لره دوچار اولوب، بر زمانلر حبس خانلرده دخی عمر کیچرمش.

والده مز رحمة الله علیها هب تعلیم بنات ایلد مشغول اولوب، تازی فالاسنده ند قدر خاتون فروار همدسنی تعلیم ایدرمش، شو صورتله هم پدری هم کندینی تربیه ایدرمش، بزئک تاریخده خاتونلرنک همدسنی نک اوقوب یازمق بیلمه لری، والده رحمة الله علیها خدمتی در.

پدرمز آخر عمرلرنده بکریلک ایلد مبتلا اولوب، صوگ درجهده فقیرلک آجینسی چیکش. فقط والده بنی کوچک لکدن چینکه کوندرمش اولدیغندن، بن آنلرنک حال لرینه یالکزر سماعاً کسب اطلاع ایلشم.

اشته شو خلاصدن بزئک اصل نسلمز بر درجه معلوم اولور، پدرمز نک یاش وقتلرنده بزئک فامیلیه مز عبد الرشید آخونغه اسناد اولنهرق، همه آخون آخون نسلی دیه سویلانمشدر. صوگره آخون نسلی بیک چوق اولدیغندن پدر رحمة الله علیه فامیلیه سنی غیر رسمی صورتده لغو ایدوب، ابراهیموف یازمغه باشلامشدر. بزکه دخی بو ابراهیموف پدردن انتقال ایتمشدر. بنده عالم حیاته چیقدیغمز زمان کنج لک ایلد بلا ملاحظه بونی قبول ایتشم، شو

صورتله بزکه ابراهیموف فامیلیه اولهرق قالمشدر. بر آراق شو روسلوزنک بزده
تاقدقلری قوبروق «اوف» نی چیقارماق ایچون فقط «آخون» فامیلیه سنی
کندیه نسبت ایدنمکی صورتدم ایسهده نه چاره حکومتدن جواب رد آلام.
ایندی بنم نسیم^۱ من طرف الاب بخاری اولوب ییلدیکنز آنالرمز عبد الرشید

بن عمر بن ابراهیم بن عبد الرشید بن عبد الرحیم در.

من طرف الام باشقورت اولوب عقیفه بنت ابراهیم بن جعفر در. آنا قوندشلم
همهسی اورنبورخ غوبرنه سنده چلبسی اویازنده المن قریه سنندر. النده
اقربالرمز بر طرفدن جعفر بابا نسلی دیگر طرفدن مشهور فضل حاجی لر
نسلی در.

اشته بنم اولادلرم بورادن اوز نسل لر نی محافظه ایتسون لر امیدله شو

طریقه اوز ترجمه عالمی یازمخی اختیار ایلدم.

بر آدم ایچون اوز ترجمه حالتی یازمق هر نه قدر آغر ایسهده، مطبوعات نلک
بویده بر شایع اولدیغی زمانده بر درجه اوز نام سی اولادلرمزه میراث اولهرق

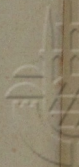
توک ایتنکی مناسب کوردم.

عبد الرشید ابراهیم

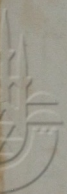
IBUL
SEHIR

İYESİ

KİTAPLIĞI

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYESİ
ATATÜRK

İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ
KİTAPLIĞI

عبد الرشيد بن عمر ابراهيم

OSMAN ERGİN
KİTAPLARI

No

ترجمہء عالم (تعمیر)

یا کہ

(باشمہ کلن لور)

BÜYÜK
BELED
ATATÜRK

یا فتاح یا علیم یا مفتوح الابواب

« کل میسر اما خلق له » حدیث شریف معنایی: بنم کبی بر عاجزک
ترجمهٔ حاله دفته اعتبار اونورسه، تمام تمام حکیمانه بر سوز اولدیغی
تیمین ایدر.

بین الادبا کندی ترجمهٔ حالتی یازمق اوقدر متعارف دکل ایسهده،
اکبر امتدن بعض کمنسهر یازمش اولدیغیده معلومدر. بن کندمی اکبر
صرهسند صایه میه جغم طبیعی در، فقط بعض احبانک تکرار رجا ایندکلرندن،
شو ورق بارچهارلی قارالامه یه مجبور اولدم. البته بو کبی بر شی یازلدیغی
زمان اولدقجه اطرافلی یازمق ایجاب ایدر اما، بز ایسه او درجدهده یازمق
اقتدارینه مالک اولدیغمزدن، کندی حالهزه مناسب بر شی یازه جغز.

ولادتیم طبول ولایتنده تارا بلده سنه ۱۸۵۷هجی سنه سی ۲۳هجی
(نیسان) آپریل در. بویله جه پدرم کندی الیه میتیریک دفترنه قید ایتمشدر.
صباوتدن بعض خاطره: قاچ یاشنده اولدیغی بلمیورم، بو کون خسته
اولمشدم، والده رحمة الله علیها بکا صحاق جای ایله بال وپروردی. او
زمان بدن بر یاش بیوک برادریم ابراهیم، صاغلام کوندزلیری اورامده اوناردی،
کیچه آخشام اوه کلدی، بنم یانما یاتمش، والده بال وبر، بنده بویله حسنه
دیه آغلاردی. والده رحمة الله علیها کندی تکدیبر ایدرک دیدی: سن
بالی کوردکده خسته اولدک، دیدرک قوواردی. اوده همان آغلاردی، کیچه
باریسی چوق آغلادی، برده صباحه یقین وفات ایتدی. بو حال اوزرینه
اولوب، والده مزرحمة الله علیها چوق تأسف ایدردی، هر زمان برادرکه بو حالتی
سویلاردی، والده رحمة الله علیها بونک اوزرینه (تورمه) چیحو تکدیبه قدر متأثر
اولوب عاقبت ورم خسته لغندن وفات ایتمشدر. کندبسی فرق سنه قدر معلمک
ایتمش، غایب صالحه بر خاتون اولمش. والدهم حضورنده عموما بزم مسقط
رأسمز اولن تاره بلده سینک قزلیری تحصیل ایدرلمش، الان اناث بیننده قرآه

ترکی بیک شایعدر. هب والده طلباتیدر.

صباوتنده حیوانه چوق محبت واردی، بناک کیزمه سنی چوق سوردم.
بعض یارامزولار مده خاطر مه کلپور، تریبندک نقصاندن چوق یارامزولقلر
ایدردم، پدردنده چوق طایاق بیاردم.

پدرده بعض بکریلیک طبیعتی واردی، او زمانلر پدره هیچ کوز کمزیک،
زیرا چوق حدتلتوردی. رحمة الله علیه سرخوش زمانلر نده بتون کیچه
مناجاتی شو ایدی: غفور سن! رحیم سن! بنده لره که: خصوصاً بن کسبی
شرمنده لره. برده دائماً تلاوت ایله مشغول اولوردی، نه قدر سرخوش
اولورسه اولسون، نمازنی هیچ ترک ایتمزدی. کندسی بر چوق سور مظلواتی
حفظ ایتمشدی، از جمله سورۀ کهف و سورۀ یوسفی دائماً او قوردی و بزده
دخی بو سورهارنی از برلتمش ایدی. پدرك حدتلتدیککی زمان ایکنجی اوده یه
کیدوب قرآن کربیی تلاوت ایدردک، او زمان کلور کوزندن یاشنی
دوکار اوتوروردی.

بر دفعه قش قیامت صفوق پدر ایله (اووش) قریه سینه کیتدک، بزم
بولندیغیز شهردن اوتور چاقروم اوفاق بر کویدر، او زمان بولده کیدرکن
قار بوران اولوب بولی غیب ایتدک، بتون کیچه قار آستنده قالدق، او زمان
رحمة الله علیه قار آتنده بر قات البسه خفیه ایله بولندیغی حالده الله
تسانی بویله حالده محافظه ایدر، بویله بر زمانده دعالر مقبول اولور دیدرک،
هیچ توقف سز اذان محمدی او قوردی. ایرته سی کون اوجواردن مرور ایدن
آدملر، اذان طلواشیله بولوب، بزنی قار آتندن چبقارمشلر، او اذان سسی حالا
قولاغمه کلور.

بدنجی یاشلرم اولسه کیراک، پدرم بنی تکرار اووش قریه سینه کوتروب
مکتبه ویردی. او زمان قریه مذتوره ده زین البشیر نام ذات معلم ایدی.
مکتبده بدن ماعدا ایلی کسه بوق ایدی، قریه چوجق لری هب نهاری.
کوندز مکتبه کلورلر، عشان صوکره خانده لرینه کیدرلیدی، بن یالکتر اولدرق
مکتبده قالوردم. بوراده او مکتبسی ده بر آز تعریف ایتدک، بر نوع فائده دن

خالی اولماید جقدر. مکتب ایسه مسجدک آلت قاتی اولوب، طولی سکر
آرشون و عرضی ایسه آلی آرشون بر اوده دن عبارتدر. صباح اولدوقده
چو جقدر مکتبه کلورار، هر چو جقدر فولتوغنه آلرق بر آعاج اودن کلنورور،
مکتبک ایصنمه سی بونکله اداره اولدیغی کبی اوقونمه سیده همان همان بنمله
اداره اولنوردی. استاذ رحمة الله علیه کیف سزدی، هفتده بر ایکی دفعه
مکتبه کلور کیدردی. او زمانلرده عمومیتله بزم طرفلرده مکتبلرک حالی
بو ایدی. بو مکتبه بر قش یعنی سکز آی ظرفنده، بز اکمال تحصیل
ایتدک، اما نه اوقدیغی هیچ خاطرمه کتوره میورم. سوگره باز اولدی
تاری به عودت ایتدک. نه سببه مبنی در بل میورم، پدر بزی تاری قالاسنده
موجود مدرسه یه و برمه مش. حالبوکه او زمان اوراده طلبه چوقدی، مشهور
علمدان داملا رحمة الله افندی مدرس ایدی. نیه اورالرده دهها بشقه بر
شیلر خاطرله میورم، فقط بعض تربیدسزلک لرم خیال کبی خاطرمه
کلیور. بای لر ققرا به زکات و پرورکن، بنده باشمه صاریق چالمه کیدرک؛ زکات
آمایه واردم. و امثالی بر طاقم مناسبت سز حال لر، خاطرمه کلوب
کید یور.

سوگره (۱۸۶۷) سنه سی دیکابر چیلده سنده والده رحمة الله علیها غیرت
ایدرک: بنی اورنور غورنه سنده چیلایی ناحیه سنده (امن) قریده سنه
تحصیله کوندر دیلر. اشته بو سفریده لایقوله خاطرله میورم، فقط تاریدن
حرکتمز خاطرمه کلیور، حیدر حاجی بابالرنک قورده سنده (۱) بر نیوک پاواصکده
(۲) بندک، بز حرکت ایدرکن، سفر محمد مؤذن آرقه مزده اذان محمدی اوقوردی.
بو خاطرمده. سوگره، برده بولده باشمدن بورکم (۳) توشوب قالمش، قولات لرم
اوشودیکسی خاطرمه کلیور. سوگره برده امن قریده سنده واروبده قریده
دخولمزی در خاطر ایدیورم. زیوا رقیامز چوق ایدی، ادریس حاجی
مرحوم اوغلی محمد قالی مرحوم. قائم برادرم سید بطل مرحوم (اوبا)

(۱) قوره و آزابر تعمیر اولنور خانه حوالیسی

(۲) پاواصکه قاپالم، چانه قار اوسنده سفره مخصوص

(۳) بورک - قالیاق باش گیومی در.

فریده سندن شاگرد مرحوم و سائر دخی بر قاچ طلبه واردی. المن قریه سینه
کلاک، قریه غایت فقیر، بر باشقورط قریه سی اولوب، یالکز بر آدم نامیله کسب
اشتهار ایتمش. البته اوزمانده مدرسه لرنک آزغی دخی نظر اعتباره آله جق در. والا
اون یاشنده اولان هیچ تحصیل کورمه مش بنم کی بر چو جغی، بنک چاقروم (۱) بر
مسافیه کوندر مزلردی. هر نه قدر بزم والده طرفندن اوراده افر بار مزده وار
ایسده (۲)، شاگرد افندی ده بنم کی بر چو جغدی، ذاتا دیگر رفقالومزده هب
مبتدی طلبه لردی، هر نه قدر بعض لرنیک یاش لری بیوک ایسده، درسلری اوفاقدی.
اشته شیمدی بو قریه نیک و مدرسه لرنک حالتندن دخی بر آری بحث ایده جکز.
قریه صونک درجه ده فقیر، قریه ده او (خانه) دینله جک بر او کوزگزدی،
هب بر اوده حجره یا خود بولمیدن عبارت (قلبه) او جکز لردی. او چوز
خانهدن عبارت اولان بر کویده، ایکی حجره اوده لی خانه نهایت اون اوله
بلوردی: بونکله برابر اهالیسی غایت مسافر پرور مکرم ایدیلر، علمایی سور،
طلبه سی سورلردی. خصوصا اوراده اولان مدرس عبدالاحد بن عبدالناصر
حضرتی، اهالی چوق سورلردی و چوق حرمت ایدرلردی. و طلبه ده دخی
چوق حرمت و رعایت ایدرلردی. طلبه نیک چاماشورنی بیقماق اکگنی پشرمک
هب مجانا ایدی، بلکه ده خاتونلر بیسده طلبه خدمتی کورمک بر افتخار مش.
حتی بر اوراده ایکن، عید الله بابای اسمنده برینک خاتونی
وفات ایتمشدی. صابره قارچی دیرلردی هر کس دیردی که: بو خاتون
شهید اولدی، بو شکر تکه کوب خدمت قیلدی. دیرلردی. نه
قدر صاف اعتقاد اشته شو اعتقاد ایله، بو قریه خلقی، کندی فقر حال لر ایله
برابر بشوز قدر طلبه تربیه ایدرلرمش.

شیمدی مدرسه لریده بر آری تعریف ایده لم: مبارک مدرسه دیدیکیز بنالر، برر
اوده (حجره) دن عبارت، نهایت بر طرفی یدی آرشون و دیگر طرفی ده
طوفا آرشوندن عبارت و سعته اوله بلور، بش عدد مدرسه ایدی. یا خود

(۱) بک بشوز آرشون مسافه بر چاقروم در.

(۲) بنم والد م: بدری: ابراهیم ملا، اصل (المن) قریه سی اهالی سندن مش، سزگزه تاریخه مدرس اولمش
بعده تاشکنده، واروب اوراده بر خیلای مدت تدریس بعدنده وفات ایتمش، مدرسه شکر خان قریه ده مدفون ایش

(کومس) تانارجھسی کو بکھ دیمک شایاندی. اشته شوراسینه هیچ عقم
ایرمیور، او کومسلره استغ اولندرق، بری بری اوستنه قونلر ق یاتر یلورسه،
بش یوز آدم صغجق بر یوقدر، نصل اولمشده صغمشلر؟ بز اورایه
کلدکمزده، یدی آدم بدن صغجق بر یوقدی، مدرسهده بر بولمدیغندن،
مدرسه قومشی لرندن بری، کندی کومسنی بوشالتوب بز و برمشدی، الطی
آی اوراده اوتدق. سوگره بهار کلدکده طلبه کویلره کیتدیله، بزده مدرسهده
بر آچلدی. بو صورتله هر زمان مدرسهده طلبه چوغالدقده، قومشور کندی
خانهلرنی مدرسهبه موقتا ترک ایدرلر مش. نه قدر عالی جناب آدملر کنداریده
اقربالرندن برینک خاندهسینه نقل مکن ایدرک، ایکی عائله بر خاندهده
باشر مش لور.

البته بو قریه اهلایسنی بو صورتله تربیه ایدن، علم و معرفته اولن
محبت لریدر. فقط مرپی اولن ذات محترمک خدمتی ده انکار اولنمز، زیرا
او استاذ اکرم وفاتی بعدنده، مدرسههار کاملاً قاپاندقن سوگره، اهلای ده
دخی او طبیعت قالماشدر.

اشته بن او قریهده دورت سنه تحصیلده بولدم، او اثناده ۱۸۷۱ سنهسنده
والده رحمة الله علیها وفاتی خبری کلدی، پدر رحمة الله علیه مکتوب
یازمش. او زمانده مکتوبلرده یولجی واسطه سیله کوردی، سنهده بر مکتوب
آنجق آلا بلوردک. هر نه قدر پوسته موجود ایدسهده، بز مکی لک بوسسته
خبری بوق ایدی. والدهنک وفاتی بعدنده پدرمز بز یازدیغی مکتوبده
دیبرک: او غلوم والده کز الی رحمة الله انتقال ایتدی، بتمده وقتم قریدر،
سنی کورمک آرزو ایدیورم.

آرتق بو کبی بر مکتوبنک وصولی، البته بز ی مضطرب ایده جک، چوجق لاق
وار، پارسزلق وار، جهالت ایسه دها زیاده. چارناچار مکتوبی المه آلدرق:
استاذه استشاریه واردم، استاذمز بزه کوزل بر نصیحت بعدنده، پدرک امرینه اطاعت
لر و منی سویلدی. رحمة الله علیه شول ایامده، بز یولمز اوزرنده ایچکین قریه سندن
کلمه بر ملایه بز ی ترفیق ایدرک، اورادن حرکت مزه معاونت ایتدی. بو صورتله

بر المن قریبہ سنی ترک ایدہ رک یولہ روان اولدق، اوچ کون طرفندہ ایچکین قریبہ سینہ کلدک، یوز ایلی چاقرم قطع مسافہ ایتدک. اورادہ بر ہفتہ قدر یولچی بکلدک، عاقبت تمانک آقبار قریبہ سندن ممد قالی نام بر آدم تصادف ایدوب، بزی تمانک قدر برابر معیندہ کوتوردی، بو آرادہ دخی بر ہفتہ کیچدی. کمانک کلدکدہ یاز موسی، قارلر ایتمکدہ ایدی، یول لر بوز ولمش، پراخوت لر دہا یوق ایدی. پراخوت وقتنہ قدردہ، تمان قریبندہ، یگا اول نام قریبہ دہ، مدرسہ دہ اقامت ایتک لازم کلدی. ذاتا اورادہ مدرس، المن قریبہ سندہ بزم خلفہ مز ایدی.

مدرسہ یہ کردک، اورادہ پراخوت لر زمانی منظر اولہ جغزی، پدر رحمہ اللہ علیہ حضرت لرینہ مکتوبلہ اشعار ایتدک، و بر طرفندہ درس لرمزہ دوام ایتدک. بوراسندہ مدرسہ لر اولدقہ معور، قریبہ خلقی اکثری اغنیا، مع مافیہ مدرسہ لردہ انتظام فلان یوق؛ طلبہ دہ آز، نہایت ایلی آلمش قدردہ طلبہ وار. آرتق بز بورادہ ایکیجی درجہ دہ خلفہ لر صروسنہ ہم کرہ چکر، فقط ایلک بہار دہ عودت مسئلہ سی وار، کیچہ کوندز فکرمزہ، پدرنک مکتوبنہ رعایہ عودت ایتمکدر. یاز کلدی قارلر قالمادی، پراخوت لر کیزمکہ باشلادی. بزدہ اسکولہ لردہ کیدوب، ہر کون پراخوت لر نکی تاری طرفندہ کیدہ چک خبرنی صور مقده بیز. او زمانلار دہ اورادہ منظم پراخوت لر یوق. کونلری معلوم دکل، ہب یوک واپورلری، جمال.

بز بویلہ پراخوت حرکتنی منظر ایکن، ۱۷ بجی مای تاریخندہ، بردہ پدرنک وقت خبرنی آلدق! اشنہ بزدہ دیگر بر ضریبہ اولدی. آرتق الہی یاربی سن بلورسن! بر طرفندہ غریب لک صباوت صونک درجہ دہ فقیر و احتیاج بونک اوزریندہ اوکوزلک یتیم لک علاوہ اولندی. بردہ تاریخندہ بر بالکر، بدن اوافق ۱۲ یاشندہ قدشم قالدی بندہ همان ۱۴ یاشندہ یم. بابادن ثروت قالمادی، باشقہ مرہی ہم یوق، ایکی صبی حالی نہ اولور؟ بزدہ مرحمت ایدہ چک کسہ لر یوق. بویلہ بر سرکردان حالہ متحیر اولورق کیزمکدہ ایکن، حالہ مزک خواجہ سندن نصرالدین ملادن بر مکتوب کلدی، مضمونی شودر: اوغولوم

پدرگزار وفات ایتدی، بر شیمی قالمادی، قردشک اسماعیلنی مونده تریبه قیله تورغان کشی بوق، سن هیچ کلمه، بن بر چاره بولوب فردشکننی اورابه بوللارم، نیچوک بولسهده ایکنکیز برابر یاشارسز.

اشته شیمدی آرتق بوندن دهها زیاده پریشانلق اولامز، بو حاله نه دیبهلی؟ صبر! الهی یارب مدد! سن معین اول!... کیچهلری اوتورور آغلاردم، بیجک بوق، ایچجک بوق، تالنجی لك الدن کلمز. بر کون پریشان بر حاله، مدرسهده یالکیز اوتورمقده ایکن، بر آدم مدرسه قاپوسندن کیردی، خدمت ایچون آدم آرابورمش. بزه کندمزی تقدیم ایتدک، خدمتی سوبلیدی، اوتوز کلپیک یومیه ایله خدمته کیتدک، همده ممنون اولدوق. بعده ایکی هفته قدر بو آمده خدمت ایتدم، بر قاچ پاره آلدیم. صوگره بر باشقهسینه دخی بر قاچ کون خدمت ایتدک. آراده صورهده پراخوتار کلدکجه کیدوب قردشیمی ده یوقلامقده ایدم. بر کون تکرار معتام اوزره تمان که بلدهده واردیم، پراخوتار تورهچق (اسکله) پرستانغه ایندم، اوراده نه پراخوت وار، ونهده کلن کیدن وار، بالکیز بر (بارزه) حموله بیوک ماعونهسی واردی کتدم غایت بورغن بر حاله ایدم، اوراده بر آغلاچ بورنه اوزرینه اوتوردم، نهر اوزرنده آمدوشد ایدنلری سیر ایدیوردیم. اورائاده بارزه اوزرنده اوفاق اودهدن تقریباً اون ایکی یاشلرنده بر چوچق چیقدی. اوزرنده قوبورمیزی رنگلی کامزول و باشنده بیاض بوروک. آرقهسنده برده اوفاق کوپاک یاورسی وار، چوچق توغری کیتدی، و اپورلر کلتورنه کیردی، بنم کوزمهده آتش پارچهسی کبی کوزکدی. بن قردشیمی بلمزدم، زبیرابن مملکتکمن کیتدکده قردشیم آغلی یاشنده ایدی، بش سنهدر کورمدم، خاطرمده قالماش، هیچ خاطرلییه میورم، کوزلرم باشه طولدی، کندمی توتیه میورم، کندی کندمه: بو چوچق کیم اولاجق؟ بردها چیقدجقمی؟ دیرکن چوچق همان کلتورندن چیقدی، توغری تکرار بارزه کیتدی، بنده یاواش یاواش بارزه کلام، چوچقده بارزه اوزرنده او کوپاک یاورسیله اوینامقده ایدی، چوچق بر ایکی دفعه بگما دقت لیجه باقدی، کوپاک یاورسیله اینلنکده دوام ایدیور،

چونچه از یقین کلام، صوردم: سن فایداغی؟ اسمک کیم؟ چوقق تاراق
دیر دییز بنم کوزلرمدن یاشلار دوکلا باشلادی، اسماعیل دینجه، چوققی
قوجاقلام، صاردم، اوبمگه باشلام، چوقق آغلار بن آغلارم، دیرکن
یکدیگرمزی صورشدق اگلاشدق، حال واحوال اوکوندکن صوگره، فردشی
واشیالرنی اورادن آلام، برابرینکا اولغه مدرسهیه کیندک، مدرسهده کسهلر
یوق ایدی. چونکه ایام صیفده طلبهلهرب کیدرلر، بعضی اری کندی اولرینه
کیدرلر وبعض سیده اغنیالره خدمت ایدرلر. بزم مدرسهده یالکز بر بابای
واردی، محمد بابای دیرلردی. بز برادر ایله برابر مدرسهنک بر کوشسنی توندق،
بزده بر مسرت برده کدوره، بعض پدر والدهی سوبلار آغلارز، بعض کندمزک
اجتماعزه ممنونا کولهرز. بر قاج کون بویلهجه امرار اوقات بعدنده، بز هم
فردشم ایله برابر خدمته کیمک اوزره قرار وبردک. آز چوق قشلق ادارهمز
ایچون، بر قاج روبله پاره حاضر ایتهلر بز. بر قاج زمان بکا اول اغنیالردن
کونبجای بابا دیرلردی، بر اختیاره خدمت ایتدک، ایکی برادر بومیسه اللی
کاپیک آلوردق. صوگره بر قاج وقتلر کیل محمد بایغه خدمت ایتدک، بو
آدملر عادتاً بز فردش کبی باقلرلردی، بو صورتله بز قشلق ادارهمز بر
درجه تأمین ایتدک. تحصیل زمانلریده کلدی، بزده مدرسهیه کیردک، درسلرده
باشلاندی، فردشم تصریف اوقور، بن نحو اوقوردم، مدرسهنک تحصیل و انتظامه
کنجه: پویشلر یوق، نه چاره؟ بونگله برابر، استاذلرک دائمی ویرمش اولدیغی
اغفالات اوزره، کندمز عادتاً انسان صرهسنده صایق درجهسنده جساتمز
وار. بو صورتله، شول مدرسهده قش موسمی کیچردک. مدرسه معیشتی تعریفه
حاجت یوق، زیرا روسیه مسلمانلری ایچون اوله بر غربت یوق، هر مدرسهده
عینی معیشت. سائر ملتاره بزم مکتب و مدرسه معیشتلرینک افادهسی
ممکن دکل، غربت تصور خارجندهدر. چار ناچار سکوتی اختیار ایده جکر.
یاز اولدی، بهار کلدی، مدرسهدن طلبهلهرب طاعلمهیه باشلادی، بزده
برادرم ایله برابر، تاریه کیدوب پدر ووالده رحهما الله مزارنی زیارته قرار وبردک.
اصل مسقط راسمز اولن تاریده، پدر طرفندن محرم اقربالرمز هیچ بو قدر،

والده طرفدنده اوچ ابناء خاله‌مز واردی. فقط والده‌مزك طالبانی چوقدی،
عموما اغنیا خانولری والده‌مزی تعظیمده قصور ایتمز لومش. نیه ۱۸۷۲ سنه‌سی
مایس باشنده آیدیکین نصر الدین افندی پراخوتیله تماندن حرکت ایدوب،
تمام اون دورت کونده تازی به گلدک. خاله‌مز خانه‌سنده مسافر اولدق، اوغلی
عبد الله ایله برابر، بر انبارده یاتوب قالقاردق. بتم تاریدن کیتمه‌دهه آطی
سنه اولمش، چوق آدملری اونوتشم، بتم ایچون چوق غریب گلدی. فقط
امن مدرسه‌سنده رفیعز اولن محمدقالی بن ادیس ایله موانسه ایدردم. نیه
بهمه حال تاریده ایکی آی قدر مسافر اولوب، تکرار قردشم ایله برابر تمانکه
کیتدک، تکرار مدرسه‌به گلدک. تاریده بولندیغمز زمان، والده‌مز طالبانی طرفدن
یکرمی بش روبله قدر هدیه‌لر و برلمشدی، بوقشنی ده، شول پاره ایله مدرسه‌ده
امرار اوقات ایده‌جکرم. اشته بو صورتله تمان بیگا اول مدرسه‌سنده، تکرار
ایکی سنه اقامت ایلدک، ایساغوجی به قدر درس کوردک، شو طریقده کندمزی
انسان‌ار آراسنده کورمه‌به باشلادق. هر نه قدر اوقوب بلدیکمز بر شی بوق
ایسه‌ده، بویمز و سنمز خیلی اولدی، بتم یاشم اون طوقزه گلدی. قردشم
اسماعیل دخی کندنس تریه ایده‌جک قدر اولدی، مدرسه‌ده تحصیلک
برکت‌سزلیکی و استقبالک کورلیکی ذاتا آگلاشلدی، مدرسه‌ده ده‌ها یکرمی سنه
قالدیغی زمان، علمدن بر نقطه بویله آرمایه‌جفی تحقق ابتدی. تریه دبیرساک
ذاتا بوق. تریه نه اولدیغندن کسه‌نک خبری بوق، بزم اون طوقزه باشمه
قدر تحصیل ایتمش اولدیغمز معلومات، بالنگر جهلمزی آگلامقدن عبارت اوله
بلدی. نیه کندی کندمزه فکر ایدرک، بر طرفه کیتک اوزره پلانی هوردق،
بر آت حیوان صاتون آلدق، جمیع اوزمات شتائیه‌سیله، ذاتا بزم کوزلر،
چوق اوزاغه کستره‌میور، نهایت او حیوان ایله وارویده یتشاک بر مسافه‌سی
ملاحظه ایدیورز. شیمدی بول تدارکی حاضر اما، استاذ اکرم حضرتلرندن
مساعده استحصالی چاره‌سنی بولمق چوق مشکل، ذاتا استاذمزه، حیوان
تدارکندن مسئله‌سی بر درجه حس ایدیورمش، نصلسه بر کون بر فرصتی
بولدق، استیدان ایتدک، قابلی؟ آل سنکا لازم اولورسه بد دعالر، نره‌یه

کیدیورسن؟ سنک واره جغنگ برده علم بوقدر، فلاندر، دبرکن بر سنه دها کیچدی، الهی یاربی نه یاپهلم؟ بزم نعمة الله نام بر رفیقمز واردی، او بخارا کیده جکم دیه مساعده سنی استحصال ایتدی! هم بخارایه کیتدی، بزه همان مساعده بوق. بر کون تکرار مراجعت ایدره ک استیزان ایتدک. لای آگلاتوق قابل دکل، همان بد دعادن بشقه بر شیلیر بوق. بزه، عموما تاتار علمالرنده بو عادت موجود ایدی، بونک معناسنی بن هیچ عقم ایرمزدی، عاقبت تبین ایتدی، بو صورتله بزم ملالرمز جهالت لرنی محافظه ایدرلرمش، و الا اسباب نافعة عامیه مبنی دکلشم. هم حقیقه کوزل حمایه ایتمش، فلان مدرس، فلان مدرس دیه کسب اشتهار ایدرلردی، ناملری چوق بیوک اولوردی. بد دعالرننده هر کس تترردی، او بد دعایی دخی او قدر بیوتمشلردی که: انسان فکر ایتدی کچه، جبرائیل امین فاناتلرنی آپمش، همان مدرس افندینک ال فالدرمه سینه منتظر، مدرسنک الی قالقار قالقمز، همان فاناتلرنی اوردیغی کیسی زیر و زبر کتوره جک ظن ایدردی، حالبوکه ایشلر او درجه ده دکلشمش، ذانا دعانک معناسی او مبارکلرک آگلادیغی کیسی دکلشمش، دعا دیمک، اسبابنه تشب دیمک مش. بونلرهب آگلشلدی اما بومده ذی قیمت و قابل تربیه اولن زمانلرمز کیچدکن صوگره آگلشلدی، نیسه بز غایت زور لایه رتق قزان جورانده مشهور قشقار مدرسینه کیمک اوزره استاذین مساعده بی استحصال ایتدک قردشده تارییه قایتق اوزره، دومندی کیرییه چوردی. مع ما فیه قردشم ایله برابر ۱۸۷۷ سنه میلادیه سی شباط ایتداسنده یسکه اولدن مغارقت ایدوب، کندی میدانزه راکب اولدیغمز حالده، اربت پنایر یارمنکله سینه دوغری حرکت ایتدک، شباط بشنجی کونی اربت یارمنکله سینه کلدک، اوراده بر قاچ ایام اقامت بعدنده، بعض ذوات کرامه بالاستشاره حیوانلرنی اسبابله صاندرق، اوراده تارلق اغنیالردن جزئی بر معاوتنده کورلای، بعده قزان طرفندن کلمه (بمشیک) بیوک یورتوجی لر ایله برابر قزانه توجه ایتدک. برادرمد تاری بایلارندن برینه ناکله رتق، وطن اصلی مزه تاریخه عودت ایتدی. اشته شیمدی بنم شو سفر مشوم، غایت دهشتلی برسفر اولدی. رفقالم

هېب جمال طاقعی، یولده هېب سرخوشلق ایدیورلر، کنداری نه قدر زحمتلره دوچار اولدیلر، ایسه، بنی دها زیاده معذب ایتدیلر، یولده پارهلری قالمدی، حیوانلرینه بیه جک یوق، هر مرحلهده بر حیوان صاتوب یمکه باشلادیلر، دیرکن حیوانلرده قالمدی، یولار فنا، قارلر ابریمکه باشلادی، چامور، صو، اکثریتله پیاده کیتک ایجاب ایتدی، دیرکن رفیقلمز بزم پارهلرینده خبر آدیلر، بر قاچ دفعه ملایتله صوردیلر ایسهده ویرمه دم، انکار ایتدم، عاقبت بزنی تهدیده باشلادیلر، چار ناچار تسلیم بایراغنی چیکدک. اولدیغی حالده پارهلمیزی آلدقن صوگوه، البسهلری دخی آلدجقلمزنی سویلادیلر، عاقبت اونیده آدیلر یا! نیسه بو صورتله جان چیکشورک تمام بر آی یولده سوروکلاندکن صوگوه، قران ناحیه سنده قشقر قریه سینه کلدک. الده بش پارهلر یوق، اوزمزده البسه یوق، پاسپورت مزکده ایکی آی مدتی قالمش، کسه بی بلام، هیچ بر طرفدن پاره گلجک امید یوق، بو حالده انسان نه یاپار؟ بزم روسیهده عموما مدرسه لر نیک یکنه مرجعی مدرس لردر. بزده مدرس داملا اسماعیل اوتامیشیف جنابلرینه استرحام ایتدک. اول باول پولیس مأموری کیی پاسپورت می صورتی، بزده پاسپورتی کوشوردک. پاسپورتی باقدقن صوگوه، مدتی آز اولدیغنی سویلادی. بزده نیکی پاسپورت کوندره جکلر دیمکه مجبور اولدق. نیسه الله راضی اولسون قبول ایتدیلر. بزده مع المونییه دوغری مدرسه ده کیتدک. اوراده بعض بلد کمز، بزم طرفدن کلمه رفیقلمز واردی، اولردن بریده: بزم تمانلک نیکا اولدن نظام الدین بن سیف الله ایدی. بز همان نظام الدین افندی ایاننده بز موقتی مسکن وموقع اتخاذ ایتدک. مدرسه ده طلبه چوق، بزم اولده کوردیکمز مدرسه لره نسبة، بوراسی عادتا بر دار الغنون ایدی. اوتوز قرق طلبه لر موجود ایدی. بزم نظام الدین افندی، بولندیغی موقعنک اورون اطرافنده کی چارشافلری ایندردی. بز بوراده عادتا بر یگی کیلن اولدق. سماور کتوردی، چاپلر ایچدک، بزده مدرسه نیک اصول لرنی تعریف ایتدیلر. نیسه آچلی توقلی او کیجه مدرسه ده بیتوت ایتدک. کیجه سی کوزلومه اویقو کلمز، اوزون اوزون افکارلر استلا

ابدیور، هیچ کوزی قاپانمیهرق صباحی بولدم. بوراده صباح نمازی ایچون مراق ایدن بر طلبه کوزکمدی. کونش طوعدی، ساعت سکزی بولدی، هر کس قالمایه باشلادی، او آراده آز اویقوبه طالمش، بزیم نظام الدین افندی بنی دخی قالدردی. صباح ساعت اون اولدی، نظام الدین افندی بزیه دیدیکه: بوراسنده عادتدر، بو کون بیک یاپه جغز، سن دخی بنمله آسخانده اینمهلی سن، اوراده هر مدرسه دن طلبه لر عموما اینرله، سنی کوزل بر مسخره ایدرله، سن هیچ صقلمه، بلکه آنلرله برابر کولمهلی سن. تعلیماتی وپردی. برده باقدم، اوراده اوتوز قورق طلبه توپلانمش، بزیم تشریفمزه منتظر. بز آسخانه قاپوسندن کیرر کیرمز، اورتالقه بر غلغله قیامت قویدی، کیمی قهقهه ابله کولر، کیمی داول زورنا چالار، کیمی کلور، بزیم باشمزه بولنان قالمایه چقارور، تصویری ممکن اولن رزالتدن هیچ برنی برقامزلر.

بوده قشقر مدرسهنه مخصوص آداب تحصیلدن بر نو اختراع اصول مستحسنه ایش. بو صورتله هر یئگی کلن طلبه یی بر هفتده قدر تأدیب و تربیه ایدرلریش. بزیم حقمزه دخی بو وظیفه یی مکمل صورتده اجرا ایتدیلر. ظن اولماسنکه: بو وظیفه چوقولر اکلنجه سیدر. خیر: ذاتا قشقر مدرسهنده اون سکر باشندن آشاغه طلبه بولنمزدی. بیش قدم تعبیر ایتدکلری دوات محترم، بورسم استقبال و خوش آمدیده همه برابر بولنور. صوگره بورسم استقبالک تعریفی تفصیلاتی طلبه بیننده بر هفته مذاکره ارنده نصدوگره، خلاصه سی فاضل شهیر استاذ الکل جنابلرینه دخی عرض اولنور. آرتیق بو حال مدرسهنک انتظامنه دلالت ایده جکنده هیچ شبهه بوقدر.....

نیسه بزده، نه درسه چالمه یه هوس وار؟ ونده مدرسهنک انتظامنه باقیمه وقتمز وار؟ آچلق دن طاقت سز اویبورم، بو صورتله بر قاچ هفته لری کیچوردک. دیرکن یاز اولدی، (صابان طوی) (۱) زمانلری گلدی.

بزده کویدن کویه کیزرک، او صابان طوی لرنده کوره شب، بر قاچ پاره (۱) صابان طوی تعبیر اولنور، ابلک بهارده قزان و اطرافنده قریه لره بیوک جمعیتار اولنور، اوراده کوره ش دخی اولنور.

فازاندى، بعض بورجلمىزى و بىردىك، مع ما فيه كوئىل هيچ مطمئن دىكل، زيرا المزده اوان پاسپورتىنى وقتى كيچييور، تارىدن پاسپورت كوندرمىورلر. فقر و ضرورت بر طرفدن، پاسپورت مسئله سيده ديكر طرفدن بزى چوق راحت سز ايتمكه باشلادى. ايام همان روسيه و تركيه محاربه سى ايامى، هر طرفدن پاسپورت سز آدملىرى توقيف ايدىيورلر. بنده مملكتته برادره مكتوب نازمشم، پاسپورت بوللايه جق، شهه سز بوللايه جق. فقط استاذ روسلردن قورقوسندن بزى تهديد ايدىيور، ده دا دوغرىسى استاذنىك جهالتى، امور اداره بلمزلىكى، بنده كنج لىك، و الا ايسكى پاسپورطم وار، مدتى كيچمش ايسده، بنم هويمى اثباته كلفيدر. نه چاره كيم بلور؟ پاسپورتنىك نه همچون لازم اولايغندن كسه نىك خبرى بوق. بن ارنق استاذ كوزنه كوزمكه قورقيورم، ايكى ماه قدر اطرافده قريه لرده كيزدم. او قدر جهاننه مشهور بر استاذ، و مدرسده يكرميشر سنه وقت كيچمش خلفه لر، بزم حاللردن بي خبر بلىكده بلىك اسنىيورلر. بنده چوق دىكل اما، تريبه سزلىك انسانى چوق كى شاشر دير. اصول بوق، قاعده بوق، بنم كى قاج آدملىر بو كى حاللرده دوچار اولمشدر. كيم بلور؟ مدرس لردن وظيفه سى: بالىكز يويمده بر دفعه مدرسده كيرمك، و مرتب درس لردن بر درس و بىرمك. انسان بو حال لرى ملاحظه ايدرسه حيرتده قالور. نظام انتظام هيچ بوق يا، طلبه يه نصيحت، و درس تشويق و بولسز كيزلره تكدير بلىم نام نه هيچ يوقدر. بيوك طلبه لر ايكى منتظم مدرسده لرده، هفتده بر درس آچق اوقيه بلورلر. بعض مدرسده لرده آيده بر درس بويلا اوقيه مزلردى. طلبه كندى كندنه چاليشر كتاب مطالعه ايدرسه، دائى سعى و غيرت ايدرسه، بر درجه تحصيل معلومات ايتمش اولور. البته بويلا طلبه لرده چوق اولمز، بو حالده بر طلبه نىك مدرسده بىكرمى سنه قالمه سى، عادتا مجبوريت تحننده ايدى داملا اسماعيل كى عامالرده دى، طلبه نىك استقبالى همچون هيچ بر نوع اصلاحات فكرى بولتمامش. طلبه كنديسى بر شوق و غيرت ايله مدرسده گلورمش. اكر او طلبه نىك ولى لرى اغنيان ايسه، مدرسده كوزل كيچمش. اكر فقردان ايسه، بالىكز بر توفيق ربانى ايله سعى و غيرت ايدردى مدرسده كلمش،

استاذ بونلرک امور اداره سینه و اخلاقه هیچ بر کونا نظر اعتبارنی صالحامش.
فقرايه خصوصاً هیچ اعتبار اولنماش، بوبله اولدیغی حالده کینه بر سر
الهدیرکه، طلبه انجمنده بیک چوق سعی و غیرته فنور کتورمیدرک، اجتهاد
ایتمش میدانه کلمش آدملر بولنوردی. استاذلرک شایان شکران بر جهتلری
وار ایسه، اوده: شو مدرسه قپوسنی آچوبده، طلبه نك اجتماعنه سبب
اولملریدر. بوده آنجی کندی استهارنی محافظه ایچون اولدیغی ده شبهدن
عاریدر. قشقار مدرسه سنده طلبه نك اخلاقه کلنجه: فساد اخلاق صوگ درجه ده
شایع ایدی: آغزه (انغیه) اوقاق تماکسی صالحق، لواطه، وتوتون ایچمک،
(اسکامبل) کارت اوینامق غایت شایع ایدی، بعض مسکرات استعمال ایدنلرده
بولنوردی. قشقار مدرسه سی دورت خانه اوده دن عبارت ایدی: درس اوی،
کاجه اوی، کانطور اوی و قار اول اوی ناملریله تسمیه اولنور، و هر
خانده بر بیش قدم خلغه اولوردی. اشته شو خانلر نامیلده بربری آخردن
تقریب اولنورلوردی، و بینلرنده ده صوگ درجه ده برودت، یكدیگرنی هیچ
سوزلوردی. البته بونلر هب تربیه سزک نتیجه سیدر. بشقه ملتار بتون دنیاده
عموما طلبه نك دل ربك وجود اولمق فکرنی ترویج ایدیورلر، بوبله بر
اتحاد ازومنی دعوی ایدرک، نیچه جانلر فدا ایدیورلر. بزم تاتار طلبه سی،
بر مدرسه و بر استاد طلبه لری اولدیغی حالده، یكدیگرینه منافرت ایدیورلر.
صوگره بو بیچاره ملت دن نه خیر کله بلور؟ صوگره ده هیچ اوتانمیرق رسول
اللدغه افترا ایدیورلر: سفقراق امتی الخ.

صدده گله تم: عاقبت بر کون بزه بر خیال غلبه ایتدی، بر وسوسه در
بزم قفالی صادی، سانکه پاسپورت سزلق سییدن بزنی توتبده (صالدات)
عسکره آلور کبی بو اوهام استیلا ایتدی بو قورقو تیجده سی، قشقاردن اوتوز
چاقرم قارادووان استانسده سینه کیدوبده، پاسپورت کلوب کلمدیکنی
بلمکه مجبور ایتدی. (قشقارده پوسته شعبه سی یوقدی طلبه مکتوبی هب
اورایه کولور) بزم اوزمزده البسه بوق، بر شیلر بوق. مع ما فیه طلبه دن
کیمی نك جبهه سنی، کیمی نك آباتق قانی و سائر البسه سنی کیدک، پاسپورت

بوقلامه‌سی ایچون قارا دووانه کیتمه‌که قرار ویردک . و محلدهده صوقر شریف نام بر فقیر آدم واردی، اونکده بر یالکیز حیوانی واردی، عموما طلبه بر طرفه کیدرسه، او حیوانی استجاره ایدر بنارلردی. بزده آلدق بندک، قارادووانه کلدک، قارادوان امامی مفتاح الدین ملایه مراجعت ایتدک، پاسپورت کبی بر شیلر کلمدیکنی سویلاینجه، حیرتده قالدیم . آرتق نه چارده تکرار قشقاره عودته مجبورز، حیوانه بنه‌رک قارادووان قریه‌سندن حرکت ایتدم، بر ابرمق صوکنارنه کلدیم . قلب منکسر، صوگ درجهده مکدر اولدیغم حالده، صوکنارنده توقف ایتدم . ابدست آلدیم، نماز قیلدیم، کندی کندمه عمیق عمیق فکرله کیتدم، اوتوردم، آغلادم، صزلادم شمدی قشقاره واردیغمز کبی داملا پاسپورت استیه‌جک، صوقر شریف حیوان کیراسی دیدجک، اشته شو ایکی اوافجق جریمه دها بیوکنی ارتکابه مجبور ایتدی، آرتق هرشی کوزه آله‌رق، بیوک پوسته بولی ایله قزانه دوغری کیتمه‌که قرار ویردم، اما نریه کیدیورم بنده بلمیورم . شاشردم حیرتده قالدیم، عقل هیچ بر شیلره ادراک ایتمیور، پوسته بولنی توتدم، کیدیورم، بتون کون کیتدم، آخشام بر مسلمان قریه‌سینه گلدوم، امام افندی خانه‌سینه مسافر اولدم . ابرته‌سی کون تکرار بولمزه دوام ایدیورز، کیتدکجه قزانه تقرب ایدیورز. قشقاردن حرکت ایتدکجه ایکی کون اولدی، کجه‌لری کوزمه اویقو کلمیور، آغلارم صزلرم اما هیچ فائده یوق شیمدی قزانه یقلشدق اما، قزان بر شهردر، اورابه واردقین صوگوه حیوانی نریه قویه‌جغز؟ کیندمز نرده قالا جغز؟ اوراده دخی پاسپورت استیه‌جکلر . بو حالی ملاحظه ایدهرک، قزان بش نهایت یدی چاقرم مسافه قالمشدی، بولدن کناره چیکلدیم، اوراسی اورمان آغاچلرده ایدی، حیواندن ایندم، آخشامده یقین ایدی . حیوانی بوشاتدم اوتلامق ایچون، کندمه بر آغاج دیننده یاتدم، قازم آج کوزلومه اویقو کلمز، آرا صره خاطرمه قورت و آبو فلان قورقوسی کلور، و بعضا اویله بر شی بیکیلورمده الله قورقوسیده کلور، بو صورتله بیگ تورلی اوهام و خیال ایله صباحی بولدم، کوزلرم قاپانمادی، صباح اولدی، کونش توغدی، برده کوزمه اویقو کلدی . کندی

کنندیمه دیدم: آزاجق استراحت ایدیم، سوگره فزانه کیدرم. اوراده او بومشم، نه قدر او بودیغی دخی بلمیورم، برده کوزی آچدم، بزم حیوان (۱) بوتق شیمدی نه یاپمهلی؟ صاغ صوله قوشدم، حیوانی بوله میورم، ایگاری آرقمه آلدوم، بتون کون اورمان ایچنده حیوانی آرامم. بر طرفنده قارنم آج. هر جهندن امیدم کسلدی، طاقتم قالمدی. حیوان بولنمدی، بزم حال اسکی سندن دهها فنا اولدی.

شیمدی قشقاره کیتکده امکان خارجهه چیقدی. اورمان ایچنده بالنگز: اللهدن بشقه حاله کسهلر مطلع دکل، آخشام دهها اولدی، اطرافنی ظلمت قاپاتدی، بر طرفدن یغمورده باشلادی، اورتالق زفر قارنلق کسلدی، ایگاری ایاری اسنیمه قویدوم، بر آغاجه آرقامی ویردم اوتوردم، آجلقاریده اونوتدم، ایچره مده بر قورقو استلا ایندی. بعض قولامه بر شیرتی کلیور، انساندر حیواندر بر شیلر کوز کمیور، الهی یاربی سن بلورسن، دبرکن بر شمشک، بلترم، آیدینلق ویریور، اطرافه باقارم آغاجدن بشقه بر شیلر کوز کمز، نه چاره انسان تحمل ایدرمش، اجل کلمد کچه اولمزمش، عزرائیل ده وقت سز کلمزمش. الهی یارب کوز مده باشلرده قالمدی. بتون کچه بویله بر حالده دهشتلی بر وقت کیچردم. صباح اولدی، نره به کیدهیم؟ شیمدی یول نرده در؟ ونه طرفه دوشر؟ اونیده بلمیورم. برمدن قالمدم، بول آرمیه باشلادم، بر ساعت قدرده آرام عاقبت بولی بولدم، قزان شو طرفده اوله جق دیم، بر تخمین ایلد بوله دوام ایندم، ایکی اوچ چاقرم کیتدکدن سوگره بر آدمه راست کلدیم. اوده حرستیانش، روس لسانی ده بلهام، مع مافیبه صوردم: (زناکوم خلیب نیت) دوستم اکمک بوتق معناسنی افاده ایندم. برکت ویریسون بر آز اکمک ویردیلار، بزم مضطرب بر حالده بولندیغمزنی حس ایندیلمر. دیدیکه: بزم اکمک چوق آزدر. بزده کندوسنه بر تشکرله، یولمه دوام ایندک. شهره یقین کلدکده، بر قاچ آدملرک شهر کنساننده (کیرپیچ) طوله یاقمده اولدقلمری کوزمه ایلشدی، یانلرینه کیتدم، اوراده تانارلردن دخی بر قاچ آدملر

(۱) مدینه منوره ده برلدیغم ایامه باق بو حیوان ایچون اورانن اوتوز بش روبله آچه اعاده اولمشدر.

بولنديغى كوردىم . بىر يىل دىدىم : بىگى بورادە بىر خىدمەت بولغۇمۇ ؟ دىدىكى :
پاسپورتك وار ايسە ، ايش بولغۇم . دىدىم : بىزە او بوقدر . دىدى : اوبىلە ايسە
بورالردە چوق كىزىمە . دىدىم : چوق قارىم آج ، ايكى كوندىر بىر لقمە بولمەدم :
دىدى : سىن كىم سىن ؟ دىدىم شىكرت . سىن شىكرت دىنچە ، بىچارە عوام بىزى
بورادە اكرام ايتدى ، بوغورت كىتوردى ، خىلى قارىمى طوبىردى . بىزە تىكرار
تىكرار رحمتلر اوقودق ، قىزانە دوغرى يولى صوردم ، خوش صاغ اولوگىز
دە بىرمدىن حىركت ايتىدكە ، بو آدم بىزە دىدى : نوبە كىم دىيورسنى ؟ بىزە
بىلغۇم دىنچە ، بىزە چوق مرخمت ايتدى . دىدىكى : سىن مكارىبە كە بار ، بىلكە
آندە بىر خىدمەت بولورسنى آندە حاضر يارمىنكە زىمانى خىدمەت تابلور دىنچە ،
بىز كىتمە نىك چارەسنە او كرتىك ، پارە فلان اولمىدىغى زانا سوبىلادىك ؛ بو آدم
چوق مرخمت ايتدى ، بىزە بىر خىلى نصىحتە دە بولدى ، اورادە دخى پاسپورت
لوزومنى سوبىلادى . مع ما فید اورايە وارلدىغى زمان احتمال اغىيالردىن بىرى
مرخمت ايدىر ، يانە آلورسە ، پاسپورت ايجوندى بىر چارە بولغۇم دىدى . بىزە
بو آدمە كمال انكىسارلە وداع بعدندە ، بولمىز دوام ايتىك . بىزە قىزان شىهوتە
كلىدىك ، بوكت و بىرسون بورادە بىزى بىلن آدمە بوق . شىهوتە آخشامە قدر
كىردىم ، كىچە نوبە قالمىلى ؟ نوبە وارورسام پاسپورت استىبە چىكلر بولمىدە
پولیس لوى كورد كىچە جانم حلقومە كلىيور ، شاشىرىيورم ، آخشام آز قاراللىق
اولدى ، بىزە قىزاندىن بىش بالطىبە دوغرى ايتدىم ، اورادە كووپرى لوزرندىن
كىچىركن خاطرمة كلىدى : بوراسى تىهادىر ، شو كووپرى آئندە صباخە قدر قالە
بلورم دىدە . همان اورادە قالە و بىردىم ، لىكن او بوموم مىمكن اولمىدى اورزمدىن
آرپىدار آدملىر كىچىد كىچە ، بىر قورقودر استىلا ايدىيور . نىسە صباخە قدر اورادە
قالدىق ، صباخ اولدى ، بىزە بىر اياق پاترىسى كىلدىكى زمان ، اورادىن چىقوب
يول ایلە دوغرى (اسكلە) پراخوتلر بىرستانىغە واردىق ، اورادە نىژىنى نوغورت
طرفنە كىتمەك اوزرە بولغان بىر واپورە كىردىم اوتوردىم . صباخ ساعەت سىكر
رادە لىزىدە (واپور) پراخوت حىركت ايتدى . پراخوتدە مىسلمانلر چوقدى ،
بىزە اولنلر آراسندە بىرلىشدىك - اما ، بىلالت بوق ، پارە بوق ، بونىك صونىكى نە

اوله جق؟ ایرته سی کون صباح ساعت اون راده لرندن بزم پراخوت نیژنی به یغلاشدی. بیلات یوقلامه سی اولدی، بزده مأمورلره دوغری سنی سویلادک. مأمورک کوزی بزم اوزرمزده کی جدیده دوشدی، بزده ویردک قورتلدق والسالم. نیژنوده پراخوتدن چیغوب دوغری جامعه واردم، اوراده ایکی کون اقامت ایتدم، صوگره پاسپورت استهدیلار، اولدیغنی سویلادیکم کسبی، بردها مسجدکه برامادیلار. صوگره برشمی اسملی کشتی نك آشخانه سنده بر ایکی کسجه قالدیم، اوراده دخی بر چاره بولنمدی. آرتق تبین ایتدی، بردها نیژنی نوغورته قرار ایتکم امکانی قالمادی. شیمدی نه یاپهلی؟ حالی کیمه افاده ایدیم؟ کیمه بی ده بلمبورم، بنی دخی کیمه بلمبور. بازار مداننده هر بره کیتدم، خدمت استهدم، پاسپورت اولسه هر کس قبول ایده جن، فقط او بوت. شیمدی این المفر ویاخوداین الملاء دبه قالا، نیژنی نوغورتنی ترک ایدرک، تیغراف خطنه تابع اوله رق بوله چیقدیم، او بولده نوبه کیدر بلمبورم، فقط او قدر جنک تصور ایده بلیورمکه: تیغراف خطی اولدیغندن، مطلقاً بر شهره واراجق، اما او شهرده نه یاپه جتم اونیده بن ملاحظه ایدمبورم. اشته کور کورنه او بیوک تیغراف خطیله یوله دوام ایدیورن. بولده کیدر کیدر بوریورم، یول کنارنده باتار اویورم، برکت ویرسون هوالر کوزل، مع ما فیه کیجه لری کوز کورمز قارنلق اولیور. کیجه یاتمق ایچونده قورشیورم تنون کیجه صباحه قدر بوردیم، صباح تکرار بول کنارنده یاندم اویورم، وجودلرم قلمش، آیاقلرم قابارمش، قارنلرم آج، باتار باتار، تکرار قالقار بولمه دوام ایدرم، تکرار طاقت سز اولورم، باتار اویورم، تکرار آخشام اولور، بو حال ایله اوج کیجه و کوندز وقت کیچردم. دورتیچی کون، کوزل بر آقار صوکنارنه کلدیم، اوراده کوپری اوزرنده صوبه باقهرق دوردم، بر چوق تخیلات بعدنده، اوراده بر بیقمانق خاطر مه کلدی. صوکنارنده، ایندم، صویندم، البسه لرمی چیقاردیم، کوزل بر بیقاندیم. صوگره صوکنارنده، کوزل یشل چمن اوزرنده بر نماز قیلدجق اولدم، نمازه نیت ایتدم. بر رکعت نمازی قیلور قیلیمز، آرقامده بر آیاق طلوشی چیقدی، ایچهرمده بر هیجاندر آلدی،

ایاتی شپردیسی تقرب ایندکچه بزم قورقی بوراک چارپندسی دها نژاید
ایدیور. برده قلنج سه‌سی کلدی، چاق سلام ویردم، همان دونب آرقامه
باقدم، نه کوره بلورسام ای؟ بر پولیس، زبانی شککنده دورمش.

بوراده هیچ شبههم قالمادی، یقای اله ویردک، فقط نه چاره؛ هر نه
دیرسه تسلیم ایده‌جکزه. برده بزم احوالیزی تفتیشه باشلادی، ذاتا روس
لسانی بلمام، مع ما فیه بلدیکم قدر سویلادم. مرقوم هر نه آگلادیسه،
بزی اوراده توفیف ایده‌رک، اوراده یقین بر قریبه‌یه کورتدی. بزدن پاره
استدی، اوزرمرزی یوقلادی، فقط پاره بزم کندمزه بویله یوق، اوچ کوندر
بر لقمه اکمک کورمه‌دک، قارنمز آج. نیسه عاقبت او قریبه‌ده بزی بر اوه
کورتدی، اوراسی ده نه اولدیغنی، ونرہسی اولدیغنی بلمیورم، بر اوده یه

قوبدی. آرتق اوراده نه اولمشدر، هیچ بر شیلردن خبرم یوق، او بومشم.
برده کوزمی آچدم، اوده قاپوسنده آناختار آچقیچ سه‌سی کلدی، دیرکن قاپو
آچلدی، بزی چاغردیلر، سن نرہلی؟ ونرہدن کلیورسن؟ آدنک نه؟ باباک آدی
نرہ؟ صوردیلر. هر نه صوردیلرسه، بز جواب ویردک. سوگره بزی بر
آرابایه بندردیلر، پولیس برابر اورادن حرکت ایندک. اما نرہیه کیدیورز؟
بلمیورم. ایکی بحق ساعت سوگره اوفاق بر شهرکه گلدک. بو نصل شهر؟
دیه پولیسه صوردیغمده (چاباقسار) دیدیلر. بوراده بزی دوغری پولیس دائره -

سینه، اورادنده بر طاقم استنطاق بعدنده حبس خانده کنوردیلر. اشته اصل
معیشت، بوراسی نك معیشتی‌در. حبس خانه بناسی اوقدر بیوک دکل،
ایچنده بر یکرمی قدر آدم وار. بز ایچرویه کیر کیرمزه، اطرافمه بر طاقم
مدھش مدھش صفتلی انسان وحشی لری یاخود دها دوغرسی متوحش لری
توپلاندیلر. بزم عجمی لک، کنج لک، برده حبس خانده، عموم قانلی قاتل
یاتاغی بر بنا اولدیغی ذهنزه برلشمش اولدیغدن، بیوک بر خوف دائمه
ذهنی اشغال ایدردی. مع ما فیه اطرافمه توپلانمش آدم لک بعض لری گوزل
آدم لردن اولدیغیده، چهولرندن حسن ایده‌رک کندیمه بر تسلی ویروردم.
حبس خانده اولن لره، بزی برر برر زیارت ایده‌رک، بزه او کون لزم اولن

درس‌لری ویردیلر؛ اولاً، نه ایچون حبس خانیه کلدیکمی صوردیلر، پاسپورت بولغندن کلدیکمی افاده ایده بلام. سوگره اصل نوله اولدیغی؟ ونه آرزوده بولندیغی تکمیل اوگندیلر، کندیلری ایچون بر خیرسز آدم اولدیغی آکلادیلر. حبس خانه بزم ایچون بر مکتب خدمتی کوردی دیرسام خطا دکلدر. بوراده اولان ذوات کرام ایچنده او قدر گوزل آدملر بولتورمش، دوغریسی حالا فکر ایندکچه حیرتده قالیمورم. بزم قاپو آرقدهاشلری، یارین پولس دائره‌سنده بزه نه کی سوال اوله‌جغنی تاما افاده ایندکدن سوگره، جوابلریده تعلیم ایندیلر. اگر بویله بر تعلیمات کندیلرندن تلقی ایتماش اولورسام، هیچ شه‌سز بر سنه اوراده حبس خاندهه قالاچقدم. اخشام اولدی، بر سیاه اکک ویردیلار، سوگره مأمورار کلدی، بر یوقلامه یاپدیلر، محبوسلری صایدیلار، بر قاچ آدمی خصوصی دائره‌له فاپاندقدن سوگره، بزى بر بیوک دائره‌یه فاپاندرق، قوجا (بوزاق) کلدی اوردیلار، ارادن یاریم ساعت کیچمدی، بزم قاپو آرقداشلر مزره توری او بونلر باشلادیلار: کمی (اسکامبل) گارت او بونی، کمی شطرنج او بونی، هر چشمد قمار بازاق باشلاندی. فاپوده بر تیشک وار، بنی‌ده اودیلک یاننده نوبتی صفتیله بر اقدیلر. بزم برشیدن خبر مزیوق، بزه سویلامشردی دیلکدن باق، آدم کلورسه بزه خبر ویرورسن دیمشردی. بزه بر آدم کلویده دیلکدن باقدقن سوگره خبر ویردوک، حالوکه حریف مأمورمش، همان قاپوی آچدی ایچرو کیردی، بیچاره لرنک او بون اسبابلرندن کله‌سنی تو بلادی، چقدی کیتدی. شیمدی بزم آرقداشلرندن بعض لری بنی سوکمه‌یه باشلادیلار، فقط بر آدم غایت و قاراله: بلیمور، قصور کندیمزده اولدی، اوزاقدن کورورسک همان خبر ویر دیمک. دهرک، بزى مدافعه ایندی، سوگره تکرار بزه خصوصی درس ویرمکه باشلادیلار، حبس خانهلرده عموما بو کی او بونلر ممنوع ایش، بعض حبس خانه مأموراری، بو صورتله کیچهلری کله‌رک، همان موجود او بون اسبابلرنی توپلار آلورمش. مع مافیه حبس خانه اهالیسی دخی او بونسز قالمدیلر، مأمور کیدر کیتمز، همان دیگر طرفدن او بون اسبابی اعمالنه باشلادیلر، یارم

ساعت ظرفنده هر شی حاضر اولدی، تکرار او یون باشلاندى، کیجه یارسینه قدر او یون دوام ایتدی. صوگزه هر کس یاتدی او بودی، بزده باتدق اما او یوقونرده صباحه قدر انواع او هام و قورقو ایله یوارنمقده ایدم. بزده صباح اولدی، مأمورار کلدی، هر کسی قالدیردیلار، صباح یوقلامه سی (پاویرکه) اولدی، عموما محبوسلری حبس خانه میدانینه بر اقدیلر، هر کس میدانه چیقار چیقماز حبس خانه بیوک قاپوسینه دوغری یورودیلار، بنده اوراده نه اولوب اولمادیغدن خبرم یوق، میدانه چیقدم، متحیر اولدق کیزمکده ایدم، بزده باقدم بزده کل اشارتی وبریورلر، نهایت تبین ایتدیکه هر کون صباحدن حبس خانه یه، بیک یومورطه وانواع تصدق کلیلورمش، اوده قپو اوکنده محبوسلره تقسیم اولورمش. خلاصه بزده دخی حصه چیقاردیلر، هر نه قدر حصه می آلدوم ایسه ده، بیک اشتها سی یوق، حصه می اوراده برینه ویردم. صباح ساعت طوقز راده لرنده بنی بر آدم ایله حبس خانه دن پولیس دائره سینه کوندر دیلر، اوراده بر طاقم استنطاق بعدنده قزانه کوندرمک اوزره قرار ویردیلر ده، تکرار حبس خانه یه یوللادیلر.

ذاتا بزم آرقداش لر بگا بویله اوله جغنی سویلامش لردی. بز تکرار حبس خانه یه کلدیسک آرقداش لر استقبال ایتدیلر، حالی صور دیلر، بنده کیفیتی احوالی بیان ایتدیسیم، دیدیلر: سنی یارین قزانه کیده چک پراخوته یوللایه جقلر، آخشام قزان حبس خانه سنده بولورسن، اوراده بز دن فلان وار فلان وار دیه بر قاچ اسملر سویلادیلر، طرفلر ندن سلام تبلیغ اینمک اوزره سوز ویردم. بز او کیچه ده اوراده قالدق، آخشام حبس خانه قاپولری قاپاندی، بر وجهی معتاد او یونلر باشلاندى. اول کیجه دخی دقت ایتشدم، اوراده بر آدم بولنیوردی، او یونه فلان قارشیموردی، بر کنارده کندی حالی ایله متفکر ایدی، بنده بود فعه اول آدم یانینه کیتدم، کسب معارفه ایلدم، بیوک بر آدم اولدیغی دخی چه ره- سندن مستبان ایدی. بزده بر چوق نصیحت لره بولندی، حبس خانه اسرار ندن هیچ خیاله کلمز شیلر سویلادی، عاقبت دیدیکه: بو بنم دیدیکلرمی قزان حبس خانه سنده عین الیقین مشاهده ایدرسن. کیجه یاری اولدی هر کس

او بودی، بزم کوزله کویا اویقو تحریم اولنشدی. صباحله قدر اوهام و خیالات
 ایله امرار اوقات ایدردم. صباح اولدی هر کس ناتلی اویقوده، برده قاپو
 آچلدی، صباح یوقلامدسی (پاویرکه) اولدی، هر کس میدانه چیقدی، تصدقلر
 تقسیم اولندی، بنده بر یهورطه ایله بر پارچه اکمک بیدم. صباح ساعت
 سکر قرارلرنده بزی حبس خانندن آلدیلر، پراخوته کوندره جکلر،
 بن بالکزدکلمشم، بر قاج آدم وار تقریباً (۱۶) باشلرنده بر قزده وار، ظن غالب
 بو قزجغز نسالره مخصوص دائرهده ایدی ده، بزمه برابر پراخوته کیتدی، او کمزده
 عسکر وار، دوغری پراخوته کلدک، پرخودلرنک ایسه مجرمله مخصوص آیری
 بر پارزه سی وار ایکن، صاری بویه غریب بر شکلده ایش، اطرافی دیمر پارمعلق
 راشوتکه ایله احاطه اولنمش، داخلنده ایرکک خاتون اوج یوز قدر مجرمین
 وار. بزیده کتوردیلر قاپاندیلر، اصل مدهش قانلی قاتلر لور بوده ایش، آیاقلرنده
 دیمر زنجیر، باشلرینک یاریسی طراش اولنمش، بوراسی بنم ایچون خارق العاده
 بر مدهش میدان ایدی، کندیمی آغلامقدن هیچ توتهمزدم. پراخوت چاقساردن
 حرکت ایلدیه، بن کندمی بتون غیب ایتدم. زیرا آخاشمه قزانه کلهجکم
 اوراده پراخوتدن چیقاره جکلر، بر چوق مجرملر ایله برابر، صالدا تله ایله
 احاطه ایدرک، حبس خانیه کوتره جکلر، اوراده بلدک بر آدم راست کلورسه
 نه اوله جق؟ هب تفکر ایتمکده ایدم، او ائاده بزم ایله برابر کن قزجغز
 بنم یانه کلدی، ذاتا یولده کلورن دخی بر قاج دفعه لر یگا دقتله باقمشدی
 بزده قز ایله آشنالق ایتدک، برده قز دیدیکه بن سزی تانیورم. تعجب
 ایدرک صوردم نرون تانیورسز؟ دیدی: سز تمانده یگا اولده بولندگومه؟ دیدم
 بولندم. دیدی: او زمان سز هر هفته بر ایکی دفعه بزم بنجره اوکندن کیچردگر.
 بنده قاپو اوکننده بعضا اویناردم، سزی چوق دفعه لر کوروردم دیدی. بن
 هر نه قدر روسجه بلنسامده، قزجغز تمانک اولدیغنی آکلادم، نصل بو حاله
 دوشدیکنی صوردم، قزجغز باشینه گلنه سویلادی: بوندن ایکی سنه مقدم
 بر کون تمانده شهر بجه سنده قومی قزیله برابر کیزیمکده ایدم: یانهزه بر
 استوتد کلدی، بز ناز کانه بر آشنالق ایتدی. بنده غمنازه بشچی صنفنده

ایدم، ذاتا استوتنتلری سومگه باشلامشدم، کنجلك بغچهده استوتندله برابر
 ایکی ساعت قدر کیزدک، استوتند نیثنیلی اولدیغنی سویلادی. برده بر چوق
 تاتلی تاتلی لطیفه لردن صوگره، بزه بر اوطورمق تکلیف ایتدی. اوتوردق، بر
 چاییده اچدک، صوگره استوتند بزلی اوه قدر اوزرددی، بزم اویده اوکرانمش
 اولدی. آرتق احباب اولدق، استوتند ایکی ده برده کلدی، بعضا برابر کیزمهیه
 کیتدک، والدهمه بر شی دیمنزدی، مساعده ایدردی. بر کون شهر بغچه سینه
 کلدم، استوتندی آرام بولدم، اون دقیقه کیزدکن صوگره استوتنده بگا شهر
 خارجنه کیده لم دیه تکلیف ایتدی، بنده رد ایده مدیم، ذاتا بویله بر اسناکده
 واردی. هر نه اولدسه اوراده اولدی. بر قاچ کون صوگره استوتنده مملکتنه
 کیده چکنی سویلادی، اگر آرزو ایدرسام، بنی دخی برابر کوترهیم دیدی. بنده
 چوق دوشمنمهدم، محبتدن فلاندن بحث اولتمشدی، عقد ازدواج مقاوله
 مزده وار ایدی، فقط بنم ستم مساعد اولمادیغندن ازدواج امکان خارجنده
 ایدی. نیسه بز کیتمگه قرار وبردک، والدهمه بر مکتوب بر اقدم. ذاتا والدهم
 بنم پدرمله بشامیوردی، بر ضابط ایله باشیوردی، کندیس دخی آنچق ۲۲
 باشلرنده ایدی. بنده استوتندله برابر شهرمی ترک ایتدم، هر نوع زحمتلری
 اختیار ایتدم. نیثنییه کلدک، بزه بر اویده توتدی، بر ایکی هفته برابر توشدک
 قالدق، صوگره استوتند مسقوهیه دار القونده کیتدی. بزه یاره کوندره جکلدی،
 برهفته صوگره بنده مسقوهیه کله جکلدم. عاقبت بونلر هب (فوفو) اولدی.
 آج قالدم فنا حاله دوشدم، انسانه پاسپورت لازم ایش، بنم خبرم یوق،
 صوگره والدهمه مکتوب یازدم، پاسپورت استدم اوته کوندرمیدی، دیبرکن
 حبسخانه لره دوشدم، ایکی سنهدر سورنیورم دیدی، اغلامهیه باشلادی. بنده
 کندی کندیه دیدم: یارب بن ارکاکم، بو حاللر هر آدم باشینه کلورمش،
 سن صبر ویر یاربی بز دها اوچ کوندر بو فلاکنه دوشدک، بو قز ایکی سنه
 بلا جرم خسته خانه لرده حبسخانه لرده قالمش. دیبرکن پراخوت قزانه کلدی،
 بز بوراده اینه جکر، قزده تمانه کیده چک. وداع ایتدک، عسکرلر کلدی، بزلی

(۱) نو نو نه در لانه قز سوردم ایسه اکلایه مددم صوگره مقام قرینه صیله بوش لاملر دیمک اولدیغنی تخمین ایدردم.

ایندردیلر، قران حبسخانه سینه کیده چکنز، یولده کیدرکن او قدر دوستوردم که، بلدک آدملر کلورسه حاله نه اوله جق دبردم، چوق آدملر راست کلدیسه ده کوزی قالدیرویده باقامدم.

تمام آخسام اذانی قران حبسخانه سینه کلک. بوراسی آرتق غایت جسیم بر حبسخانه ایس، داخلنده بئی متجاوز آدم وارمش. بزی برر برر صابهرق اسملرمز ایله چاغوره رق قبول ایندیلمز، مجموع یکریمی سکز آدم ایدی. ذاتا کیجه اولدیغندن بزی دوغری داخلی اوطهیه قاپاتدیلمز، مسافر دائره سی نامیله آبروجه بر بیوک دائره وار ایس. اوراده بزدن ماعدا یوزی متجاوز آدم واردی. بنده شمدی بو قدر بیوک بر حبسخانه، داخلنده بو قدرده آدم بولنور دیه هیچ ظن اینتمزدم. هر کس کیف صفا سنده صانکه بوراسی هیچ حبسخانه دگلمش، بلکه ده بر سفاهت خانه یا خودده بر قمار خانه ایدی. کیجه یاریسی اولنجهیه قدر قمار اوینادیلمز، کیمی ترکی چاغریوردی، کییوه عشرت ایدردی، مغموم و مکرر آدم بدن ماعدا هیان یوقدر دبرسام جائز ایدی. بنیده کندیلری کیی او یونه تشویق ایدرلردی، لیکن بن قورقو بلاسی قاجاردم. نیسه قران حبسخانه سنده دخی بر کیجهی آتلاتدق، صباحه یقین ایکی ساعت قدر او یودم، صباح اولدی، قاپولر آچیلدی، بوقلامه اولدی. هر کس ده میدانه چیقدی جانبیسارده اولدیغی کیی تصدق بوراده دخی وارمش، تقسیم ایندیلمز، بزه دخی حصه مزی وبردیلمز. مجرمینه اعانه کوندرمک روسیده هر بیده وارمش، اکثر حسین خانلرده چوق قالان آدملر، تصدق ایله کیچنرک حکومت طرفندن ویرلان یومیه طوقز کلپیکدن، سرمایه توپلارمشلر وبر چوغی ده، قماره صرف ایدیورمش. تصدق دن کلن انواع اطعمه، بر آدمی مکمل اداره ایدرمش.

حبسخانه میدانده ایکی اوچ آدم بر آراده بر طرفدن بر طرفه کیدوب کلمکده ایندیلمز، اسلاملردن دخی بر چوق آدملر بولنوردی. بن ایسه بر کنارده باشه کلهنی ملاحظه اینتمکده، اوزون اوزون تفکرده ایدم. بر طرفندنه

مجرملرک آياقلرنده کی زنجیر صداسی ذهننی اشغال ایدردی. شو اثاده حبس خانه بالقوننده صموار ایله چای ایچمکده اولان بر آدم کوزیمه توشدی، کندنده غایت کبار بر هیئت وار، باشنده اغنیالره مخصوص توباتای، یاننده بر خاتونده واردی، صوگ درجهده تعجبی موجب اولدی. بو کبی بر آدمک حبسخانهده بولنهسنی هیچ مأمول ایتمزد، بر قاچ وقت کوزمی کندیلرندن آلامادم، و آنلرده بگا دقت ایئدیلر. بنده اوراده بولنان قابو آرقه دشلردن بر مسلمانه صوردم: بو آدم کیمدر؟ دیدی قشقار مرتضی بای (۱) بو بزه بیوک بر تسلی اولدی، کندی کندیمه دیدم: مشهور جهان اولان قشقار مرتضی بای دخی بوراده بولنیور، بنم ایچون نه محجوبیت وار، خرسسزلق ایتمدم دیه کندمی تسکین ایتم، بویله دخی مسلمانلردن قاچ آدملر کوردم، حتی بر قریه امامی دخی اوراده واردی، فقط اسمی خاطرمده قالمدی. شو طریقه قزان حبسخانه سنده تورت بش کون مسافر اولدق، بش کون ظرفنده ده بش سنه لک بر تحصیل معلومات ایندک، حبسخانه حقیقه بر مکتب خدمتی ده کورورمش. بو خصوصده حبسخانه اسرارای نام اثرمده مفصل معلومات وارد. قزان حبسخانه سنده چوق بیوک آدملر ایله کورشدم، فقط جهالت کسج لک استفاده ایده مدم، بر قاچ دفعه تکرار استنطاق و تفتیش ایئدیلر. عاقبت بش کون صورته بزی دوغری مسقط رأسم اولا تاری شهرته کوندرمک اورزه قزار ویردیلر، بر کون بر چوق مجرملر ایله برابر حبسخانه دن پراخوته کیده چکر. اوتوز قدر عسکر کلدی، کیده چک آدملری اسملری ایله بر بر چاغردیلر، مجموعی یوزی منجاور ایدی. حبسخانه دن چیقدق، برده حبسخانه قابوسنده توپلانمش اهالی تعداد خارچنده ایدی حسانی الله بیلسون، بولردن بعض لری کیده چک آدملره پاره امکک تصدق ویرمک ایچون کلمشلم، و بعض اریده مجرملرک اقربا و تعلقاتی پراخوته قدر تشییع اینتمک ایچون کلمشلمر ایتمش. بر طرفدن آغلامه صیلامه، دیگر طرفندن کورولدی غوغا قیامت کبی ایدی. عسکرلرده کسه بی

(۱) قزان و جراننده بو کبی بایلار نادر بولورمش فقط عاقبت افلاس ایده لک حبس خانه لرده یکسری سسنامی قالدقندن سوگره آخر عمرنده فقر و ضرورته دوچار اولب وفاتنده جنازه سنی تشییع ایچون بش اون کابک مغازی لردن جمع ایئدیلر اللهم احفظنا من ضرور انفسنا

برافمازیدی، هر کسک آهی آسمانه چیقار کبی ایدی. صباح ساعت طوقر بچقده پراخوته کلدک، پراخوت عینی اول کلدکمز پراخوت مش، ایچنده محبوسلر مالا مال دولمشدی. بزى کتوردیلار پراخوته دیمیر قفسه قاپاتدیلر. پراخوت داخلنده بشیوزدن زیاده مجرمین بولنوردی. بویله عبرت خانه هیچ جهانده تصور اولنه ماز. پراخوت ایچنده مسلمان خریستیان روسیه نك هر طرفدن آدملر بولنوردی، قفقاز آدملری دخی پک چوقدی. پراخوت قران پرستانده اوج ساعت قدر توقف بعدنده حرکت ایتدی ایسه، اورتالق عادتا بر محشره مثال اولدی، هر کس عادتا سرخوش اولمشلردی: آغلامق، کولمک، ترکی چاغرمق، تانارچه روسچه و بشقه لسانلردن برلامق، هر کس اوز حالته باغرور چاغروردی، کیمی ده چالغی غارمون چالاردی، بن هب حیرتله سیر ایدرم. پراخوت قراندن مفارقت ایدوب، بر ساعت قدر کیتمشدک. برده آق صقاللی بر آدم بنم یانمه گلوب سلام ویردی، و علیکم السلام بعدنده بنم کیم اولدیغی و نصل بو حاله دوشدیکمی صوردیسه، بنی بر اغلامه توتدی، هیچ جواب ویره مدم، دیرکن بو آدم بزى نصخته باشلادی، دیدی سن بر ساگرد اولاجق سن حضرت یوسف پیغمبرنک حبس خانده یاندیغی اوقوماد کئی؟ و نیچه اماملر محبوس اولدیغی ییلیمزی سن؟ اوغلوم هیچ قایغومه سنک استقبالك ایچون بو حاللر بردرسدر. سن بوندن صوگره بو کبی آدملرنک احوالندن سبق آل، بنم کبی آق صقاللر بویله حبس خانده بولنیور دید بزه کوب سوزلر سوبلادی. صوگره بزده عقلی باشمه توپلایه رق بو آدم نک نره لی اولدیغی صوردم دیدی: بن نیترنی عویبرنه سی فلان اول نک (اول هیچ خاطرمده قالمدی) عین الله ملا من دیدی. اوزینک نه سببه منی سبرکه کوندردیکتی سوبلادی: بر کون بر آدم بزینک یورتمزغه کیلوب بندن دین اسلام اوکرندی، من اول هیچ نرسه ملاحظه ایتدم، اساس دین نی ایکنتی سوبلادم، صوگره بو آدم بزکه نیچه مرتبه تکرار کیلدی، هر کیلداکچه ارگان دیندن بر نیچه نرسه تعلیم ایدردم، بو آدم بزدن کوب نرسلر اوکرندی. بعده نرینه کیتدی ییلامدم. بر نیچه وقتلر اونکلاچ بر کون منی پالیتسه که قالاغه چاقردیلر. مندن صوردیلر:

فلان آدمی بیله سزمه؟ دیدم: بلامین. تکرار تکرار صور دیلر، همیشه بیلماین دیدم. صوگره دبیلر نیچوک بیلما ی سن اول سندن نیچه وقت درس اوفودی. دیدم بیلورم، فقط اسمنی بیلمازدم. هم حقیقه اسمنی بیلمازدم. اول بیچاره اورص ایکن، من اول وقت لر هیچ نرسه فکر قیلادم. اول بیچاره بارغانده مسلمان بولورغه کغز بیرکن، دین نی سکا کیم اوگواندی دیگاج عین الله ملا دیگان، مونه بالام شونک ایچون پادشاه حضرتندن بزگه سیر کیدرکه چیقدی مونده دورت بیل و استروکده یاتدم، مونه ایندی بو یل تمام حکم بولدی، بزنگ باش کتیدی. دهرک کوزندن یاش آلدی.

پراخوت اوستنده خلق نک کوبلکی عجایب، همه شاد و ممنون اویون کولکی. پراخوت اینکی کونی چیسطایغه کیلدی، بر اینکی ساعت توقف قیلدی، آندن هم پراخوتقه بر نیچه مجرم کتوردیلر. شول طریقه، هر یردن مجرم لر توپلایه رق یدنچی کوننده بز لر ۱۸۷۸ سنه میلادیه سی آوغوست نهایتنده تقریباً اطلی یوز آدم (پیرمی) حبس خانه سینه کلدک و اوراده اوچ کون استراحت ایلدک. بوراده بولدیغیم اتاده بن بر چوق شیلره دقت ایتدم، بر چوق شیلره عقلم ادراک ایندی، زبیرا روس لسانتیده آگلامیه باشلادم. اشته اولا بن حبس خانه خلقی آراستنده اولان بر چوق اسراره بوراده واقف اولدم و حبس خانه خلقی بر قاچ قسم اولدیغنی بوراده آگلام، والا بن محبوسلری عموماً مجرم ظن ایدردم: قاتلی، قاتل، سارق کروهی ظن ایدردم، حالبوکه محبوسلر ایچنده بی کناهلر و بلسکده معصوملر دخی بولنورمش، از جمله بوراده حبس خانه عمومی ده بر اختیار آدم واردی، تصادف اولورق سنم بیاغم بو آدم یانینه راست کلدی، کوندز دخی بو ذاته دقت ایتشدم، فقط اسلام اولمق احتمالی خاطرمه کلماشدی، برده کیچه یاریسی کیچدکدن صوگره، بو ذات اویقودن فالقدی، یئاغنده اوتزدیغی برده بر کره تیمیم قیلدی، صوگره تلاوته باشلادی، سوره یوسفی تکرار ایندی، بعده بر دعا و نیازه باشلادی حیرتده قالدیم، بن او زمانه یه قدر بویله بر دعا خوان کورماشدم. بزم مدرسه لرده دکل، علما دیدکمز ذوات کرامده دخی لایقیله دعا اوفودیحق آدم بولنماز.

بزده عموماً ابتدا صرّده باشلاننده: «الدعاء بلفظ العربيه مقروته بالديجابتده»
 ديرلر. اونی دخی اورابه مخصوص بر دلیل مسکت ظن ایدرلر، اصل
 دعاندر؟ کسه بلمزدی.

اشته شو ذات او قدر خزین خزین آه ایدرک ادعیدلر اوقبور، حیرتده
 قالمق قابل دکل ایدی. صباحه قدر زار ایتدی آغلادی، صباح اولدی،
 پاورکه دن صوگره کیزمک ائناسنده بن بو آدم نك یانینه کیتدم، سلام ویردم. کندیبی
 غایت ابری بم بیاض صقالی قالون سالی بر آدم ایدی، و علیکم السلام اوغولم
 بیوردیلر. حال احوال صورقدن صوگره خیلی صحبت ایتدک، عاقبت قفقاس
 آدمی اولدیغی تحقیق ایلدی، فقط لسان بلمدیکندن استفاده مشکل ایدی،
 شولای بولسدهده چوق استفاده ایتدک، بزده بر چوق تعلیمات ویردی. بو ذات
 لسان عربیه ماهر اولدیغی محقق ایدی، فقط بن عربجه تکلم ایده مزدم.
 اونده روسجدهده مکمل ایدی، بنده اوده یوق. اشته استفاده مشکل اولدیغی بنم
 جهلمدن ایدی، حتی شیمدی شو ذات نرهلی اولوب اولدیغی بلم میورم،
 فقط صوگره دن قفقاز ملتی اولدیغی ظن ایدردم او ظن اوزره قالدیم. (پرمی)
 حبس خانده سنده اوچ کیچه بو ذاتنک الله ایله مناجاتی سیر ایتدم. بوده
 بنم ایچون بر درس ایدی. حبس خانده ایده مجرملردن ماعدا برده سیاسیون
 بولورمش، بونی دخی اوراده حس ایتدم، فقط اوراده حقیقته مطلع اولدمدیم.
 اوچ کون صوگره (پرمی) دن حرکتیز تحقیق ایتدی، یارین صباح ابرکن
 (تمان) که دوغری حرکتیزی بزده آخشامدن معلوم ایتدیلر. بابا دخی
 بزمله برابر کیده چک. صباح اولدی، پاورکه باشلانندی، برر برر کیده چک
 آدملرنک اسملری اوقندی، اشته شو ائنده بن دخی بر شی گه دقت ایتدم: آلبرت
 دیه چاقردیلر، او آراده بری گلدی، علی بک نام بر چرکسی آرقه سندن
 ایتدی، اوده میدانه چیقدی. مأمور تکرار صوردی: آلبرت اوزرینه بر
 فاملیدهده علاوه ایتشدی، لکن خاطرهمده فالمدی. اما شو بیچاره علی بک،
 آلبرت برینه محقق کیتدی. حالبوکه آلبرت نك آباغنده دیرده واردی، مأمورده
 دقت ایتدی، علی بک ده لسان بلمزدی، او یله کیچدی. پاورکه تمام اولدی،

تورت یوزه قریب عزیز مسافورلو او زمانده (پرمی) تمان آراسنده دیهر یول
یوق، آرابه ایله کیدیوروز. هر آطلی آدم بر آرابه بیه بنه جکملر، بو آطلی آدم
بر زنجیره دیزلمشدر. آرابه لر کلدی، آطیشر بندک، اللرمزی زنجیر ایله
باغلا دیلار، هان حرکت ایتدک.

اشته اصل شوراسی بنم ایچون چوق آغر کلدی، آراده برر عارسز
آدمده بولندی، بر آدم ابدست بوزاجق، آطلی آدم برابر کیده جکمز، بش آدم
باقار. هله بنم کندم ایچون ابدست بوزمق لازم گلورسه، اللهم احفظنا
بش سنه اوراده قالورسام ابدستم کلمز، زبرا بز بو کبی اخلاق ایله تربیه
اولمقدق، آداب اسلامیده بو کبی حال لر اولمق احتمالی یوقدر. بگا صوگ
درجهده آغر کلدی، برکت ویرسون آخشامدن آخشامه (استانسه) یانابه
کلوردک، اوراده ابدست بوزاردم استراحت ایدردم. استانسه لر کلدیکمز
کبی بوش بر اقرلردی، هر دائم استانسه لرده کیجه قالوردق، اوراده دخی
بر قاچ آدم برابر ابدست خانیه کیردی، هیچ نجاستدن اجتاب یوق،
بز، صالدا لرده بش کلپک ویروب بر کناره کیدردم. هر کون آخشام اولورسه،
پاوبرکه بعدنده هر که طوقز کلپک پاره تقسیم ایدرلر، شو پاره ایله هر کس
بوغازنی بسلر، اکثری آخشام اولور اولمز یانار او یور. اما ایکی اوچ آدم
صالدا لر ایله برابر بتون کیجه عشرت ایدرلر، سرخوش اولورلر، بیچاره
صالدا لر هم ایچار، ایکی اوچ کون آشاب ایچدکنصوگره صالدا لر الله کی
خزیننه (کاصه) غه هم کیررلر، اوچ تورتنجی کون شولوق رستانلردن
بر قاچ کوزی آجیق آدملر اتفاق ایدرک، بیچاره صالدا لعه معاونت کوشتر برلر،
کاصه ای کمال ایچون عموم رستانلرغه سویلار، بدی کاپک سکنز کاپک
بعض لرینه بش کاپک ایله رضا قیلورلر، صالدا لر بیچاره بو یخشیلغه قارشو
واسطه اولمش آدملر کمال حریت ویرورلر، زنجیره دخی تیزمزلر، صوگره
بو آدملردن هر نه صادر اولورسه، صالدا لر کوزنی قاپاتر. بو آدملر چوق
غریب لرنگ جانتی یاقارلر، لسان بلمز: چوحنه لر، چیرمش لر، چواشلر، تانار
چرک نزلر، حتی بعض غبی روسلر دخی پاشمورت سز مملکتته

كسيده جسكى برده، قانلى قاتل مقامى توتهرق كاترو زناى رابوطهغه هم
كيديووروشس، بن بونلزنك دخى انواعى مشاهده ايتدم. شول طريقه بر
چوق اسراره مطلع اولدق آلتنجى كوني (يكاترينبورغ) حبس خانهسنه كلك،
بوراده دخى ايكي كيچه استراحت ايلدكدنصوگره بولمزه دوام ايتدك بعده تمان حبس
خانهسينه كلك. بوراده تمام بر هفته قالدق، پيرمى ده كورديكمز بابا دخى بوراده
كورلدى، على بك بابايي ترجمان ايدرك بوراده كندينك آلبرت اولمديغنى، اسلاميتده
آلبرت اسم اولمديغنى كندينك مسلمان اولديغنى عريضه لر و بردي، عرضحال
يازوچى لر، دعوى وكيل لرى هب اوراده موجود محبوس لر آراسنده وار
ايدى. پيرمى حبس خانهسنده هيچ بر شى بلمكان على بك، تمانكه كلنجديه
قدر عادتاروسچهدده بلمش و آنوا كاتده اولمش. اشته ضرورت حال، اناسى، نه
قدر چابق تربيه ايديوور. اما عاقبتى نه اولمشدر طبعى بگا معلوم اولمدي.
بر هفته صوگره بزى تكرر ياتاب ايله تاريخه كوندرديلار. بن تمانده حبسخانهده
بولنديغم ائتاده ينكا اولده كنديمي بيلكان بر نيچه كشي كه خبر بوللادم،
بنى كفالت ايله آسونلر، بن اوز اختيسارم ايله تاريخه باريم ديب، هيچ
كيم التفات ايتدديلر. بوايه بنى استمهه دكلرندن دكل، بلكه جهالت لارندن،
كيمدن صورمق لازم و نصل كفالت لازم اولديغنى بلمادكلرندن جسارت
ايدمهديلر، بلكه بيوك بر جريمهسى اولمزشه بو صورته (تورمه) كه كيرمز
ايدى ظن ايتديلر.

روسيه اولكدهسنده تاتار ملتى، صاف درون، هيچ بر نوع فئالغى
بلمدكلرندن عموميتله قانون حكومت دن دخى غافل قالمش لردير، احتياج
مست ايتمش اولسه بلوردى. سستبر ايتدلرنده تماندن بيوك جاده تراكتنه
بولى ايله تاريخه متوجها حركت ايتدك، اصل زحمت بوراده اولدى، زيرا
قرق كونلك بر مسافه ايمش، پياده بايان كيتدك كونلر كيتدكيچه صغوق اولمايه
باشلادى، البسه يوق هله آباغمه كسيه جك هيچ بر شمش يوق، بالان آيات
كيديووردم. بوراده ريفيق لومز آراسنده دها فنا آدملر ظهور ايتدى، بر كون
بولده بر قاچ آدم اتفاق ايتمشلر: بر قانلنك آياغنه بولغان بوغاو زنجيرنى بگا

تبدیل ایدہ جک اولدیله، برکت ویرسون ایکی مسلمان صالحات واردی، اولدی بنی حمایه ایتدیله. والا بزی قاتل یاپه چق لردی، حریف نك آباغنده غی زنجیرلری بنم آباغه صوغه چق ایدیلر. صوگره بئکا بر فنا قورقو عارض اولدی، کیچه لری اویومز اولدم. ذاتا يمك بوزنی کوردیکم یوق، ایکی آی هب ایکمک سوت ایله کندیمی اداره ایتشدم، کنج لکده وار، بر خیال استلا ایتدی. همان جنون علنی ایله آز قالدی مبتلا اولور ایدم. تمام قرق کون لك بر بول، هیچ مسلمان یوق کونلر صغوق. تاریخه یقین کلدکچه هوالر صغوق اولدی، عاقبت قارلر یاغدی، بن قار اوستنده چیللاق آیاق کیتکده ایدم. آباقلرم صغوقه تحمل ایدمه زدی، یوکروب کروان خلقی نك آئنه چیقار، آباقلرمی آسته باصوب اوتوردم، تا آخرده بولغان صالحات کیلوب یتکانه. صوگره تکرار یوکور ایدوم، تکرار آغه چیغوب اوتوردم، آباقلرمی یلتاردم، بو صورتلده بر نیچه کون زحمت چیکدم، بوزحمت لری تعریف قابل دکل. سفرمز تاریخه یقلشدی: ایشم، توکالی، قالارنی کیچدک، صالحات لر قولنده آقچه قالمادی، ریستانلره طوقز کاپک برینه بشن کاپک کورماواوی ویرمک باشلادیله. اشته اوزمان بعض دائمی ریستانلقده عمر سورمش آدملر، قاعدی بلورلر، صالحاتغه یول کوسرلر. بیچاره جاهل صالحات، بو حیدودلر فکربنه اسیر اولور. اکسر ریستانلر ایچنده زسکین آدم اولوبده ایش فنا اولدیغنی حس ایدرلرسه، آکا انواع دسیسه لری قوردقن صوگره، تخیلیه سبیل هم ایدیورلر. هیچ کناه سز آدملر، بو مجرم فهرنی چکوب کاترونیای رابوته غه قدر کیدلوش، صالحات لر رئیسی بیچاره! کندی ریستانلره عائد پاره لری تلف ایتش بولندیغندن بو آدم لر هر نه دیرلرسه وهر نه یاپارلرسه، هیچ کورمز بلماز اولیورلر، آتلرده یعنی بر قاچ عاقل آدملر دیدیکم زوات، عادتا ریستانلره حاکم اولیور، آمرانه بر طور حرکت کوستریورلر، هر نه حکم ایدرسه انده، بونلرنک کار و کسبلری شو ریستانلری آلوب صاتماق ایشس، (حبسخانه اسراری) نام اثره بات.

بز تاریخه کلدک بنم خالدم زوجی نصر الدین ملا، عم زاده مز احمدی اکه

بنی پولیس دائرہ سندن استقبال ایڈوب کنڈی لری بنی برابرلنڈه آلوب فایتدیلمر .
بن کسه ننگ بوزنه باقمیورم ، غایت حیا ایدیورم ، افریادن بر نیجه
آدملر گلدیلمر ، بزى تسلی ایدیورلر ، فقط اوتسلی لرنم قولاعمه هیچ کیرمیور ،
اورامغه چیقمیورم ، هیچ بریره کیده میورم . بر کون شول حال ایله
پرشان اوتورمقده ایدم ، بگا آوول سلمان ملا مرحوم گلدى ، بنی وواصقه
چاغردی ، وواصده بنم حقمده بر مکتوب وارمش ، بگا کوستردی ، صوگره
کوزل بر نصیحت سویلادی ، رحمة الله علیه حقیقی احراردن ایمش
(قلوب الاحرار قبور الاسرار) مضمونی موجبی ، بو مکتوب مآلی کسه بده
سویلاممش ، مکتوب ایسه یالکتر بنم شخصمه عائد ایدی ، قشاردن کیدشیمی
بر نیجه قات مبالغه ایله « قارادوان » ملاسی یازمش . شو مکتوب داخونده
بزم پاسبورتیزده وار .

اشته بنم شورابه قدر چیکدیکم بلیه هب استاذ دامالا اسماعیل علیه
الرحمة حضرتلرننگ جهالتی ثمرسی والا استاذ بنی صقشدیرمهسه ، ولو حکومت
رجالی پاسبورت صوراسلر بویله : بو بنم شکرتم ، اصلی نسلی پاسبورتیزده
کورلیور ، بگی پاسبورت کلنجه بن کفیل اوله جقم دیرسه ، کافی ایدی .
و هیچ بر شی لازم کلمزدی . قانون دولتی بلمک برنجی درجدهده علمایه
لازمده شول سیدن روس لسانی ملالره تکلیف اولنمشدر .

بن تاریخه کلدیم بر هفته ظرفنده (تیر) اصتمه خسته لغنه یاندم . تمام
بر آی یناقدیه یهوشن قالیشم ، بعض کونلر تمام میت کبی اولدیغی صوگره حالدمز
سویلاردی ، رحمة الله علیها چوق تریبه ایرددی . بر آی صوگره بو خسته لغدن
کسب عافیت ایتدک ، فقط ایسکی خسته لغمزی هیچ خاطر دن چیقاره میورم ،
کسه که باقمیورم اوتانیورم ، کیجه کوندز دوشنیورم ، یارب نریده کیده بدم
هیچ بلمیورم . او ائاده تجارلر بایلار ایشم یارمنکه سینه کیمکه باشلادیلمر ،
عبد الوهاب بای آیدیکین هم کیدیورمش . بنده کیدوب کندیلرینه سویلادم :
بنی ایشمکه قدر آلوب کیدوگر دیب . آنلرده قبول ایتدیلمر ، بزى ایشمکه قدر
کوترمک اولدیلمر ، فقط آوزلده بیشک یاننده اوتروب کیتمک شرطیله . بگا یالکتر

شول تاریدن کیتسام بویله مقصد شول، شونک چارهسی بولندی کیتمه
قرار ویردک.

حاله مه کلام سویلادم: بن کیدیورم، اوقورغه کیده جکم. دیه. رحمة
الله علیها آغلادی دعا ایتدی، زوجی دخی مناسب کوردی، بزه فاتحه
بیردیلار. عبد الوهاب بای مرحوم کوزلاسینه اوتروب ایشمه کیتک اوزره
تاریدن چیقدق، قش قیامت صغوق، بزم البسه لرده خفیف، بزمزده کوزلاده،
مدد الله مددا! کیجه لری اویقو بوق، نیسه ایشمه کلدک، بر ایکی کون
ایشمه قالدق، پاره بوق، هیچ بر طرفه کیده جک چاره ده بوق، هر نه فکر
ایدرسام کندم کندیه فکر ایدیورم، عقل ویره جک آدم بوق، عاقبت
ایشم یارمنکه سندن کیتک اوزره قرار ویردم، اما نرهیه؟ بنده بلمیورم. چیب
همایونده مجموعی آلتی تنکه آفچه وار. شهرن چیقدم (پیاده) بیوا کیدیورم،
بر تیغرافلی بول تودم، تابانه مدد کیدیورم، اما بول نرهیه کیدیورم؟
هیچ بلمیورم اخشام اولدی، بن کیدیورم، کیجه اولدی کیدیورم. تون
اورتاسی بولدی همان کیدیورم، ماهتاب کوزل کیجه کوندز کیسی، بی بیاض
قار اوستنده الله ایله بندن ماعدا کسه لر بوق، بعضا کند کندیه آغلایورم،
قاج اول لر کیچدم، قاج آدم لره راست کلدم، لیکن بو بول نرهیه کیدیورم
دیه کسه دنده صورمیورم. دیرکن صباحه قدر کیتدم، صباح اولدی، تملم
بکرمی ساعت بول یورودم، بر روس قریدسینه کلدم، بر اویکه کیردم، چای
ایچیوردی، بگاده چای ویردیلار، چای ایچدم، بزدن بره بر اویقو غلبه ایتدی،
سیجاق اوده یاتدم اویودم. تمام بش ساعت اویقو اویوشم، قالدقم. خانه
صاحبنه چای پارهسی بکرمی کاپک ویردم، یولمه دوام ایتدم، آرتق آخشام
اولمشدی، بن قریه دن تکرار تیغرافلی بول ایله حرکت ایتدم، ماهتاب غایت
کوزل، بالکنز کیدیورم بش ساعت قدرده کیتهدم، آرقه دن بر قاج آدم
کلدی، هر بری برر چانده ده، بوکلاری بوق، بو آدم لردن بری بگا روسچه
صوردی: سن کیم سن؟ دیه. بن بر مسلمان اولدیغی سویلادم. صوگره
تانا رجه نره دن کلمکده اولدیغی صوردی. او ائشاده بنده کندیلر بنک نرهیه

کیتمکده اولدیغنی صوردم. دیدیلر: (پتروپاول) قزلیارغه بارامز. بونک
اوزرینه بنده بر غریب طلبه اولدیغنی سویلادم، ایچلرندن بری مرحمت
ایتدی، بزنی چانهسینه آلدی. برر ساعت کیندکدنصوگره بر روس قریهسند
چای ایچدک، ابرتهسی کون صباحدن پتروپالغه کلدک. شول آدم خانهسینه
مسافر اولدم. چای ایچدم. اولبه نمازی چالا قازاق محلهسند قیلدق، اولبدن
صوگرده بیک شولوق آدم خانهسند بیدک. بزنی چوق اکرام ایتدیلر. صوگره
بز مدرسهبه کیتک اوزره بو آدمله وداع ایدوب مفارقت ایدک ایسه، بزنی
تکرار رجا ایتدیکه: بزنی شهرمزده بولندقیچه دائما بزنی کلوگر، مونچهغه کیورورکه
جمعه کیچهلری کلورسهگر بیک شاد بولورمز دیدیلر.

بزنی انشأ الله دیدک اما، فقط اوآدملر ایله تکرار کورشمک نصیب
اولدی. مدرسهلره کیتدم ایسهده، بعض بزنی بلن آدملر بولندیغنی جهنله،
کندی باشمیزن کیچش وقعه تاریخییی ملاحظه ایتدکه، کندمزی هیچ
کسه بلن بر طرفه کیتکی ترجیح ایلدک: فقط کیتک ایچون بر جهنده
بولمبورم، مع مافیه بر چوق تفکر بعدنده تکرار «مجهول مطلق» غه توجهی (*).
اختیار ایدرک، تلغراف بولنی تعقیب ایدرک شهردن چیقتم. مزارستان خدا
سینه کلدکه بر خیلی استمداد ایتدم، بر نیجه آیت تلاوت بعدنده بولمه
دوام ایلدم. دوم دوز قار صحراس، هیچ بر شیلر بوق. بولده او قدر واسع
دکل، مرور ایدن آز اولدیغنی مشاهده اولتمده ایدی: فقط تلغراف
اولدیغندن ظن ایتدکه، بو بول مطلقا بر شهره وارچهقدر. ایکی اوچ ساعت
کیتدم، نه قریه وار؟ نه شهر وار؟ نهده آدم راست کلدی، هیچ بر
شیلر بوق. کیچه اولدی، ماهتاب او قدر دکل، هواده بولوت وار.
تلغرام (باغانه) دیرکلرینک حسابنه قاراغانده بر استانسسه کیچمش کبی
کوزکیبور، بزنی (۱۴۴) رقی وار، لکن هیچ بر قریه فلان کیچمدک، اما
بر آراده کوپک صداسی کلمشدی، لکن او، خانه، یاخود انسان مسکنی
کبی بر شیلر کورمدم. کیدوب کیدوب تلغرام باغانهسند بولنان رقمیری دقت

(* بو قاعدهی بزنی ابدال ایتدک بوقه. مدرسهلره همیشه توجه عمل دیرلری.

ایله باقمايه باشلادم، بو حسابدن تقریبا اون بش چاقرم تکرار کیندم، لکن همان هیچ بر شیلر بوق. اوهام خیال و قورقوده استلا اینتکه باشلادی، او ائنده اوزاقدن بر قارا کوزکدی، فقط ندر بله میورم، بعضا حرکت ایدر کبی اولیور، بوده تقرب اینتکجه بزم حیرتمز آرتیور ایدی. همان یقین کلدک حرکت ایدیور حیواندر، فقط بویله بر حیوانده هیچ کورمامش؛ صغر دکل آت دکل، عجبانه اوله بلور؟ رسمی الف با اوقومدمکه، نه اولدیغنی بلهیم، بزم عواملرده انونجیلرده بویله بر حیوان رسمی بولنمیوردی، رسمی کاغده باقمق مدرسهدرده قطعیا ممنوع ایدی، چار ناچار بویله بر زمانده انسان حیرتده قالورمش.....

برده حیوان اوزرنده انسان تاوشی هم بار، لکن تلتی آگلایه میورم، اوی، وای دیرکبی اولیوردی، کیچهده قارانتق، قورقوده وار، مدرسهدده وقت جن شیطان لر انسانه هر توری قیافتده کورنه باور دیه استاذلرده قولاغزنی دولدیورمش، بویله مخلوق اولسه اولسه شیطان اوله بلور دیه ذهنلرمی فارمه قارشیق ایدر آغلایه جقلرم کلوردی. نیه عاقبت تکرار تکرار سوبلارکن بر درجه آگلانمغه باشلایدی، بعض آگلایه مدیغم شیلری روسچه صوردم، روسچه افاده ایلدی. یاریم ساعت قدر بزی استسطاق بعدنده استنادغی حیوان (دوه) اولوب کندیس ننگده (قرغز) قازاق اولدیغنی آگلادتدی. بولندقلری موقعلرده صحرا اولوب، اول شهر بولنماز، هر یکرمی بش اوتوز (ویبروست) چاقورمه، کیت تعبیر اولنور بر خانه دن عبارت برر (محطه) استانسته بولنوب و اوده اکثریتله قار ایله مستور اولوب کیچه لری بیک تقریق اولنمز بر حالده اولدیغنی و بو بیکیت لر صاحبی روسلر دن اولوب کوزل و امین آدملر اولدیغنی سوبلادی. بونک اوزرینه انیت کسب اینتک، الیزده اولان بیکیت قاچ چاقرم اولدیغنی صوردم و نره لرده نه کبی شهرلر اولدیغنی صوردم. بیکیت دها بیدی چاقرم بر مسافر اولوب، آئنده کوکچه طاو، آطبازار شهرلری اولدیغنی سوبلاینچه، بنده صوک درجه ده ممنون اولدم، آرتق بوندنسگه قاف طایر نک آرتنه کیدر کبی کیتمايه جسم و همده کیده جکم بر هیچ بلمدیکم اسمنی

ایشندیکم بر مملکت اوراده بزى بله جك آدم دخى بولنماید جغه کسب قناعت
ایتدم، بو خوش کوزل حوادثی ویرن قازاغه رحمتلر او قودم، خوش آمان
بول ديه آبرلدق، بزده بولمه دوام ایدیورز، برر ساعت کینتم، کویک
صدالری کلمکه باشلادی، اما اورتالغده بر شیلر کوزکیور، صوگ درجده ده
بورلمش حالم بتمش آياقلارمه بورومز اولمشدی، کویک صداسینه دقت
ایدیورم قولاق ویریورم، اما تلغراف بولدن کنارده بر خیلی چنده کبی
کلیور، بولی دخى برافق استه میورم، ش-ولای بولسده بر انسان صورتی
کورمک، بو ساعتده بنم ایچون بر بختیارلق ایدی. بولی برافغه مجبور
اولدم، صدایه دوغری بوروم، همان همان یقین کلدم، بر آتش کوزکدی،
آرتق بوراده بر بنی آدم مسکنی اولدیغنه شهم قالمدی. دیرکن انسان صداسی
هم ایشلادی، لکن قریه فلان دکل بالغز بر او خانه وار، اوده فار ایچنده
قالمش کیچده قارنلق لایقیله کوزکیوردی، دوغری آتش شعله سینه کلدم،
او آراده حضرت موسی قصه سنی ده در خاطر ایتدم. دیرکن النده فنار، بر
آدم بنما دوغری کلیور، بنده کندی بلدرمک ایچون بوتکردم تاماغنی
قودم، اوده باغردی کیم اول دینجه، غریب مسافر دیدم. بزى قارشیلادی
اوده کونردی، اوده کیردم باقدم، بر چوق آدم وار قیافت وسمالری روس لر در
و خاتونلرینک البسه لریده روسچهدر، اما کندیلری تاتارچه تکلم ایدیورلر. مع ما
فیه بن روسچه سلاملام (درستی) دیدم. بنم حالى و کیم اولدیغی ونروده
کینمکده اولدیغی صور دیلار، او ایچنده بر چوق آدملر ایدنده سرلمش یاتیورلر،
او ساعت بوچورده کلمشده، بعض اری پوسته ایچون قالمش لر ایش، بزده
دخی بر کوستردیلار، همان باشم یره توقانر توقانز او یومشم، زیرا بورغونلق
حدودی تجاوز ایتمش ایدی.

صبح اولدی، هر کس قالدی، بنی دخى قالدیردیلار، لکن اعضالرم
قرلمش، قالدیغم کبی صوردم: قزیلار نیچه چاقروم دبه، اللى چاقروم
یقین بر بول بورومش اولدیغی سویلامش ایدیلر، دوغریسی خاطر مه
قالمدی، ش-ول قدری وار، قزیلار دن ایکنچی بیکیت ایش.

قش کوننده و بالکتر هیچ بلدمک بر بولده، ایکی استانسه چوق بولدر، حیوان ایله دخی او قدر بر مسافه آنچق یوروله بلنور.

صبح قالدقم، طاک آتشدن ظن ایتدیم؛ حالبوکه طشاری چیدم باقدم ایسه ده قارائق شفق علامت لری کوزکیمور، تکرار اوه کیردم، صوردمکه نه ایچون بو قدر ایرکن قالیورلر؟ دیدیلر: ایش آدم لری هپ ایسه کیده چکلر حیوانلری باقه چقلر، کیجه لر چوق اوزوندن. او آراده همان صومار حاضر اولدی، هپ توپلانیدیلر، چای باشینه کلدیلر، بنده بونلره هب دقت ایتدم: سفیده کلورکن کسه ده عادات دینه دن بر حرکت کورهدم، بالکتر اختیارجه بر آدم بسمله سویلادی، آرتق مسلمان اولدیغی آگلاشلدی، اما تکلم لری هب تاتارجه قازاق تلی. نه ملت اولدق لرنی صوردم، اصل خانه صاحب لری پوسته جی لر دون قازاق لری اولدیغی سویلادی، خدمه لر ایسه برلی قرغز تعبیر اوتور اسلام قزاق لرن دن ایش. اورالرده هر طرفده دون قازاق لری بیک چوق مش، بونلره اوراجه (قازاق اورص) تسمیه اولنورمش، برلی اسلام لره ایسه مطلقا (قازاق) دیرلرمش، بو قازاق اورصلر هر نه قدر عموما خوستیان ایسه ده، (الحکم لمن غلب) قازاق لرده کثرت اولدیغندن قازاق اورصلر هم قازاق لره تقلیده مجبور اولمشر، دکل بالکتر لسان جهتمندن، عادات و اخلاق البه لر بنه وارنچه تمام قازاق اولمشر، بالکتر خاتونلر البه لر نی تبدیل ایتما مشلر دیانت جهتی ده آنچق خاتونلرده قالمش، ایرکاک لری اکثریتله آیین روحانی لری دخی اونوتمشلر، بوده بر حکمیات طبیعه دندرکه: بر ملت دن دیانت زائل اولورسه ده، خاتونلرده بعض اثر لری قالیور، شیعی لرهستان یالاک، کیتوه مسلمانلری کبی، آنلرده دخی دین اثری بالغز خاتونلرده قالمشر.

بزرگه دخی چای و بردی لر؛ سفرده یاغلی بر شیلر واردی، بنده بیک اشتها سی هم یوقدی. خانه صاحبی یاغلی اکمکی بنم آتمه قویدی و سویلادی: آشا قورمه، دیدی. دانا بنم خاطر مده اوبله بر شی یوقدی، فقط چوق ایرکن اولدیغندن بیکه اشتها کمزدی. چای ایچدک صفره اوزرنده کوزل صحبت ایتدک، دقت ایتدکجه لساند ری دخی آگلانمغه باشلادی. اصل بزم لسانمزدن

چوق فرقلی دکل، بالکتر شیوه بشقه. برده (شن) حرفی یوق، بلکه (ش)
برینه هپ مهمله (س) استعمال ایدیورار،
قازاق لسانی تاتار لسانینه نسبة دها واسع ودها معنالی بر لساندر، بو
لسانده امثال و مقالار پک چوقدر، وقازاق ملتی اهل بادیدن اولدقلری
ایچون، طبیعت شعریدلری دخی واردر، کندی لساننده شعر سوبلامیان
آدم نادر اولور، مشهور شعرالری ده آز دکلدر. عادی سوزده بویله حاضر
جواب آدملردر (تفصیلی کور) چایدن سوکوره بر کنارده بن آزدها اوبودم،
بر وقت قالقدم ایسه، آرتق صباحده اولمش کنشده دوغمش. طشاری
چیقدم، هر طرفه دقت ایتدم بر کوزی کیزدیردم: اللهنک واسع بم بیاض
بر صحراسی، بعض طرفلرده سوری سوری حیوانلری کوزکیور، اما شو بر
خاندن بشقه مسکن خانه او نامنه بر شیلر یوق. بن ایسه دنیاده بویله بر موقعلر
اولدیغنی نده کورمشم و ندهد ایشتمشم، بنم ایچون حیرتده فالماق ممکن
دکل ایدی، جغرافیا اوقومدمکه، هیچ اوامازسه بویله بر مملکت نک دنیاده
وجودندن خبرم اولسون. نیسه خانه صاحبی یانینه کیتدم، کندیلرینه بر
تشکر ایتدم، وداع ایدده چکی برده بزه دبدیکه: خدای مسافر آش آشاب
کدنکتر. بزه تکرار تشکر ایدوب بولمه دوام ایدک، آرتق کوندز کیمک
استیورم، شیمدی قورقو فلان قالمدی، یالکزلغه دخی کسب انیسیت ایتدک،
بالکتر کیدیورم، اطرافه دقت ایله باقیورم، برده بیک اوزاقده آت اوزرنده
بر آدم کلیور، دوغری بزه کلیور بنده شهه لندم، عجاپا قطاع طریق می؟
(قطاع طریق) نه اولدیغنی بلماسامده، مختصرده کورکام بار. اما سارق
اوامایه جق قضیه کلیه سارق کیجه کیزه چکدی. .. نیسه گلدی، باشینه کیگانی
قولقلرنی قاپاتمش عجایب بر شی: بوروک دکل، قالیاق دکل، اوزون
ایتدروب صوزوب بر سلام بیردی. همان بزم نره دن کلدی بکمز و نره ده کندیکمز
اصل نره لی اولدیغیزی و نه لر کوردیکیزی صورماغه باشلادی، باریم ساعتدن
زباده بزه آرقاداشلق ایتدی، هب بنم ایله برابر صوره رق کلیوردی، سوکوره
بردن بره آمان بول دبدی، اوز بولینه کیندی، آگلاش-یلدیغنه کوره، بوده

قازاق خلقنه مخصوص «رویتور» تیلعراف شعبهسی ایمش. بو ملتده حوادث بویله هر راست کلن مسافردن تلقی اولنورمش، بوندنصوگره دخی قاچ آدملر گلدیسه، بویله صورتور کیدیورلر، آخشامه قدر هیچ اولمزسه بیلر می آدم کلمش، بویله صورتوردر. بو آدملر ایسه، یلقچی تعبیر اولنور، حیوان چوپانلری ایمش، بونلرنک بر وظیفه لریده، بو صورتله هر راست کلن آدمدن حوادث تلقی ایدوب، آخشام اوینه کیندکده قارتله سویلامک ایمش، بعض بول کنارنده حیوان سوری لری بونلنور، بیك ایکی اوچ بیك حیوان قار اوزرنده کیزیورلر، حیوانلر قارنی آیاقلریله تیپوب قار آستنده بولنان اولنلرنی چوبلرنی بولوب بیارلرمش، بنم ایچون بو بر عجایباندن ایدی، بونی دخی کورمامش، آت حیوانی بو قدر چوق اولورده ظان اینترمدم. اول کونی دخی آخشامه قدر بول بورودم، یولده آدم بیك نادر راست کلورمش، ایکی پیکیت مسافه کیندم، کینه شول هر پیکیتده بر اودن بشقه بر شیلر یوق، آخشام تکرار پیکیت که کوردم. آرتق شیمدی مانوس اولدی، هر برده مسافر قبول ایدرلرمش، معلوم اولدی، اسانلری همیشه تانار اسانی، آخشام برر ساعت صحبت ایتدک، ییک سفرهسی قورولدی، ییک کتوردیلار، بزری دخی سفرهده دعوت ایندیبلر، ییکلری: آت ابنی (لحم القرس) غایت کوزل بشمش، صوگره بیوک کاسه ابله چوربا کتوردیلار، ابنی عادتاً صو کچی قالدیردق ایچدک. ییک نهایتنده صورتوردم بو آت ابنی سزجه ممنوع دکلیمی؟ دیده اوزون یاللار کورمکانه یارایدی، جوانی ویردی. چوق تعجب اینتم. او کیچه چوق شیلره مطلع اولدم، چوق شیلر کوردم، کیچه اولورده قالدیم. صباح عادنلری اوزره ابرکن قالدیلر، بن دخی ابرکن قالدیم، چای بویله اینچمدن، آز ماهتاب واردی بولمه دوام اینتم. صباحه قدر برییکیت بول بورودم، صباح اولدی، بیکیته کلدیم، چای اینچدم. اول آراده کوکیچه طارودن کلمش بریمشیک بنی کوترمک اولدی، ییکری بش تین که بازاراق ایتدک. یمشیک قازاق ایدی، اوچ آت، بزنی آندی یورودی، اوبله نمازینه (کوکیچه طارو) شهرینه کلدک. شهر غایت اوفاق اولوب، بر کلیمه بر مسجدی وار،

هر ایکس آغاچ بنا ایدی. مدرسه ده وارمش، بن دوغری مدرسه یه کلام، مدرسه ده بر ایکی کنج آدم از وادی، بشقه کسه لر یوق. اولده نمازندن سوگره ایکی اوچ بالا کلدی، حضرت هم کلدی بزکه اعتبار ایتدیلر، حضرت بزم احوالیزدن بر آز صورتدن سوگره، بالارغه درس بویله ویرمدی، ایده قوناق بزکه بارایق دیب، بزنی کندی خانه سینه دعوت ایتدی.

بن شو معامله دن حضرتنک علمی نه درجه ده اولدیغنی حس ایتدم. بزده عموما مدرس لر، درس ائاسنده غریب بر آدم کلورسه، درس لر نی ترک ایدرلورسه، مسافر پرورلک لری مدرسلک لارینه غلبه ایدر. مدرس افندینک بو صورتله تستر ایتمه سی، قاعده احتیاطه رعایه اولدیغنی چوق آدم لر تفریق ایتدیلر. اما بو زمانده طلبه بوندن دخی اینجه قاعده لری آگلا دیلر. نیه سبز مدرسه ده مسافر اولدق، مدرس اصل استرلی باش طلبه لرندن ایمش، بوراده نائب امامت وظیفه سنده بولنورمش. نظاما قازاق طائفه لرینه مخصوص مسجد لرده، تاتار بالاسینک امام اولمه سی جائز دکلدر، شوسیدن اصالة امام اوله میورمش. «بو نظامده قازاقلردن موسی چورمانوف وامثالی بر طاقم سفها رجاسینه بنا ۱۸۶۴ سنه سندن اعتبارا وضع اولنمشدر» مدرس افندی بزده چوق اکرام ایتدی، مدرسه لرینده دخی بر کیجه قالدق، ایته سی کون مدرس بزنی بر دخی کندی خانه سینه دعوت ایتدی، صباح چایی ایچدک. او زمان بزده دیدیکه: اگر آرزو ایدرسه گز، بورادن بیك اوزاق دکل، آزابای ملا بای دیگان کشی لرده، سوزنک تارلق رحمة الله ملا بار، اول کشی قازاق ایچنده معتبر کشی، اگر شول کشی سزنی بله تورغان بولسه، سزکه یر چابق بولنور دیدیلر. بن هر نه قدر کندی لر نی بله مدم ایسه ده، تارلق اولورسه، بزم آتا آنالارمزی بلور دیدکده، شول طرفه کیتمک که قرار ویردک، سوگره مدرس بزده بر یوکچی قازاق بولدی، شول قازاق ایله برابر اولدندن سوگره سوکچه طاودن حرک ایتدک، قزاق حیوان اوزرنده، بنده آرقه سنده باغلامش اوفاق بر چانه اوزرنده ییم، قازاقنک قولقلری قاپانمش، اگر بر قافلعه ده بن توشب قالاجق اولورسام، قازاقنک هیچ خبری اولمز، نیه اولدقچه کندی کندیمه

دقت ایده جگم، دها شهر ایچنده یز، بزم آرفادش نك اسمی (بیسیمبه)
پنج شنبه کندی کبی قازاقدن و قازاق اورصدن هر کیم راست کلورسه،
مطلق توفیق ایده رک، حال احوال صورهدن کیچمیور.

شهری کیچدک، بولده دخی راست کلن آز داکل، بوندن ماعدا اوزافدن
بشقه بولدن کیمکده اولان برنی کورورسه، اونک دخی آرقهسندن کیدیور،
هیچ اولمزسه او آدم نك کیم اولدیغنی نردن کلوب نره به کیتدیکنی بلمدکچه
براقمیور. نیسه بولمزده دوام ایدیوروز، بیسمبه آراسره قازاقچه اولانك شعر
سویلائیور، لکن مع التأسف بر شیلر آگلایه میورم. کیچه اولدی قارائلق
کونده صغوق، نره به کیتدکن خبرم یوق مدد الله! دبرکن قولغمه بعض بعض
انسان صداسی طاوش کلمه که باشلادی. بیسمبه به بر ابکی دفعه صوردم: اول
بارمه؟ دیه هیچ بر جواب الامادم. برده کوپك ار حواله دی آلمزین چیقدی،
بیسمبه بر قار تیه سنه کلدی دوردی، کندیس همان حیواندن ایندی. دبرکن
بر دیشکدن آدم لر چیقدی، آرتق بنده چاندن ایندم. بزه یسورک اشارتی
اولنجه تیشککه دوغری بورودم. کیچده قارائلق اولدیغدن او خانه
فلان اولدیغنی هیچ کوزکمیور، یاغز بر قار تیه سی وار، نیسه بزم بیسمبه
بول باشلادی، دیشککه کیردی، بنده آرقهسندن کایورم، آرتق بونك ایچنده
بتون بتون قارائلق اولدی، بر آستندی کیتدک، هیچ بلممیورم، دبرکن
اوزاقده دها بر قاپو آچلدی، بر آتش شعله سی کوزکدی، شعله ده دوغری
بورودک، ایچرو کردک بر عجایب، توپراقدن معمول اوقات بر خانه
یاخود (اویا) بر قاچ آدم وار، سلام وبردک، آلیکم سلام دیدیلر، بر
کناره اوتردق، بزه برر برر: آمان سزمه آمان سزمه دیدیلر. بیسمبه دن
بزم کیم اولدیغنی صوردیلر. او آراده بر خاتون بزم یانمه کلدی، بزم
بر توربا واردی اونی آچدی، باقمغه باشلادی، ایچنده اکم پارچه لری
واردی، برنی چیقاردی: نوغای بالاسینك نانی بار ابکن، دیدی، بیکه
باشلادی، دیگر لری ده اوراده بولنانلره تقسیم ایندی. صوگره توبانك آغزنی
باغلادی قوبدی. بزه بر شی دیمدک. بزدن صوگره دها بر چوق آدم لر

كَلدی، مجموعی بکرمی آدم وارد. بر ساعت اوتوردنصوگره بر آدم
كَلدی، بر النده ابريق، بر النده تاس، دوغری بزه كَلدی، آرتق ال
بیقانه جق اولدیغنی آكلادم، الهی بیقادم، هر كسه واریدسه، هب اللرنی
بیقه دیلر، برده سفره سرلدی، هر كس سفره اطرافینه توپلاندی اوتوردیلر،
بعض لری المرینه پچاق لرنی آلدیلر، خانه صاحبی طرفندن دخی ایکی
پچاق سفره قونلدی. بر بیش دقیقه کیچردکنصوگره قاپو آچلدی، بر آدم
آرقه سیله قاپودن کی ریوردی، بنده دقت ایندم، النده بر شی وار، باقدم
(آشلاو) تاغاراتنك بر باشنی قالدیرمش کیردی، دیگر باشنی باشقه بر
آدم قالدیرمش، اوزون تاغارات، ایچی طواو ایت ایدی. بو تاغاراتی
کتوردیلر، دوغری سفره نك تام اورتا برینه قوبدیلار، تاغارات اوزونلغی
بر آرشون اوچ چیروک واردی، تمام اورته برنده بر قوی باشی واردی،
بن او قدر دقت ایندمکه، بوراده اقل بشن بو ط ایت وار، بو قدر ایتی
بو آدملر نصل بیه جکلر دبه تفکر اینتمکده ایدم.

تورده اوتورمش بر اختیار آدم، النده بچاق، قوی باشنی انه آلدی،
صاغ قولاغنی کسیدی همان بوغاز ایچنه کوندردی. سوگره بای بیچه که بیرنك در
دیب، باشنی بر تاباقه قوبیدی، اوراده خدمت اینتمکده اولان بکت لرنك برینه
وبردی. اوده قاپویه یقین اوتورمقده اولان بر خاتونغه کوندردی بیردی. اوچ
تورب آدم تاغارات اطرافنده اینتی هم توریلر هم آسایلر، بزه هم بیورنك
اشارتنی وبردیلر، بزه آراز یکده ایدوک، ایت او قدر یاغلی اوقدر س-یمز
کنندیده غایت کوزک پشمش لذتلی، هر کس نك بارمق لرندن مایلار آقوردی.
هم آت ایتی هم قوی ایتی آراشادی، سفره یقین اولانلر بکده ایدیلر
وبر چوق آدمده کنارده باقرق اوتوروردی. بن کمال حیرتله بونلره دقت
اینتمکده ایدوم. بر آراق اختیار آدم انه تورالمش ایت لردن طولدردی، تقریبا
بر (فونت) قادات اولوردی، بیسمبه کیلدی، بزم آرقه داش کَلدی، آغزنی
آچدی، شو بر فونت ایتی بردن صالوب بیاردی، بوغاز ایچنه کیندی، آرتق
تعجب ایندم. هر نوع تفکر ایندم بو بوغازدن نصل کیچور؟ بنده بویله

بر شی هیچ کورماشم، اینکچیسی کلدی اوچونچیسی کلدی اوکنارده
 اوترا نلر هب برر برر کلدیلر، برده باقدم تاغراقده ایتده قالمادی، بونلردن
 هر بری بر دفعهده بوتدقلری ایت، بنم ایچون ایکی کونلک بر غذا ایدی.
 سوگره ایت بوتدی، هر کس بارمق لونی یالادیلر، برده سفونهک تام اورته
 برینه بر حیوان تاقی کتوردیلر قویدیلر، بن شاشدم! دیرکن بو ایصر
 یوکانکه اللرینک ماینی سورمکه باشلادیلر، بعض لری آباق قابلرینه سوردیلر،
 بنم ایچون بوده شابان تعجب ایدی، برده باقدم بری آباغنی اوزاتمیش،
 دیکرلریده هجوم ایتمشلر، هب اللرنی حریفنک آباغنه سلمکده ایدیلر. سوگرهده
 بیوک بر تاباق ایلان اختیار مسافرکه چوربا کتوردیلر، اوده یاواش یاواش
 ایچدی، همان یاریمنی ایچدکن سوگره بزه ویردی، بنده بر ایکی اورتلام بانمده
 بولنان بر آدم غه ویردم، شول طریقه علی سیلر المناوبه هر کس شوربا ایچدیلر،
 بعده سفهرلر توپلانندی. ابریق تاس کلدی صابونسز صوابله اللرمزی بیقادق.
 آرادن یاریم ساعت کتدی، اینجه آغلار کی خاتون یاخود چوجق طاوش
 کلدی، بعضا بر شیلر سویلر کعبی کلیور، بنده بو حالدن تعجب ایدم،
 فقط کسهده طور حرکتنی تبدیل ایتمیور، دیرکن قابو آچلدی، بر سوری
 خاتون قز کلدی، اول باول فاپودن کلن، آغلابور، هم بر شیلر
 سویلابوردی، دوغری کلدی، اولده بزم بولدیغمز خانهده کی بر خاتونی
 قوچاغنه صارلدی، دهها یوکسک صدا ایله بر شیلر سویلابورک آغلامغه باشلادی،
 قز توقف ایدنجه خاتون سویلابدی آغلادی، بوده بر (تباکوا) خاطره سی
 اولدی، قز اول صارلدیغی خاتونی برافدی، یاننده بولنسان ابررگکه صارلمرق
 آغلادی، دیرکن قز صره سیله هر کس نک موینه صارلدی آغلادی، نوبت
 بزهده کلدی، بزنی دهها قوچاقلادی آغلادی، قز غایت کوزل، اورته بویلی،
 سم سیاه اوزون ساچلی، باشنده کلمچات بوروک، اوستنده بخار امتعه سندن
 غایت گوزل کوروک ایدی. بنم وجودلرم بتون تیر ایچنده قالدی، کنج
 زمانلرم، فقط اصول وقاعده لرنی بلمکان نه اولدیغی و نصل معامله
 ایده جکی فکر ایدردم، بر خطا ایدرسام نه اولور؟ دیه دوشمنمکده ایدم.

برده او آرائی اوده بولنان اختیارلر یاواش یاواش چیقدی کیتدی، آغلامق تام اولدی، قزلبکتلر هب اوتوردیلر.

اوبونجیلر کلدی، اویون باشلاندى، قزلبکتلر بر آرا توبلاندیلار، قزلبکتلر بری کلدی، بزیده اویون اورتسینه آلاجق اولدی، بو ایسه چوق حیرتی موجب اولدی. نیه بر بهانه ایله اورادن اصوله جق قاچدم، توربایم ده اله آلم چیدم. لکن نریده کیده جکم، کیچه قارائلق بول بلمیورم، بشقه او فلان هیج شیلر کوزکمیور. صاعده صوله باقدم، کسدیکم طرفنک تخمینا عکسنی آلم، بولی کوردم، همان اول بول ایله کیتدم. نریده کیده جکم بلمیورم، اما بول ایله دوام ایدیورم. بر ساعت قدر آیتدکن صوگره بر آدمه راست کلدم، اوده بزم حالهزی آگلادنصوگره مرحمت ایتدی، اوراده یقین کندی خاندهسی وارمش، بزى کندی خانهسینه کوتردی. صغوقدن قورقودن هر شیدن بورولمش، همان باتدم اویودم، هیج بر شیلر بلمیورم. کیچه بر زمان کوزمی آچدم ایسه یاننده بر آدم وار، الی ده بنم اوزریمه قویوش، غایتده اینجه اللر، ایرکاک اله بگزه میور. الهی یاری کیم اوله جق! باشی بوقلادم، خاتون ساحی، غایت کنج بر قز اولدیغنی آگلادم. کندی کندیمه اوزون اوزون تفکر ایتدم. کندیمی بر قورقو استلا ایتدی وجودم تیر ایچنده قالدی.

صباحه قدر اوبویهدم، خاندهه یالکز دگلز، هر کس خور خور اوبقوده بتون کیچه راحت سز اولدم. صوگره آگلشلدی، بو بزده خصوصی بر اکرام ایش، قازاق طائفهسنده بویله عادت وارمش، لکن جهالت بزى بویله بر اکرامدن دخی محروم ایتدی.

هر ملت و طائفهده انواع عادات و مسافر پرورلر وارمش، بنده اویله سیاحت نامه کورمه دم، اهل بادیه اخلاقنه دائر هیج بر شی اوقومه دم، قاچ دفعه لر محجوب اولدم، قازاق طائفهسی مسافری بو صورتله حرمت ایدرمش، مسافرنک هر خدمتنی خانه صاحبنک قزی کورورمش، کیجهسی دخی مسافرنک آباتی اوچنده بولورمش که مسافر بر شی استرسه حاضر اولسون،

بو عادت طاغستان چرکس اهالی لرنده دخی وارمش، بن سوگره بو احوالی اوراده دخی مشاهده ایندم، بونک ایله عرض وناموسی جهتی اتهام اولنه مز، قازاق طائفه سنده دخی اصحاب ناموس واردر.

نیسه صباح اولدی قالدقم، ابدست آلدم، فزده بنگا صوصالدى سولکی بیردی، نماز قیلدم. نمازین سوگره خانه ایچنده بدن بشقه کسه قالمادی، کسده بنگا بر شیده سویلمدی، بالغز اوتورمقده ایدم، قز بر ابکی کره کیلوب بنگا ملایم کولدرک باقوب کتیدی. بر ساعت کیچدکن سوگره خانه صاحبی کلدی و اهل عیال لرنده کلدیلر، برابر اوتردق، خواجه بزکه حیوانلرینه باقدیغنی، هر کون صباح آخشام حیوان بسله مسیله مشغول اولدقلرنی سویلدی. سوگره جای ایچدک، بر خیلی وقت کیچدی، خانه صاحبی بزده دخی بر ابکی کون مسافر اولوگر دبه، نازکانه تکلیفده بولندی. بنده ممکن اولورسه بزى تشیخ اینمه لرنی اوزانمه لری رجا ایندم. بونک اوزرینه بزده حیوان حاضرلادیلر، کیمک اوزره وداع ایندک، خانه دن چیقدیغمز زمان، کریمه لری خانم قز دخی بزیم ایله برابر چیقدیلر، بزین اول کیدرک، بزیم ایچون حاضرلانش حیوانی باشندن توتب بزده تقدیم ایندی و حیوانه بندیکمز زمان قوتلغمزین معاونت ایندیلر.

بو صورتله اکرام و احتراملرینه مقابل کندیلرینه دعا ایندم، صاغ اولوگر دبه حرکت ایندی کمز زمان، قز تبسمانه برطور ایله: « بولکتر توشسه قوناق بولکتر دیدی. بو قریه دن دخی مفارقت ایندک، بنم رفاقمم بر کینج آدم ویرمشلردی، بولده بارغانده بو آدم بنگا بر خیلی هزییاتده بولندی، قازاق طائفه سنی نك عاداتی بیکسینوب بیکسندیکمی صوردی. راحت بوقلاد گومه دیدی. بنده دیدیمکه: هر مسافره بو صورتله اکرام ایدرلمی؟ دیدیلر: بزیک قازاق خلقی غریب لره دها زیاده حرمت ایدرلر، فقط سز بر آز وقت سز کیلداگر، کورش اولده طوی بار ایدی، اولسکان قزلمز طویده قالدیلار، مناو بالاغوی قوناق قدرنی بلنیدی. بالاق قیلغان بولسه کیراک، دخی بر قونغان بولسه گر، جاقسی بولور ایدی اولکان قزلهده بو کون کیچکه طویدن قایتورلر ایدی.

دینچه بن صوردم : طوی قغی آواده دید، سوگره بویکت بزہ طویدن معلومات
ویردی، اول بزہ بیسمبه ایله کلدیگمز خانه تمام طوی خانہسی ایہس،
اورادہ کوردگمز شیلر ہمہسی طوی قاعدہ لیدن ایہس، لکن بنم جہالتم
بنی بویله بر یغشی فرصت لردن دخی محروم ایتدی.

نیسه سوگره بز بونلرک ہمہسینہ مطلع اولدق، قازاق طائفہ سینک هر نوع
(زانک) عادات لرنی کوردک بلدک، انشاء الله تعالی مقامندہ درج اولندجق در .
ایرتہسی کون آزابای توره آوانہ کلدک، تارلق رحمة الله مالنی صورتق،
بزہ خانہ لرنی کوستردیلر. بورادہ بن بر خیلی کوزل خانہ لر کوریورم، مع
ما فیہ غیر منتظم بر مسکن اولدیغی ظاهر ایدی، هر کس نرودہ کیفی
استممش، اورادہ مسکن توتمش. رحمة الله ملا خانہ سینہ کلدک، خبر ویردیلر،
اورتہ بویلی همان اللی باشلرنده بر آدم چیقدی، سیماسندن تارلق اولدیغی
آکلانردی، فقط لسان تمام قازاق لسانی ایدی. بزہ کیم اولدیغمزی، پدر
والدهمزی صورقدن سوگره، خانہ لرنینہ تکلیف ایتدیلر، اود کیردک، یورک
دیدیلر، صاحبة الیت آباغہ قالدی، بزہ بر کوستردیلر، اوتوردق خوش
پش دن سوگره چای حاضر ایتدیلر، چای اسبابی سفریده کلدکدن سوگره
ملا افندی اوتوردیغی مندر آستندن بر توربا چیقاردی، توربانک ایچندہ
یاغلی بر شی اولدیغی طشندن دخی معلوم ایدی، توربانک آغزنی دقت
ایله باقدرق چیقدی، بسمله ایله ملا افندی صاغ الی توربا یه صوقدی،
یاغلی اوافق باورصاق لردن بر آوچ بنم آلدہ قویدی، بر آوچ ده کندیندہ.
ایکیمز کوزل صحبت ایله چای ایچدک، تاری جماعتلرنیک احوالنی صورتدی،
اقربالری و برادرلرنی صورتدی، چای تمام اولدقده بالارغہ دخی برر کلسہ
چای ویردی.

بن بورادہ برنجی دفعہ اولدق خاتون البہد سینہ دقت ایتدم : خصوصاً
باشلارنی ستر ایتدکلری بیاض اورتی، بگنا غایت موافق شرع کورندی،
ساجلرنی گاملا ستر ایتشدی، یوزی ایسہ کاملا آققدی و کوملک کعبی
البہد لریده زیاده اوزون دکل، غایت مناسب ایدی و اقتصاد نقطہ

نظرندن دخی موافق ابدی، فقط تقریبا اون آلتی باشلارنده اولان قزئک باشی بتون آچققدی، بوندن ماعدا خانه داخلنده زینت نامنه بر شیلر بوقدی. مفروشات بیک عادی ضرورت مقدارنی ایفا ایتشدی، اما مسموعامه کوره ملا اون مک تنکهلک قوه مالیه صاحبی ایشم.

آخشام اولدی بیک یدک، بیک ایسه غایت کوزل وچوربادن عبارت ابدی. شو ائاده رحمة الله افندی بزه قزاق ایچنده بولندیغی بکرمی بش سنهک بر مدت ظرفنده تجربه ایتدیکی عادات و اخلاقدن هر نه وار ایسه تعلیم ایتکده ابدی، بزه رحمة الله افندی بیوک التفات ایتدی، اوراده بولسان بعض اکابره بزى تقديم ایلدی. ملا بای بالالردن بری کوزل معلوماتلی و غایت زکی یکت ایشم، بر قاج دفعه لر خانهلرینه مسافر اولدی، کوزل صحبت لر اولدی. بن بوراده بر هفته ظرفنده قازاق لرئک لسانلرنی دخی لایقيله آگلام، و زانئک لارینه ده کسب معارفه ایتدم، رحمة الله افندی بزه بر هفته ظرفنده معلومات اوله دن لازم قدرنی تعلیم ایلدی، معلم لر وظیفه سنیه بلدیردی، و هر طرفه خبر کوندردی، بزم ایچون بزه بر آراتدی. آز وقت آطبازار اوبازنده، بوگی قاراول دیکن ایلده، اورده بای حاجی نام بر معروف آدم خانه سنده معلمک ایچون بر بولدی.

بنم بویله بر زمان ضرورتمده رحمة الله افندیئک بو قدر معاونت ایتده سی، البته بنم ایچون بیوک بر مدار تأمین استقبال ابدی، شو حالده دلئما رحمة الله ملا افندی به منت دار اوله جغم شبهه سزدر.

بزکه اورده بای حاجی دن خبر کلور کلمهز همان رحمة الله ایتدیندن استیذان ایتدکده، دوغری اورده بای حاجی قریه سینیه کیتدک، بولده ایکی کون قونب حاجی نئک اولنه واردق، بر حکمیات الهیه دندرکه: ایکنجی بیکاترینه فرمایله، اون یدنجی عصر میلادی نهایتنده، عموما قازاق طائفه لرینه دین مبین اسلامی تعلیم ایتک اوزره قرآن تاتارلردن خصوصی معلم لر کوندرامشدر. صوئورده ن هر نه قدر بو فرمان حکمی الغا اولتدبسه ده، قازاق اغنیا و اکابری همتیله معلم لر اکسک اولمامش، حتی صوئک سنه لرده ۱۸ نجی عصر نهایتنده

او قدر ترقی ایتمشکه، جزئی ثروته مالک اولن بر قازاق، کندی اوز بالالرنه خصوصی بر معلم توتدوق تربیه ایدرمش. فقط مع التأسف، اوزمان لرده معلم وظیفه سنده بولنالمر، هب عجزه گروهی فراریلردن بولنمش، بش آلتی سنده آنجق بر بالاغه اوقومق یازمق درجه سنی تعلیم ایده بلورمش لر.

ایشته کنه او زمره دن اولدوق بن دخی، اورده بای حاجی خانده سنده معلم اولدم. اورالرده اولدوقچه شان شهرتی معروف بو ذات محترم، قازاق طائفه لری ایچنده بر آیاقلی تاریخ ایدی، هر دایم صفرده قازاق ملت احوال تاریخیه سندن بحث ایدردی. فقط نه چاره، بنده استفاده ایده چک بر استعداد بوقدی. بزی غایت احترام ایله معلم لکه قبول ایلدی، کندسنده اوقوبه چق بر اوغل ایکی قز واردی، برده عبد الله نام برادرینک اوغلی، شو و تورب نورسیده لره بز معلم اولدوق. بو کون نه قدر تأسف ایدرسام چه فائده، لایقوله بر شی تعلیم ایده مدم، بر قش معلم لک وظیفه سنی ایفا ایتدم. حاجی مرحومده بز دن غایت ممنون ایدی، بز هم امام هم معلم اولاروق، اورالرده بر درجه شهرت هم قازاندق. زبرا بز دن مقدم معلم اولنلر ده اجهل ایشلر. آرائن ایکی اوچ ماه کیچدی، بزیم ایچون تعیین اولنمش بر معاش یوق. رمضان کله چکده، حاجی مالندن زکات وبره چک، یاخود برر کشی وفات ایده چک، بزه فدیه سندن محسوباً بر شی حصه وبره چک وامثالی صدقه فلان، بزیم اجرات تعلیمه مزه بدل اولدوق ایس. ذاتا بوبله اولدوجنی رحمة الله افیدین اوکرانم شدم. بتون قش معلم لک ایتدک، یاز کلدی، کله لرده اولمئور، رمضانده کلمبور، نوافل دن فلان دن کلن ایکی اوچ روبله ایله قناعت ایدیورم. هر نه قدر مصارف هب حاجی ذمه سنده، یماک ایچمک حاضر ایسده، مقامه مناسب البسه آرزو اولئیور. کنج لکم بار، هب بر برده یاتوق ایله جان صقندیسی مالل کئیور، یقین قریه لره کیزمک ایچون البسه یوق.

نیسه قیشی کیچدک، قازاق لرنک عادات وزانک لرنی بلدک، یاز کلدی، حاجی لر قشلق خانده لرن دن (صیفیه) یایلاوکه کوچمک تدارکنه باشلادیلار.

شو مناسبته بر قاچ کون درسلى تعطيل ايتمك لازم .

بنده شو فرصتدن استفاده نيتيله شهره كيدوب كلمك استيورم ، حاجى دن استيدان ايتدم . حاجى بر قاچ کون صبر ايدوگر ديدى ، چارناچار صبر ايتدم . قشلق خانهدن كوچدك . بو كوچ دخى ، بروجه معناد بر چوق شيلره محتاج ايمش . قازاق كوچدكى زمان ، اول جميع اشياسنى آربه لره دولره يوكلدتر ، خدمتچى لره ، خاتونلره ، آره لره ايله برابره كيدر ، خانه صاحبي كنديسى بر طائفه ايله حيوان لرى سورمه به كيدر . اوده وقومشده اولان (بوز بالا) كنج يكتلره ، قزله آبروجه يخشى حيوان لره بنهرك ، بتون بول ، برى آخيره انواع لطيفه لره سويلايدرك (اولانك) شعرلر سويلايدرك كيديورلوش ، بزده بونلره قاتلدق . يايلاوه گلنجه به قدره خيلى غريب حاللرينه مطلع اولدق . قازاقلر احوالى نام رساله مزه نظر اولنه .

يايلاوه كسلدكصوگره حاجى دن مساعده استحصال ايدوب (آط بازار) شهرينه كيتدم . بولنده اثنا سفرده قازاق اكا برندن بر چوق آدم لره ايله كسب معارفه ايتدك ، آرده ايكي كون قونب آطبازاره كلدم . اوراده بزيم قازاق لردن بر قاچ آدم لره وارمش ، آنلار ايله ملاقات ايدوب كسب معارفه ايدلوك ، از جمله عبد الغنى مرحوم اوراده ايدى . بو ذات عالى قدر عن اصل بزيم تاريدين اوتوز بش چاقروم مسافده اوبا قريه سنده كتازو قز نسلدن اولوب ، علمادن واغنيان هر قغسى نه انتساب ايدرسه حقى واردى ، آخر عمرنده فلك زده اولوب ، هر ايكي سندن محروم اولوشدى . روسجه دخى مكممل بلور ، ارياب ذكادن ايدى . بزده چوق نصيحت لره بولنوردى : دائمه ديردى : بسن كفيران نعمت ايتدم ، الله تعالى نك و بربديكى نعمته شكر ايتمام ، بويله ذاته مستحق اولدم ، بوندن صوگره الله دن يالنگز بر شى استدرم : بنم مزارى ديار غربنده فيلسون (من مات غربيا مات شهيدا) ديردى . حقيقه دعاسى مقبول اولدى رحمة الله عليه يدى صو ولايتنده وفات ايتدى . آطبازارده بر هفتنه قدر مسافر اولوب ، اوردباى حاجى قريه سينه عودت ايتدك ، وظيفه مزه دوام كيديوروز . قازاق آراسنده ايام صيفده كيچمك كوزل ، هر كون بول ايت

یوب قمز ایچپوز، صباح اخشام کوزل بنک حیوان ایله سیرو تماشای قیلمق
ممکن. قزاق طائفه‌سندده صحت وجود، جسم الاعضا اولدیجی طبیعی اولدیجی
کسی، عدم عفت دخی طبیعی‌در. نسا طائفه‌سندده عفت هیچ بولماز دیرسام
جائزدر، بولورسه‌دهه اتفافی‌در. قزاق لر بتون یاز بهار حیوان اوزرنده وقت
کیچرورلر، حانون قز همدسی حیوانه بنار. یکت‌لر بوز بالالر بتون یاز یابلاودن
یابلاوه مسافر اولورق کیزرلر، بعض بای بچه‌لر الده برر قارچغه بازی ولاچن
اولور، اورداکه قاز اولادقلری کسی، بعض قزده اولارلر، بو ایسه مذموم بر
شی دکلدرد. یکت‌لر بوز بالالر بری آخرله افتخار مقامنده بن بو قدر قزنگ
ناموسنی اخلال ایندم دیر. اشته شو سببه‌مینی قزاق طائفه‌سندده وجود نه قدر
جسیم اولسه‌دهه، قوت آز اولور، قوه باطنیه هیچ اولماز دیرسام جائزدر. قوه
شهوانیه‌سینه خدمت ایدن ملت‌لرده: ضعفیت اعتقاد، ضعفیت حوالس
باطنه، حتی قوه ظاهره‌لریده وجودلرینه نسبت ضعیف اولدیجی مثبت طبیعی‌در.
ایام صیفی اوردا بای حاجی تحت حمایه‌سندده کیچردم، هر نه قدر استراحتم
تام ایسه‌دهه، مادی استفاده آز اولدی، کیمسه وفات اینمدکندن پاره حاصل
اولدی. آرق اینکنجی بر آمده معلم لکی اختیار ایندم. حاجی دن دوغریدن
دوغری مساعده استحصالی ممکن اولدی ایسه‌دهه، انواع دیسه‌لر ایله مساعده
الدم و الا بالکتر بر یخی حیوانم وار، آنی هم حاجی کندنه مال ایده‌جک
دیدن. اویدن خط کیلدی چاقورغان لر فلان دیرک آطبازاره کیندم، صوگره
آطبازاردن ۱۸۷۸ نجی سنه اوغوست ایچنده آقولا ولایتنده عمر وولص
دیدکلری بر آمده امام اولدم. بو ذات عن اصل تاتار اولاندندن
قزاق اولارق یازلمش، یعقوب ملا بالالردن اینمش، پدری ابراهیم تورا قزاق‌لره
آغا سلطان اولوب نیچه یل‌لر حاکم‌لک اینمش، پتر بورنوه وارمش، قزاق‌لر
بو آدمنی عادتاً خان برنده کورورلر مش. عمر وولص کندسی دخی غایت
مشهور، حکومت عنده‌ده هم معروف اولوب، اکثری عمرنی وولص
مأموریتنده کیچرمش نفوذ صاحبی آدم ایکن، بر بیوک برادری عموم اویاز
اهالیسنه اوکارنای ملا، بر کوچک برادری اویازنای نچالنیک معینی اولوب،

جمله‌سی معروف آدملمش. بز بو آدمده دخی بر قش بلکه تمام بر سنه امامت وظیفه‌سنده بولوب ماده خیلی استفاده ایتدک. بونک بالاری کوب ایدی فقط اکثری شول زمانده هم بدن معلوماتلی ایدیلر. زیبا وقته کوزل معلم لر توتمش. بز دن اوقی تورغان ایکی کوچک ایر بالا وبر قز بالاسی بار ایدی. بز بونلری المزدن کلدیکی قدر تعلیم ایتدک، مکمل قازاق عادتتی بیلشدک، مناسبتی کلدکچه بوز بالالقده ایدردک. اطرافده کیزردک، هر قابده بارسام قابو آچیق ایدی. فقط نه چاره باشلک ترییه‌سنلک شول وقتارده ذهنزنی خیره هیچ صرف ایتدک یوقسه غایت کوزل فرصت‌اراله کیچمش ایدی بتون قازاق بکت‌لری هر نه دیراساک حاضر ایدیلر. خصوصاً او زمان‌ارده سیاسی تعلیماته میدان آچقیدی. حکومت قازاق لرنی اوول بولوب اوتورمغه تکلیف ایدردی. فقط بزئک ذهنزاورالره کیتدی بز نفسزیه اسیر اولدق.

بو آدم نک آطبازار اوبازنده مایرام اسمنده بر بای قازاق اوغلنه کوچک باشنده وعده‌لمش بر قزی وار ایدی. بو قزئک کیاوی تمام بلاغته ایدرکده وفات ایدوب، قزنی قازاق (زانک) قاعده‌سی اوزره، بکت‌ئک کوچک برادرینه عقد یاخود تعیین ایتمشلر. البته کمالاتسکه بشلکن قز، ۱۲ باشنده چوجغه منتظر اولماسی طبعاً آغر اولوب، قزی بر خیلی خلدبالره اجبار ایتمش. بر کون قز بئم یانمه کلدک، بر فرصتدن استفاده ایدرک بگا حالنی شکلیه ایلدی. قزئک حالی حقیقه تأسف اولنور بر حال اولدیغدن، بز دخی بو خیاله اشتراک ایدرک، قز ایله بر چوق دفعه‌لر صحبت و استشاره بعدنده قراره قدر قرار وبرمشدک. تمام آلقی آی قز برلان ایکی آرامزده اطرافلی صحبت‌لر اولدی، استقبالی لرمزی دخی مذاکره ایلدک، نهایت ایشنی تمام قراره کتوردک دن صوگره نصل کیتمک نره‌یه کیتمک لزومنی کیچهلری تکرار مذاکره ایتمشدک. بز ظن ایدرک‌که: بزم سوزمه کیمسه مطلع دکل دبه، حالبوکه عمر وولص کندیسسی بزم حرکتزیه دقت ایدرمش.

بن هر زمان عمر وولص جنابلرینه کندی جهالتمدن بحث ایدرک،

اکمال تحصیل ایچون مدینه منوره کیتمک آرزوسنده بولندیغی سوبلاردم،
آزاده صرده چوق پاره لازم اولوری دیه صوروردی. بنده یوز روبله پاره
لازم اولاجغنی سوبلاردم (بن یوز روبلنی چوق پاره ظن ایدردم)
بر کون صباح ایرکن عمر وولص بنی حضورینه چاغروب، یوز روبله
پاره چیقاردی ویردی، بالارنی توبلادی، آنلره دخی امر ایتدی، سزده
صدقه گری ویروگر دیب. بر اللی روبله تکرار پاره توبلاندی، بونک اوزرینه
بر یخشی آت حاضر ایبارلنمش (بزم بنوب قاچه جق آتلارک بری شوایدی)
بگنا دیدی: بو ساعت مدینه منوره کیدگیز. بن دعا فلان بعدنده بر کون
بولوب احبا ایله وداع ایده جگمی سوبلاردم. عمر وولص بزه بر کون مساعده
ویردیسده، قز ایله ملاقات ممکن اولمدی، قزی تحت محاصره ایله آدیبار.
بر کیمبر واسطه سیله مکاتبه ممکن اولوب، قز بر کون سوگره بنم آرقامدن
کله جگنی یازمش، بیلیکتده حاضر منظر اول دیمش. بنده اوراده
نه قدر منظر اولدم ایسده بر خبر آلامام، آگلاشلدیغنه کوره قز بقایی
فورتارامادی. بزده قطع امید ایده رک بولمه دوام ایلدک.

استطرد

قزاق ملتئ عموما مسلماندر، فقط جهالت استیلا ایتمش، بعضا آبا
واجدادلرندن باقی عادتلرنی شریعتنه ترجیح ایدرلر.
روسیه حکومتی بولنرک اسلامیتلرنی ایکنجی یگاترینه دورنده تصدیق
ایده رک، عموم قزاقلری اورنبورغ محکمه شرعیه سی نظارتنه ویرمش، حتی
قزاق لره دین تعلیمی ایچون معلم لر کوندرلمه سی خصوصنده معلم لرگده تاناردن
اولوب کندلرینه معاش تعیین اولنمه سی ایچون فرمان لر اولمشدر.
سوگره آقولا اوبازنده بر چوق ناتار اماملرک ظلمنه تمسک ایده میوب،
قزاق اکابردن موسی چورمانف کسی آدم لر میدانه چیغوب، هر نصل ایسه
صابرانه نك ظلمدن قورتمه نك چاره سنی آراشلر. قزاقلرک صابرانه اداره سندن
کیتمه سینه مشهور آطبازار یوسف ملا سبب اولمشدر.

وسائرشو طرفده بولغان تاتار ملالربنك هب زبان لری طوقتمشدر بو
خصوصلر آبروجه مفصل یازاه جقدر .

بنش اولدیغم حیوان ایله کوکچه طاو آرقلی قزلیاره کلام ، اوراده حیوانی
صاندم ، بر تمانلك ایله برابر قزلیاردن تمانکه کلام ، بو ایسه ۱۸۷۹ سنه سی
ایبول ایچنده ایدی اوراده ایسکی استاذمز اولان جلال الدین ملا حضرتلرینه
بر هفته خدمت ایتدم ، پچان چاپدم ، سوگره فائحه آوب تکرار یولمزه دوام
ایلدک ، پیاده اولدوق یگا اورنورغ شهرینه کلام ، اوردن تکرار پیاده پیرمی به
کیتمک اوزره قرار ویرمشمدم ، بر آرائق زوقاقده بر آدم راست کلوب بزم
حالمزی صورتی ، تمامیله سویلهدم ، بو آدم یگارتنورغ امامی حکیم ملا
ایمش ، بزه مرحمت ایدوب ، پیرمی که تیمور یول ایله کیتمه مزی توصیه ایلدی .
او زمان بنم تیمور بولدن خبرم بویله بوقدی . حکیم ملا بزلی خانه لرنده
مسافر ایدوب ، تیمور یول واکرانله قدر اوزاندی . واکرانله کلدک ، همان
نظیرنی کورمامشم مکمل بر بنا ایمش ، حکیم ملا بزه چوق اکرام ایدوب
تیمور یول بیلاتارنی آوب ویردی ، واغون تعبیر ایلدکلری اوون بئدک ،
پیرمی به دوغری حرکت ایندک ، ایرنهی کون صباح پیرمی به کلام ، دوغری
کامنسکی پراخوته ایندم . پراخوت صباح ساعت اون قرارلرنده حرکت ایتدی ،
اوج کیجده (نیترنی) مگاریه بازارنه کلام ، مگاریه ده ایکی کون مسجده
قالدم ، یارمنکه زمانی ایدی ، بزم ناریدن عبد الفتاح ایدیکن اوراده اولدیغنی
سویلادیلار ، ایسه ده یایننه کیتمه که بر جهندن حیا ایندم ، بر جهندن
عارلندم ، منفعتی اولمایه جغنی دخی حس ایدردم . مع ما فیه مگاریه امامی
سمرقند آخون بزلی بر کون زور ایله عبد الفتاح بای یایننه کوتوردی ،
قرقاشنک عبد الحکیم آغای بای خدمتده ایدی ، آخوند جنابلری حالی بیان
ایتدیسه ده ، عبد الفتاح بای بزه یاردم ایتمک دکل ، تحقیقانه سه و زار
سویلادی . بنده واردیغمه پشیمان اولدم . نیسه بز یارمنکه ده خدمت ایله هر
کون ایکی اوج روبله پاره قازاندق ، او زمان لوده سیمی پولاندن حاجی لار
کلدی ابراهیم آخون ، تلاو بای حاجی ، معیت لرنده اون آدم وار ایدی .

بزده بو حاجی لر ایله برابر کتیمه که قرار وبردک، آوغوست ۲۲ نجی کونی
نیثری دن حرکت ایندک، مسکو آرقلی، ۲۶ آوغوسته آدیسبه کلدک.

آدیسبه کلدک زمان اونوز قاچ روبله آفجه مز قالمشدی، آدیسبه
واکرانده ابراهیم ملا آدکلیف جنابلری سیمی حاجیلرنی استقبال ایلدی،
آنلر آرقه سنده بزهم ابراهیم ملا خانه سنده مسافر اولدق اوراده بزین
باشقه دخی طلبه و افندیلر واردی. از جمله مسقوه خیراندین ملا آقرباسنده
احمد نرمی و پتروپاول خبیر ملا مخدومی عبد الله و سائرلر واردی، بونلر
دخی بنم کبی فراری لردن ایدی. فراریدن مرکب بر جمع عظیم ابراهیم ملا
خانه سنده مسافر زبالگنر سیمی دن ایکی آدم نک پاسورطی وار.

ابراهیم ملا اوله اغنیالری هر آدمدن اوچ یوز روبله آارق اون ایکی
آدمی یوله قویدی. نرمی عبد الله بن مسافرز، بعضا حاجی لره حمالق
ایدیوروز. بزم المزده نه وار ایسه، هب آدکلیف جنابلرینه تسلیم ایلان،
پاره ایده چک قدر البسه لرمزی دخی وبردک. (رمضان، سیمون نام یهودی
ابراهیم ملا موکل لرندن ایدی). بزنی ها بو کون ها یارین اوزاته جغز دیه
تلم بر آی صافلادیلر، اول آراهه یوزلرجه حاجی کلدی، هب پاسورط سز
کتیدیلار، اما بزده نوبت کلمیور.

بر کون گلای نرمی افندی دخی کتیدی. عبد الله ایله بز قالدق، بر
پارشلو یوق هیچ بر شیئه چاره لرده یوق، هیچ عقل زده کلمیورکه: ابراهیم
ملا بیه بو قدر آدم قاچردیغی ابچون بر شیلار سویلارسک، احتمال ابراهیم
ملا ده قورقاردی. نیسه برکت ویرسون، بر کون سیمون بزنی دخی قاچرمق
اوزره وعد ایتدی. بر قاچ کون صوگره، اوزرمزده بر کوملک بر اشطان
بر ایسکی فس اولدیغی حالده ایتالیا واپورینه کوردی. بزده دیرکه: سز کندی
البسه گز ایله کیدرسه گز، همان روسلر بلورلر، سز نک البسه لر گز قالسون، صوگره
بز یوللارز، بویله اولورسه، سز ترکلره بنسگزیورسز، روسلر کورسه ده هیچ
نرسه دیمزلر دیرک بزنی اقتناع ایدردی بزده بو سوزلری هب صحیح ظن
ایدردک. حالبوکه آنلر نک مقصدلری، بزم پاره مز آز اولدیغندن، البسه لرمزی

دخی آلمق مش. ایتالیا واپورینه بندك، واپور یارین کیده جك، بر قهوه جی عرب بزى کوتره جك. اما آدیسه دن واپور حرکت ایدنجهیه قدر، بز کیمسهیه کوز کیمیه جکتر. بزى ایکیمزی. بر (مرمر بانو) مرمرناى وائناى ایچنه یاتردیلار (ایکی آدم نصل صغدق بلمیورم) اوزرمزی بر شی ایله ستر ایندیلا، بزده دیدیلارکه: واپور حرکت ایدنجهیه قدر، سز هیچ بونك ایچنده حرکت اینتایه جك سز. تمام یکرمی تورت ساعت مرمر بانو ایچنده قالدق، یکرمی تورت ساعت بر کوملك ایله مرمر اوزرنده یاتمهلی ملاحظه اولتورمی؟ نیه الحمد لله یکرمی تورت ساعت کیچدی، واپورده حرکت ایندی، عربده بزى بانودن چیقاره جق، بانو اورتوسنی آچدی، بزده حرکت ایده جك هیچ حال قالمش. زواللی عرب بزده باقدی کوزاری آغلاردی، بر شیلر سویلادی فقط بز آگلایه مدق. یک ایچمک ویردی، بولده بزده احترام ایلدى. بزده بر کولمک اشطان، باشمزه برده ایسکی فس، بشقه هیچ نوسه مز یوق. ایزنه سى کونی کیچه یاریسی استانبول بوغازینه کیردک، اطرافده خوروزلر اولمکده ایدی، واپور یاکیر اوزرنده صباحه قدر قالا جغنی سویلادیلر. بزده یاتوب اوبودق.

بر وقت غایت کور وادیلی بر طاوش اولدی، هیچ بویله بر طاوش عربده ایستدیکمز یوقدی، غایت قورق اویاندق، اطرافه باقدق، واپور اوزرنده اولان روسلر دیدیلر: «پوشکه بابرام» بزده تعجب ایندک او کونی بابرام ایمش، توپ آتارلرمش. (۲۱) عدد توپ آتدیلر، بر طرفدن اذان محمدی اوقورلر، بر طرفدن توپلر، آتارلر بزده غایت خوش کلمکده ایدی، فقط واپور اوزرنده اولدیغمز ایچون یالکز طاوش دن بشقه بر نوسه بیلمازدک. صباح اولدی واپور یاکیری آلدی تکرار حرکت ایندک، واپورده بعض روسلر واردی، باصفور باصفور دیه بر شیلر سویلاردی بزده هیچ شیدن خبرمز یوق، بر اون دقیقه کلدکدن صوگره واپور تکرار دوردی، قابقلر توشدی، کاپیتان معنی قابق ایله بر طرفه کیتدی. بو نزهه کیتدی دیه صوردیغمزده، بری دیدی: استانبوله دخولیه رخصنی آلاجقلر. چوق کیچمدی بر ترک

افیسری کلدی، انبارده اولان حیوان لره باقدی، صوگره بزنگ واپور حرکت ایندی اورته دگر، ایکی طرف ساحلده انواع سرائیلر، بعض خرابیلر، جامع لر، گونا گون منظره غریبه تمام بر ساعت صوگره استانبول، استانبول دیدیلر . بر وقت بزنگ واپور اوزرنده آدم توبل کیتدی، بر مده یانمزه کیندی لر، حاجی قایق ایکنچی اوچونچی قایق قایق دیلر. بزحیران بولدق، همه سینه دیبز، بزده آقچه بوق. بری: «صوروک کلپک» دیدی هر نصل ایسه بوگا راضی اولدق بزى کوچ ایله واپوردن ایندردی. بر طرفندده اشیا نرده دیرک جانمزی آلیور. دیدک اشیا بوقدر. هر نه ایسه، بزى قایغه ایندردی. واپوردن بر قاریش آیرلدق، قایقچی دیدی: پاصپورت وارمه؟ دیدک: وار. قایقچی لر اوزلری ایکی آدم. بری کوراک چیکور، بریده بزى یانمزده پاره صوریور. بنده بر آقچه یوقدی، آرقاداشم اولان عبد الله مخدوم ده بر آرز وارمش، فرق کلپک ویردی، قایقچی راضی اولمدی تکرار صوردی، عبد الله مخدومده هر صورقچه بکرمی کلپک آرتدردی، دیرکن قایقچی اوچ صوم آلتیش تین آقچه آلدی.

بزدن تکرار صوردی پاصاپورت وارمه؟ تکرار دیدک وار، اما اوزمز فورقوروز، صوگره قایقچی لر اوز آرا بر شیلر سویلادیلر، بز آگلامادق، سرگاجی سرکاجی! دیدیلر. دیرکده قایق کناره باناشدی. بزده شهرکه چیقاریز، اما نریده کیده جکر بیله میز. قایقچی دن صوردق محمد رحیم افندی بیلمورمی سز؟ دیدی: بیلمورم. دیدک بزده کوستر. دیدی اولور اولور. قایقچی بزى ایله برابر قارایه چیقدی، بر بکرمی ادیم کیتدکدنصوگره دیدی، کوستره جکم محمد افندی برنی، پاره ویروگر؟ بزى آرقاداش قالغان آقچه سنی بر صوم فرق تین همه سنی بیوردی. قایقچی بزى کوتردی. بر بر کورساتدی، دیدی سز بورده اوتوروگر، بن محمد افندی کستوریم. بزنى بر برکه اوترب کیتدی. بو بر نر سیدر، بزنگ خبرمز بوق. چوق کچممدی بری کلدی «ساده قهوه» دیدی کیتدی. اوراده آدم لر چوق اوتورمقده ایدی. همه سی تاماکی تارتارلر، بعض آدم لرنگ آلتنده بر شیشه لی صو بار، شونی تارتارلر،

بوقر بوقر قایزای، تارتقان کشی نك اغزیدن توش چیغه. چوق تعجب شی
بر وقت بزئك یانهزغه بر آدم گدی. صول قولنده پادنوص ایچنده بیک کوب
واق چنایق کسبک نرسه لر وار. برنی بگا و برنی آرقاداشمه و بردی.
«ساده» دیدی کیتدی. اوراده بولغان کشی لرنك قولنده همه سنده بویله
برر چنایق بار. بعض لرنك چنایق لری آباق استنده یاته، بهمه حال ایچرکه
بیرکانن بیلدک، بزئك یانهزده بولغان ارغه هم بیردی آلاده آقرین ایچهلر ایدی،
بزده ایچدک، ایسی بر نرسه، اوزی بیک آجی. عبد الله مخدوم
دیدی. اینتاش آبو بوغنی صوغه قایناتقان لر. دیدم: آحاتق بولمه، آفیون
بولورغه کیراک، بخاراده بنم آرقادشم وار، اول بگا بر وقت مکتوب یازمشدی:
آفیون ایچهلر دیب، بو شول بولورغه کیراک. عبد الله مخدوم دیدی بن
ایچماین توکام. دیدم کشی لر قارای اویات بولور. بگا سوکشدی ده، توکدی.
بنده کوب اوتوردم، هیچ ایچرکه ممکن دکل، صوگوه بیرکه قویدم، شول
آراده آباغم تیوب کیتدی ده توکلدی. بزهمان اوتوره مز بیک کوب اوتوردق
هیچ کیم کیلمدی. بر زمان بری گدی، بزئك آباق استنده غنی چنایق لرنی
آلدی. پاره و بر دیدی؟ دیدک پاره بوق قایچی آلدی. دیدی: نه! دیدک:
پاره بوق، محمد رحیم افندینک اوی نرده؟ بو آدم آچولانندی بزنی قودی
بزده غایت منکسر اوله رق کیتدک. هیچ تل بیلمایمز، کوب آدم لر دن صورادق،
هیچ کیم هیچ نرسه بیلمایدر. بعض آغلایمز بعض اوله مز، اورامده آدم نك
کوبلکی عجب، بر بازار بری بولسه کیراک دیب سوبلاشیمز. همیشه بزئك
یوزمزه قاراغان کشی دن بوراسی نرسه؟ محمد رحیم افندینی بیلماي سزمه
دیمز صورایمز. هیچ سوز ایتماي لر، ایکی ابك باشنی کوتره ده اوزینی بوراده
کیتد. بعضا بیک آچومز کیله، بو آدم لر مسلمان بولسه کیراک دیمز.
شول آراده بر کشی کوزمزه توشدی، اوزمزنك مسلمانلرغه بیک اوخشای.
آرقه سندن باروب توقناتدق، محمد رحیم افندینی صوردق. اول هم بیلمام
دیدی. بز دیدک: افندی سن بیلورسن، سن بیت بزئك کشی بولورغه
کیراک. بو آدم آچولانندی، شولای هم بولسه ده، بزنی چیتسکه چیغاردی،

سویلا رکه باشلادی. دیدی: بوراده محمد رحیمنی هیچ کیم بیلاماز، هم بوراده محمد رحیم دیکن کشی بولمای. دیدک زنهار آبنزی بزکه بر یول کورسات گز، بیک قارنمز آج، هیچ نرسه آشاغانمز بوق، هیچ نرسه بیلامیز، زنهار محروم قیلماگز عید شریف حرمنته. شول وقت بر طاوش بولدی توب طاوشی، افندی ساعتی باقدی دیدی: «اولن اولمش» بیک کوب توب آندی، بونی نرسه دیب صورادق، دیدی بیرامدر هر نماز وقتنده شولای توب آندلر. بوراسی دیار اسلامدر دیدی.

صوگره بزده شو بولدیغمز بزده تراموی بولتی کوستردی، دیدی بو بولتی کوره سزا! دیدک کوره مز. دیدی بو یول بوی کیدرسز. بابالی به کلورسز، صوگره اوراده صورگز بشریه تکیه سی نرده در. دبه اوراده بر ایکمکیچی وار، او ایکمکیچی به صورگز؛ قازانلی محمد افندی نرده در دبه. اشته اوسزه کوسترر، دهرک کیتدی.

بزده او تعریف ایله یاریم ساعت قدر آرادقدن صوگره، قزانلی محمد افندی بولدیق. غایت کوزل آچیق یوزلی بر آدم ایمش، بزلی اوز بالالری کلمش کبی استقبالی ایتدی. بیرام دخی اولدیغی ایچون قارنیزی بخشی طوبید بوردی. بزلی چوق مدح ثنا ایتدی. اوزریمزه حاضر برر جبه، برر کوملک آبات لرمزه شیبلیت، باشلامزه عاممه ویردی. بز آرتق نه درجه ممنون اولدیغمزلی الله ییلسون. بو ذات محترم حضورنده، بن استانبولده بر آی بکومه کون خدمت ایتدم. شو وقتلر ایچنده استانبولده کلوب کیچین حاجی لرنک حسابتی الله ییلسون.

قزان اسحاق حاجی آپانایف گلدی، استانبولده نور عثمانیه قرینده بر تکیه آلدی. شهاب الدین المرچانی، جنابلیری گلدی. سیریه دن: نعمت الله حاجی سیدوکوف، نصرالدین حاجی ایدیکن، صادق حاجی موسین و بشقلاری گلدیلر. بز بونلرنک همه سینه فقر حالمزلی عرض ایدوب لازم او اورسه مکیه قدر خدمت لرنده بولمق ایچون رجالر ایتدک، کیمسه ده قبول ایتدی. عاقبت استانبولده قالماغه قرار ویردم. بتون استانبول مدرسهلرنی

کیزدک، جامع لری کیزدم، بعض آدملر، خدمه شاهانه خدمتی دخی تکلیف
ایتدیلمر، لکن هیچ بر تورلی قلبم راضی اولمادی.

بر کون سرکه جی نام موقعه ایدم، روسیه آدیسه واپورندن ایکی آدم
چیقدی. یانلرینه کیندم، حاجی بابا، قای غوییرندان دیه صوردم. ایرکوتسکی
دیدى. صوگره فاتیر صوردیلمر، فاتیرکه کونردم. فاتیرکه کیلسکاج ایرکوتسکی نك
حسام الدین بابای دیدى: اوغلوم بر اوتوز بش تسکه زکاتم بار، شونی
بیروکه مستحق بر شاکرد بوقمه؟ دیدم: بابا من هم شاکرد من، اوقور ایچون
مدینه منوره که بارورغه نیت قیلغان ایدوم، فقیرلک دن باروب بولمادی. دیدى
اوتوز بش تسکه یئارمه؟ دیدم: یئار. ایتزه که جده که واپور بار، حاجی لرنی
اوج آلتونغه اوتورده، مونده میکا احرام لق آچه هم قالا دیکساج. بابای
اوتوز بش تسکه نی بیردی. بنده همان کیتدم بیلات آلم قایتدم. شول
وقت حسام الدین بابای بگا دیدى: بالام بیلات نی حق؟ سن جده که
قدر بگا خدمت قیلوب بارورسنمه، بن سنک بیلاتنک آچه سنی بیرایم.
دیدم: باش اوستنده بای بن سگا خدمت ایدرم، سن نیم بیلاتم آچه سنی
بیرمه، بوراده بر دخی غریب شاکرد بار. سن شول شاکردکه بر بیلات آلوب
بیر، اول هم بزنگ ایله بارسون. من سزکه خدمت ایدرم. (بو شاکرد
استرلی باشندن ظریف اسملی بر یکت ایدی، الان مدینه قارا باش ظریف
دیرلر) بزنگ بابای بوگا راضی اولدی، شول کونی بز بیلات لر آلوب عنمانلی
«شریف رسان» اسملی واپوره بندک. آخشامدن صوگره جده به دوغری
حرکت ایتدک.

سفرمز غایت یکل اولدی: چناق قلعه، از میر، اسکندرون، بیروت
صعید، کمالدن کیچوب سویس دن دوغری تمام بدی کونده ذی الحجه نك
برنجی کونی جده مبارکبه چیققدق.

بو آرالده یول لوده کوزیمی جهالت قاپاتمش، دکردن بشقه هیچ بر شی
کورمدم. حتی احرام نه اولدیغنی دخی ملاحظه ایتدم. شول کونی اوله
وقت لرنده بزنگ بولندیغمز خانه گه، تمانلک نعمت الله حاجی نصر الدین

حاجی لر کلدی. بونار استانبولدن مصر طریقی ایله کیدمشردی، روس قونایندسی جدیه قدر بیلات وبرمش، فقط سوبش دن اوز واپورلری اولدیغندن، مصر رحمانیه واپورینه قبول اولنوب، نسه ماغنیت واپوريله سوسدن جدیه که دورت کونده گلمش لر. جدیه بزی کوروب، همان قوچاق لرینه آلدیلر. حسام الدین بابایده بکا فاتحه بیردی. بز شول کونی آخشام جدیه مبارکدن حرکت ایدوب، ۲ نچی ذوالحجده مکه مکرمه که کیردن صباح بیک ایرکن ایدی. مکهیه یقین گلدمزده بر ایکی یوز آدم قارش کلدی: نعمت الله حاجی، نعمت الله حاجی! دیه باغران لر چوقدی. بونلر هب دلیل لر سقی لر ایش. حاجی لر بو صورتله استقبال ایدرلر. حاجی نوله حاجی نوله دیه همیشه باغرمق دوام اینمکده، حجاج مسلیمن همه دوهلردن اینمش پیاده یانان گلمکده ایدیلر. بیک اللهم لبیک صداسی کولکره قدر آشفاده ایدی.

شیخ محمود نام و فعه بعض حاجی لر ایدست آلدیلر. بعده دلیل لر مجاورلر حاجی لر نك دوهلرنی و اشالرنی کوزتهرک واراجق مسافر خانه لر نی تعیین ایدرک، اوزمزی دلیل افندی باش اولوب دوغری حرم شریفکه کوزدیلر. باب السلامدن کوروب اللرمزی قالدیروب دلیل افندی آرقه سندن مأثور دعالی اوقوبهرق کعبه اللهغه متوجه اولدق. دوغریجه حجرا سوده کلوب طوافی نیت بعدنده حجر مبارکنی اوبوب طوافه شروع ایتدک. احراملرمزی قولتق آسندن کیچروب اضطباع ایدرک هر وله اوزره یوکره یوکره دورت مرتبه کعبه الله اطرافنده یوروب سوکره اوچ مرتبه احراملرمزی اوموزغه آوب، آقرون آقرون یورویدرک تمام یدی مرتبهده طوافی اکمال ایدرک حجرا سودی تقییل بعدنده ملتزم شریفده قیام ایدوب دعا و نیازلرمزی درگاه رب العالمین که ایصال ایلدک. بعده مقام ابراهیم ده ایکی رکعت طواف و شکر نمازی قیلدق، شول آراهه سقی لر مازمزم تقدیم ایتدیلر، قانا قانا ایچدکن سوکره باب صفادن چیقوب عسکری قاراغول خانه بانندن کیچوب صفا اوزرینه چیقدق. بزک اول زمانده صفا طوی

دیبرلردی، بوراده طالع فلان یوق صفا اورام پوچماغنده بر مقام اسمی اولدیغنی دلیل افندی سویلادی. بوراده سعی نیت ایدهرک اورام بویلاب مروه که دوغری کیتدی. اورام اوزرنده میلین اخضرین دیکان ایکی علامت آراسنده بر آزبوکورگان کبک ایتدک مروه کلدک. مروه دن تکرار صفاغه صفادن مروه که یدی صره بوروب سعی تمام اولدقدن صوگره بایلار فاتیرکه دلیل افندی خانه سینه کیتدیله. بزایسه، اورام اورتسندسه سکز کلپیک ایله صاحبلمزنی طراش ایتدیو، صاچ طراش بربر اعوذ بسمله و دعائل ایله باشلادی. بزده همان کوزلمزدن یاشر دو ککده ایدوک. بعده صاحبلمزنی آبات آستنه طاشلادی. بو حال کوب خوشمزه کیتدی.

بعده مکه مکرمدهه ایکی اوچ کون اقامت ایتدک خیلی احواله مطلع اولدق کبک. مسجدکه کتدمز کیدوب گله بیلپورز، هر کس کیجه کوندز حرم شریفده طواف طاعت و عبادت ایله مشغول نماز وقت لرنده مسجد داخلنده یوز بک قدر آدم بولنور. اوراملرده دخی کلوب کیتکده اولانلرنک حسابی یوق دنیا ده بویله بر کوبچیلک از دخام تصور اولنمه مز. بنم کوزمه هیچ بر شیلر کوز کمپور علی العیسا بایر خدمتنده دوام ایدرم کوب وقتار نمازغه بارورغه هم وقت یوق. ذوالحججه نك سکزنجی کونی دلیل افندی کلدی همیه دیدی: نارین عرفاته کیدجکز بو کون احرام کیمک لازم.

ایکندی وقف لرنده همه برابر احرام کهرک حرم شریف که باردق. نی کوز بزلان قارایمز، حرم شریف نك ایچنده قار باوعان کبک حججاج مسلمین کافه سی احرامده. ایکی رکعت نفل نماز قیله جقدت، دیدیلر؛ خطبه اوقتیور. ایکندی نمازنده خطبه اوقدیغنی هیچ کورماشدم و ایشتامشدم، چوق تعجب ایدهرک دیدم: نرده؟ دیدیلر منبرده. دیدم منبر نرده؟ دیدیلر کعبه اللهنک او بر طرفنده. منبری آرایهرق کیتدم. حقیقه بیک اوزاق ایکن منبری کوره یلدم ایسه ده، یانته کیتمک ممکن اولمدی. فقط منبر اویله بزنک بیلدکمز منبرلر کسی دکل غایت جسیم و بیوک مناره کسی بوکسک، ایکی طرفنده، ایکی

علم طوغ دگمش، امامده همان مناره دن اذان اوقور کبی باغرمقده ایدی.
سس غایت مکمل سوزلری هم ایشدیلور، فقط بن آکلآمزدم.
هرچه آخشامه یقین دوهلر گلدی، نار اوراملرده آدم کیزه چک بر بوق.
هر کس اشیالرنی یوکلاتوب، دوهلره بنوب، مکئه مکرمه دن عرفاته دوغری
کیتیمکده ایدی. بول اوزرنده آدم چوقغی حساب ایله دکل. بز یابان
اولر ق بایلارنک اشیالرنه و اوزلرنه کوزاتچی اولوب کیتیمکده بز. بول
اوزرنده هر ایکی طرفده قهوهلر. عربلر تویضه صلی! تویضه صلی! دیه باغرورلر.
برینه کیندم صوردم: نه باغرورسن؟ چوهلمکده صوبی کوستردی، دیدی:
ابدست سوکوره نماز. آگلاشلدیغنه کوره: لازم اولورسه، ابدست آلوکڑ نماز
فیلوکڑ دیمک استردی. دیرکن بر فریده کبی موقعه کلدک، دیدیلر: مینی در.
اوراده همیشه اورام اوزرنده آشلار بشمش، عربلر انواع نغمات ایله باغرمقده
ایدی لر. بوراده آخشام نمازی قیلدبق، تکرار توجه ایندک، کیجه قارنلق
اولدی اوزاقدن آتش لر کوزکمکده، عادتا بر ایلولوماناسیه ایدی. ساعت اوچ
قوزلرنده عرفاته کلدک، چادرلر دکلدی، کوز ایله کورمدکیجه تعریفی ممکن
دکل محشر مشیل بر منظره غریبه ایدی. بر طرفدن صوارلر قایناندی،
آشلار حاضراندی، بتون کیجه چاپلر ایچلدی. عادتا بر کیف صفا ایچون
کنمشدی. کیجه سی چادرلرده راحت اوبودق ابرته برلان نمازه فالقدقن سوکوره
صباح نمازنی قیلور قیلماز، همان صوارلر، چاپلر، بملر، کانه دیمشلمکه
<کلوا و اشربوا هنیا، بما اسلفتم فی الایام الخالیه> قویاش چیقدی دلیل لر
گلدی اوشاخلری گلدی همه دیرلر؛ حاجی! عرفات سلامت! مملکت سلامت!
الله سلامت! سقار کلدی تکرار حاجی! عرفات سلامت! مملکت سلامت!
الله سلامت! فقیر فقرا کلور، همه سی شو جملهلری سوبلارلر. بن چوق
تعجب ایدرم، عجباً بو سوزلرنک معناسی ندر؟
عرفانده بایلار چادرلنده بتون کون صوار، بری کلور بری کیدر، طلبه لر
کلور عمره استرلر، صدفه استرلر، بایلار یاننده تمانلک ملاشیف هیبه الله
بابای واردی. بز دیر: من مونده خدای غه قویچیسلق قیلورغه کیللمه

ديسام، موندهده شول اوسى بزئك ساماى شيكلى آساب ايجودن بشقه نرسه
يوق ايگان.

حقيقتة عرفه كوني بتون كون بزئك تاتارلر آشار ايجر، بشقه هيچ نرسه
يوق. عرفات عجايب بر صحرادر جبل رحمت اطرافى احاطه ايتمش
حجاج مسلمين حسابى بر الله ييلور. تمام ايكندى وقتى، امام جبل رحمته
كلى، بياض دوه اوزنده جبل رحمتك كسانده بر موقع مخصوصه
توقف ايتدى، خطبهغه باشلادى. هر كس امامنك اطرافى احاطه ايتديلر،
ليكن اللهم ليكن صدالرى كوكله قدر چيقيماقده ايدى. بزئك تاتارلر
چادرلر زنده هميشه چاي ايجلر. كانه عمرلر زنده ايجلماي قالغان چاي لرنى
ايجركه كيلكلنلر. آخشام يقين اولدى هميشه چاي ايجلر. عموم چادرلر
يقلى، هر كس ايشالرنى چاي لرنى توپلاديلر، شريف كيجه چك ديديلر
بوللار آچلدى، شول وقتده بن اطرافه كوزى صالدم هيچ كيمده چاي
ايجه چك حال قالمامشدى فقط مدينه منوره شيخلر زندن برى: شيخ عبدالستار
افندى ديلر، بو آدم بر انده كاسه، بر انده چايچوش، دوهلر آراسنده
همان چاي ايجمكده ايدى، هر كس دوهله بنديلر، جبل رحمته يقين
كلديلر، كيمي بيان كيمي آتلى، كيمي دوهلى كيمي ايشا كلى هر كس غروپ
منتظر ايدى لور. بزم حاجلر، مينا بولينده دوعرى حركت ايتديلر، كيمي
دبر: جانم مغرب اولسون، كيمي دبر آيده يور، بز حدودكه بارغايجه مغرب
اولور. عربلر دوهلرى چيكديلر، بوله دوعرى بيورودك. اون دقيقه قدر
كيتك، برده توپلر آتمهيه باشلادى.

بو سفرلرى تعريف هيچ قابل دكل، بوراده اولان عرضات بالئكز كورلماق
ايله بيلنور. بوللرى تعريفدن قلم عاجزدر. نيجه بوز بك آدم وقت معلومه
بر آراهه بولنورلر: ديسانك مغربندن مشرقندن آدم وار، قطايدن وار،
آفريقه دن وار عجايب بر منظره. بنم خاطرمه بالئكز شو كلوردى: عجب
نيچوك بو قدر خلق، هيچ پاليتسه يوق، بو قدر اجناس مختلفه برى
آخرنك تلى بيلماز، شولاي بولسده غوغا هم قيلمارلر.

ایکی ساعت سوگره مزدلفه به کلدک، بوراده آخشام ایله بیسیغ نك
ایکسنی برابر قیلورارمش. حاجی لر همیشه بری برندن صوروردی، قایسنی
اول قیلمهز دیرلردی. بعض ملار بیسیغنی اول قیلمهز دبرو بعض لری آخشامنی
هر چه بزده اوراده بولغان ملارغه ایاردیک قیلدیک.

ایرتسی کون شیطانغه آتارمز دیب بتون کیچه واق طاش توپلادق. چای
ایچدک فلان دبرکن هر طرفدن شنک لر باشلادی فشانک لر آیلور. صباحده
اولدی دیدیلر، هر طرفدن اذان محمدی اوقونمغه باشلاندی. بدوی لرده همان
یا الله یا حاج خلاص اربع دهرک دوه لرنی تکرار یوکلاتمکه باشلادیلر.
هر دوه جی مینابه دوغری قطارنی چیکور. تمام کش چیقدیغی زمان مینابه
گلدک. بوراسی عرفات کبی صحرا دکل عادتا بر شهر، خصوصی منزل لر
وار، منزله ابتدک اشیلاری بولشدیردک دن سوگره قربان کسمه که کیندک.
نعمة الله حاجی مرحوم خسته ایدی آنک ایچونده بن کیدم. بزم رفقارمز
مجموعی بر بیکرمی قدر قوی کیدمک. بوراده بر شی بسم دقتمی جلب
ایترسه، اوده قربان کیده جک آدم نك کوبلکی، قربان فیثاتی نك اوچورلغی.
بزر بر سورو قوی ایچندن بیکومنی توتدق کیدک ایکی مجیدی دن ویردک،
هر کس کلور چوغی بازارلقدده اینمز همان توتار کیسر سوگره حقنی صورر،
بوپله آدم لرده کوزمه نوشدی. بزم آرقداشلر ایشلرنی تمام ایتدکدن سوگره منزله
کیتدی لر. بن اوراده بر ساعت قدر قالدیم. بوزار قربان کیسکان آدملوی
کوردیم. قربان کسوجی لر حساب سز کوب، قوی نك حقنی بیک آرزان. حالبوکه
قوی نك حقنی آن تنکده دیکسانده الله اعلم بر سوز دیه جک آدم
بولمازدی. برده شو خاطرمه کلوردی: عجبا قوی یتشه جکمی؟ بر ساعتدن
سوگره بن دخی منزله گلدیم ایسه، بزم آرقداشلر صومار یاننه توپلانمش لر
چای باشلانمش، هر کس صاچنی قدرمش احرامدن بیقیمش اوز البسه سنی
کیمش. چایدن سوگره ایشا کلره بنوب، مکده کیتدک طوائف زیارت ایچون،
مکه مکرمده کلوب زبانی اکمال ایتدکن سوگره، بزده دلیل اقتدی دیدی:
شیدی تمام حاجی اولدگنر. مملکت سلامت. بعده تکرار مینابه کلدی،

اوج کون آشاب ایچوب یاندق، شیطان لره طائش آندق. صوگره حجاج کافه سی مکّه مکرمه که عودت ایتدیلر. سلامتک بر کمال ایدی. بر ایکی کون زمزم مباحه سیله مشغول اولدیلر.

شیمی بعض حجدن مقدم مدینه منوره که زیارت ایتمش آدملر، دوغری جدّه مبارکه و اورادن مملکت لرینه عودت ایده جککله. بزم رفقامزده، بر قاج کون صوگره کاروان ایله مدینه منوره یه کیده جککله. بو آراده اوج بش کون بعض آدملردن آلدیغمز عمره حج لرنی ادا ایتکله مشغول ایدوک. عمره حجی مکهدن نهایت بر ساعتک تعیم نام موقعکه باروب احرام نیت ایدوب کلور، طواف سعی بعدنده باشی طراش ایدر. صاچ اولسون اولماسون هر دفعه سنده مطلقا باشی طراش معامله سی لازمدر. بن اوج کونده سکر مرتبه عمره قیلدم. بونک ایچون اون ایکی آتون آچه آلدوم. آچه لر الدن کیتدیکی کبی خاطر نده کیتدی، اما باش آجیسی حالا باقی در.

ماه ذوالحجده نیک ۱۸ نجی کونی بزده مکّه مکرمه دن مدینه منوره که دوغری حرکت ایتدک. غایت بیوک قافله نعمة الله حاجی نصر الدین حاجی صادق حاجی بونلر هپ مظنن شور و فلهر ایله، بزده بونلر نیک خدمتده (عصم) یوک دوه سی اوزرنده اون بر کون کیده جککله. مکّه مکرمه دن مفارقت بعدنده آطی ساعت سیر ایدوب «وادی فاطمه» نام منزله کلدک. حاجی لر نیک بابیلاری دوه ده، بزم کبی لر ایسه یوک ده وه سنده، بعض حاجی لر پیاده بیان آبرو حجه بر قافله دخی تشکیل ایتشلر.

وادی فاطمه که کلدکده بزم (جمال) دوه چی بزده دیر: حاجی! حرامی کثیر مشمش مافیش. چوق تعجب ایتدم، بو نه دیمک استر. حاجی لر نیک برینه صورمشدم، دیدی، قاراقچی کوب بوقلامه دیب ایته.

صهارلر یاقدق چای لر ایچدک آشلار آسادق، بعده یاتوب لپوقلادق. بلعام چوق کیچمدی، بر طاوش بولدی، دیرکن ریوواو برلر آتلدی. حرامی حرامی دیب باغرشدیلر. او آراده بر حاجی افندینی اورمشلر، آچه سننی ده آلمشلر. صوگره بوقی لر قاچدی. صباحه یقین قافله تکرار بوکلاری آرتدی، حرکت

ایندک، اون دورت ساعت سیر ایدرک اخشام وقتنده «عصفان» نام منزله کلدک. بورایه قدر دوه سفری نئک آغرلغی تمام آگلاندی، مبارک انسانئک وجودلرنی اوقدر صارصدیورکه، الله صبر و بوسون. صوگره «خلص» نام منزله کلدک. بورادن حرکت ایدوب بر ساعت قدر کیندکن صوگره، بر چوجق کوزمه دوشدی. چوجق بوکوردی قافله نئک آلت طرفنه کیندی اما چوق اوفاق، بر آز کلدم چوجق اوترمش آغلایور. دوه دن ایندم، چوجقک یاننده واردم، صوردم، چوجقده هیچ جواب بوق بر قاج تل ابله: تاناچه، عربجه، ترکجه، روسچه کیم سن آنآک زده آنآک زده دبه صوردم. چوجقده سس بوق. چوجقنی فوجامه آلدیم کوتروب کیندی دوه اوزرینه آتدم همان دوه جی کلدی دیر: اولماز، بن ایکی آدم بنمکه بازارلق ایندم. انزل. چوجقده همان اوبودی، نه چاره بن دوه دن ایندم، پیاده کیشه که مجبور اولدم. چارناچار «رابع» نام منزله قدر تمام اون بدی ساعت پیاده کیندم. چوجق بر که باشنی قالدردمی. بنده آباق لارم قبابردی، کوزلرم قراردی. حال المرم قالدی، هر شیکه تحمل ایندم چوجقنی «رابع» منزله قدر کتوردم. رابعده چوجقنی دوه اوستندن آلدیم. کوزلرنی آچوب بوننه بر فوجافلاندی آغلادی، بنده آغلادم، چوجقندن هر شیلر صوردم لکن هیچ شیلر سویلهمدی فقط کوزلری آغلار. صمولر یافدق چای حاضر اولدی، چوجغه چای و بپردم. بواش بواش زور ابله چای ایچردم. کندمه غایت یورلمشم. یاندیغم کبی اوبودم اوراده چوجقده اوبودی. صباح اولدی، نماز بن صوگره تکرار چوجقنی قالدردم، اوراده سوت صانوجی کلدی، چوجغه سوت ایچردم، چوق وقت کیچمدی چوجقنئک تلی آچلدی سویلهمکه باشلادی. او کون رابعده بتون کون قالدق، چوجقنی تربیه ایندم، اوبله وقتلری مکمل سویلهدی ایسهده، اوزینک کیم بالاسی ونهلی اولدیغنی سویلهبهمدی چوق صوردم ایسهده بیلمدی ایکندی وقتلری بالانی کوتاروب چیغوب بتون کاروان خلقنه شهیر ایندم. صارت اردن بر چوق آدملر کوروب نمسکانلق اولمهلی دیدیلر. وادی فاطمهده پدري ابله برابر بولندیغنی کوردک دبه سویلهدیلمر. بهمه حال چوجغه

صاحب چيقمادی تريبهسی بزم ذمه‌زده قالدی. چوجق ایچون تکرار دوه توتمق ایجاب ایتدی هم نعمة الله حاجی مرحوم دوه پاره‌سنی ویردی، بو طریقہ چوجغی مدینه منوره که قدر کورتردم هم اوراده مکتبه ویزم دلیل نظارتی تحتنده محله مکتبه قبول ایتملردی. ذاتا کندم دخی بر چوجق ایدم. بنم المدن چوجق حقنده بو قدر برشی کلدی آرتق هیچ نرسه ممکن اولمادی. ایشته بزده الحمد لله مطلوب اولان مرکزہ کلدک. مدینه منوره نور الله الی یوم القیامة زیارتی بزم کبی بر عاجز بنده که نصیب اولدی. بنم بختیار اولدیغم بر ساعت وار ایسه ایشته بو ساعت در. مدینه منوره کلدیکمز زمان نعمة الله حاجی غایت خسته ایدی. بشقه رفقالمز همه‌سی سلامتار. دوغری حرم نبوی که باریب، قبر سعادت زيارت ایتدک. بعد الزیارة فاتیرکه. کیلوب استراحت ایلدک. چای لر آشلاز یملک لر. او کیچه بای لر یاننده صوگ دفعه اولارق مسافر ایدوم. ایتدسی کونی هم شهری لومزی آرام. عبدالستار افندی بولدم. مدینه منوره قزان فقرا-سینه مخصوص اوج دورت تکیه وارمش. عبدالستار افندی شو تکیه لردن بر تنک شیخی امش. شیخ افندی بزده تکیه دن بر ویردی، برده ایسکی اوصقی بتاق لومزی اورایه کورتدک. بزم ارقداشلردن بزى خصوصا مدینه منوره ده بزم ایله برابر قالاجق شاکر، عبدالحق افندی واردی. فقط اول چوق زنگین. هم اولدن مدینه منوره ده پدری ایله برابر اقامت ایتمش، آقچه‌سی وار اوراسی آنک ایچون عادتا اوز خانگی کیدر. بنم دخی شکرار اولسون آقچه آز بولسده وار. فقط بر اوتوز بیش روبله آقچه قشقارغه بیارور که کیراک شریف آبزی نك آبی ایچون شوئک چاره‌سنی بوله میورم قشقار تیره‌سندن آدمده بوتق بزنگ شوئدن بشقه غم کدر قالاماشدی. رفقالمز همه‌سی کیتدیبلر، بز مدینه منوره ده قالدق.

شو مبارک بلده طیبه ده اولان، قزانلی نامنی حامل روسیدلی مسلمانلرنک همه‌سیله کسب معارفه ایتدک. ایسکی دن اوراده بزدن برر سنه مقدم کلمش متأهل اوله‌رق دورت آدم وارمش، طلبه صفتنده سکر آدم وارمش. شوسنه مبارکده دخی آلطی آدم کلوب، مدینه منوره ده طلبه صفتیله قالدق. بونلردن

بورجان باشقوردلرندن حنان افندی چیلابی ناحیه‌سندن عبد الله مخدوم
بو آدملر هر ایکسی هند طریقئی ایله بخارادن کلدیله. تمان لك عبد الحق
افندی آلان سیمی پالات امامی. بن عبد الستار افندی تکیه‌سنده بر حجره‌که
کیردم. عبد الحق افندی بر قاچ کون بنم ایله برابر ایدی سوگوره محمودیه
مدرسه‌سینه کیردی.

مدینه منوره‌ده اول کونلری کیغم ده یوق عبد الحق افندیله برابر بر حجره‌ده
بولوردق بر کون صباح ایرکن عبد الحق افندی حرم شریفه کیتدی. بنده
قالقدم ابدست آلم همان بر شیلری قالدیروب یوقارو قوباقده ایکن صول
الم اورته بارمق اوچوندن بر اینده سانچدی کبی بر شی اولدی امانه اولدی
بیلمادم کندم کیف سزم. یواش یواش بو سانچی بوراکیمه کلدی، بتو
وجودم تتره‌مکه باشلادی. یانمهده کیسه یوق نه اولدیغی بیلمیوم. اوراده
بریب کوزیمه دوشدی، یسی آلم بارمغی تویندن بوغدم باغلام. چوق
تعجب ایتم بورا کده اولان چاپندی قالمادی فقط بارمق آتیه یانمش کبی
سم سیله اولدی. حرم شریفه کیده جک حال اولدی صباح نمازنی اوده
قیلدم، چوق آغلام، مدینه منوره‌ییده کلوب، حرم شریف جماعت نمازندن
محروم اولدیغمه تأسف ایدیورم.

بر ساعت سوگوره عبد الحق افندی کلدی، وضعه‌ی اوکا سویلامشدم.
دیدى: سى عقب اورمش. دیدم اونهدر؟ دیدی چایان دیمزومه، شول
کشیئی چاغاً. دیدم اویله بر حیوان کوزیمه آشمیدی کورمدم. اوراده محمودیه
طلبه‌سندن هادی افندی کلدی. اوده حال کیفیتی صوردفدن سوگوره دیدی:
اویله ایسه او حالا شورده‌در. همان شورلیکه فصقاچ اوزاندی، همان اشته
اشته دیدی اورمغه باشلادی عقبه‌ی اوراده اولدیردیلر، همان بنم بارمق لرنی
بز ایله بی‌شوب، شو عقبه‌ی باندیروب، کولتی بنم بارمغه یابدی. او آراده
عبد الستار افندی کلدی. بو آدم دیدی: یوق جانم هیچ دوآکار قیلماز
آنک دواسی تمام بکرمی دورت ساعت صبر اینمکدر، (٢٤) ساعت ایچنده
اولمز ایسه سوگوره هیچ بر شی اولمز، بزه بو آدم نك سوزی چوق تأثیر ایندی.

هم حقیقه تمام یکرمی دورت ساعت آجیسی چیکدم ایرتسی کونی صباح نمازنده کوزلرم آچلدی همان راحت ایتدم. هم چوق کیچمهدی اویودم استراحت ایتدم. مدینه منورهده بویله بر اجل ساعتی دخی کیچردم. بر قیاج ایام استراحت بعدنده بنه تحصیل غمی کیردی، اما نره دن باشلایدجغز، نه کبی درسه شروع ایده جگیز، بونی تفکر ایتمکده ایتدم. بر نیچه کشی که حالی سویلادم ایسه، هر کس بر فکر سویلادی. عاقبت هیچ بر کونا چاره بوله میوب شوراده بولان اوج بش طلبه ایله بر اشک، اوزمزنک ایسکی شرح ملانی اوقورغه باشلادق. مدرس دخی اوز جنسزین احمد ضیا افندی اصلی سمبر غوبرناسی تارخان قریبسی اولسه کیراک ابتدا بووا عبد الناصر حضرتده تحصیل ایتمش، سوگرده استانبولده و عربستانده اکمال ایتمش اصحاب اقتداردن بر آدم ایدی. بر سنه یه قدر بویله تکیه نشین اولورق درس لومزه دوام وثبات ایتدک، بعض وقتار حالی احمد ضیا افندیگه سویلار و مملکتده کیتمک فکرم اولمدیغنی افاده ایدردم. رحمة الله علیه بو فکرمی چوق تصدیق ایدردی، فقط دیردی: «سن عجله ایتمه، فلک بر کون چرخنی چوردکده، دنیانی آسمن اوستنه کتورور، سنک قلب جگزنک نه اولور. بو سوزلری بو کون سویلاب، بش سنه سوگرده عکسنی معامله ایدرسک ثبات سزلغه مانوس اولورسن. اما تصور تفکر ایله هیچ برینه قطعی قرار و برمه، آنی دخی قدرکه حواله ایله، سنک ایچون بوندن صاعلام بول اولمز»

مدینه منورهده تمام قرارشدق، بو مبارک شهرده نه پوسته وار، نه تیلفراف وار و نه ده کلن کیدن وار. انسان عادتاً بشقه بر عالمده بولتیورمش. حتی مکه مکرمه دن بویله خبر ایکی ایده بر کره شیخ الحرم چانطه سی عنوانلی بر پوسته کبی شی کلورمش، اوده بعض وقتار بش آی کلمزمش. مدینه منوره دن پوسته کیدرسه دخی، مارکه فلان یوق، شول مبارک چانطه ایله کیدرمش. بن احوالی قردشمه بیلدیرمک استرم. بر کون خط یازدم، ادریسی هم اورصچه هم عربچه یازوب، شو مبارک چانطه غه بیردم. تمام

سکزآی سوگره شو مبارک چانطه ايله بزكه تا سيبريه تاري قلعه سندن
مكتوب كلدى. بر كون حرم شريفده اوتورمقده ايدم. صفالار آراسنده
بر آدم «تارلق عبد الرشيد افندى! تارلق عبد الرشيد افندى» ديه كيزمكده
ايدى. قالقدهم ديدم بن. ديدى سزى شيخ الحرم پاشا استيور بنم ايله
حرم شريفده، آغالر محلى ديكن برده بر آدم يانينه كوتردى، سلام و بوزم
اوتوردم، انى اوپدم. ديدى: اوغلوم سن نرهلى سن؟ ديدم: روسيه لى يم.
ديدى نره سندن؟ ديدم سيبريه ولايتندن. اوو! چوق اوزاقدن ماشاء الله.
النده بر كاغد واردى. بگا و بردى، ديدى: بو مكتوب سننك ايچونه؟
باقدم بزم برادرنك يازيسى، آغلادم كوزمن باشلار كلدى. ديدى باق آچ
اوقو، مكتوبى آچدم اوقودم ايچنده اويله بر شيلير يوق. قودشمه يازمشم
بنى وفات ايندى ديدرك دفتردن چغارگر، بن آرتق بر دها تاريخه كلمام
ديشدم. شوگا جوابا برادر يازيبور. باي لر رضا بولماي لر ديب. بوراسنى
شيخ الحرم افنديگه سوبلامكدن حيا ايتمشم. او آراده شيخ الحرم افندى:
مكتوبى بگا و برورى سن؟ بن اوقويم ديدى. و بوزم. اوقودى، ديدى.
اوغلوم نه يازمشرنك؟ يوقسه كندنكى وفات ايتدم ديه يازمشم ايدنك؟
ديدرك كولدى. ديدى: اوغلوم سن بر اسلام ياوريسى سن، سننك ايچون
بويله سوز ياقشماز. هم بوراده قالب نه ياباچق سن، سن او قدر
بر اوزاق مملكتدن كلمش سن، سن بوراده علم تحصيل ايتدكدن سوگره،
هيچ بر كون قالمه، همان مملكته كيمه لى، اشته بوراده حديث تفسير درسلى
كورملى اوغلوم. ديه آرقامدن سويدى، انى اوپوب كيتدم. هرچه بر سنه كه
يقين، مدينه منوره ده تكرار طلبه زمهره سينه كيردم؛ حقيقه چالشدم سعى
و غيرت ايتدم. فقر و ضرورته دخى تحمل ايلدم. قشقار شريف آغاي نك
حيوانى ايچون كيچن سنه اوتوز بش روبله حاضر ايتمشم، لكن كوندرك
ايچون امين آدم بولمىوب قالمشدى. شول آقچه نى نه قدر فقيرلكه دوچار
اولسامده آشامادم صرف ايتمادم. رمضان شريف كلدى مدينه منوره ده
رمضان مبارك چوق عجب اولورمش هر كس بتون رمضان ختم و تلاوة ايله

مشغول اولورلرشم. اهل مدینه و مجاورین کرام کافهسی کیجه کونوز
عبادتده اکثری ختم ایله مشغول، حتی عمر زاهد اسملی بر امام (رحمة
الله علیه) بر کیجهده ختم ایدی. بونلرئک همهسی بئکا تأثیر ایدرک بن
قرآن حفظه چالشمایه قرار ویردم. بر کون استشاره ایچون مشایخ قرادن
شیخ احمد افندی یاننه وارم. دیدی: چوق کوزلدر، فقط ثبات لازم.
قرآنی حفظ ایتک آساندر اما محافظهسی کوچدر. استیسه، کُر بر قاچ کره
استخاره ایدوکر. هرچه بز حفظه باشلامق اوزره قرار ویرمشدک، شیخ افندی
بزه دیدی: عجله ایتمه حج موسمی کیچسون. بونک اوزرینه درس لریمزه
دوام و ثبات ایتدک. حج موسمنه دخی منتظر ایدک. ذوالقعدة باشنده
حاجی لر کلدی. بزم تارلق لردن قزلقاش طیب حاجی ایله اویا حسین
حاجی مرحوم لر کلدیلر. بزه تارلق عبد الفتاح بایدن بر خط ایله اللی
تسکه آچه کتورمشلر. عبد الفتاح بای یازه: یخشی اوقوب کامل کشی
بولورغه اجتهاد فیلساک، تاریغه بر کشی کیراک. کشی بولورغه حالک کلامه س قایتمه.
بنم ایچون بو بیوک بر شاداق ایدی فقط تاریغه قایتوغه هیچ کونگومده
یوق ایدی. شول آراده تماندن ذوالقرنین خواجه هم حجازه کلمش ایدی.
بونلر بئکا بر بدل حج ویردیلرده، بنی مدینه منوره دن برابر حجگه آلوب
باردیلر، مکة مکرمه که کلام حرم شریفده بر کون طواف ائناسنده
قرانلی عبیدالله حاجی اوغلی بدالرحمن افندی راست کلدی. بو آدم
بزم ایله برابر قشقارده دخی بولتمش ایدی، مدینه منوره ده بر سنه قالماق
ایچون بعد الحج وراجغی سویلدی، بر چوق صحبدن صوکه عبدالرحمن
افندی دیدی: قاسم آبیغه کتابلر آلمان دیب، بنده دیدم: سزکه بن
اوتوز بش تسکه آچه بیرایم، سز شونک بولان قاسم آبیغه کتابلر آلوکر،
اما یازکر، اول کشی بو آچه نی قشقارده شریف آغایه تولاسن، بز عبدالرحمن
افندی که اوتوز بش تسکه آچه بیردک، اول کشی حاجی لر ایلان قاسم
آبیغه یازدی، بزه شریف آغای حقندن قونلوق، قابمز استراحت ایلدی.
بو سنه حجازده امنیت بر کمال اولدی، حجدن مقدم وبا باشلاندى،

شول طریقہ کہ: مینادہ چوق آدملر اورامده واررکن اولدیلر ، حاجی لره بیوک فلاکت اولدی بومیہ قاچ بوز آدم دفن اولنمقدہ ایدی ، بز بهمه حال صاغ وسلامت مدینہ منوره که عودت ایتدک ، مدینہ منوره ده بر سننه تحصیل مزنگ ثمره سی کورلمشدی کندیمه بر تحصیل شوقی کلمشدی ، شو غیرت ابله هم درسلمه دوام ایده جکم هم حفظه چالشاجم دیدرک ، هیچ بر شیه قولاق وبرمیوب امین آغا مدرسہ سندن حجره آلم . حجره کیتدم ، حجره غایت رطوبتلی اولسه بویله تکیه دن یخشی اوله جغنی ملاحظه ایدرک مدرسہ ده مسکنی اختیار ایتدم ، همان شیخ افندی یانته کیدوب حفظه باشلايه جغنی سویلادم ، اوده وقت کیچومیوب برآن اول باشلاي گز دیدی .

بسم الله الرحمن الرحيم ۱۲۹۸ نجی سنه هجریه برنجی محرم الحرام حفظ باشلادم ، بن اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ، دیمشدم خواجه بنگا دیدی : اوغلوم سن بونی نه ایچون اوقودک؟ بن هیچ بر شی آگلایه مدم ، چوق تعجب ایتدم ، خواجه : نه سکوت ایدیورسن سویله؟ نه ایچون اعوذ اوقورسن ، آه اوغلوم انسان هر نه زمان دوداقلرینی حرکت اندرسه ملاحظه ایتملی ، شو دوداقلریدن چیقہ جق سوزلر ندر؟ دیدم : خواجه افندی ! بز حفظه چالشه جغز ، درس اوقومیه جغز . خواجه : آ اویله اولمز ، سن بنگا قولاق وبر ، سن کلام اوقورکن ملاحظه ایتملی سن ، بو سوزلر کیم سوزی در . شیطان سنی آدار ، سن کوزل چالشه ملی سن ، اما بنم دیدم کبی چالشه ملی سن .

حکمت شودرکه وسوسه شیطانیه انسانی هر زمان افعال خیریه دن منع ایدر ، خیرلرنگ اساسی قرآنده در ، اشته شو سبیدن سن قرآن اوقورکن شیطان علیه اللعنه جمیع قوتی صرف ایدر ، بو اوقوسنده آگلماسون دبه ، شونک ایچون هر دفعه ده استعاذه سنت اولمشدر . آه بو قرآنی آکلامق استه مدیکمزدن نه حاله کلدک . نیسه اوقوبقایم .

بن استعاذه وبسمله بعدنده سورة فاتحه اوقودم ، خواجه بردها اوقو بقایم . بردها اوقودم تجوید جهنندن بر قاچ کره تصحیح بعدنده دیدی :

او غلوم سن بو مبارک سورة فاتحنی او قودینک زمان، دکل سن بن دخی
معانسی لایقیله ملاحظه ایده ایدم، خصوصاً نمازده او قورآن کیم حضورنده
بو سوزاری سو بلا مگده اولدیغی تخطر ایده ایدم هیچ اولمسه حیا ایدرم .
عادی بر مأمور حضورنده، کندی اسانمز ایله مقصدمزی افاده ایتمکن
عاجز قالیور قورقون بتون وجودمز ترره بر پولیس مأموری حضورنده
او قدر قورقدیغمز حالده، جمیع عالم نک خالق و روز جزاک مالکی اولان
معبودی زوالنک حضورنده، لا ابالی آغزمزدن چیقان سوزلردن بی خبر بولمزم
جریمه در او غلوم! آه بن سنکا چوق شیلر دیه جکم . سن انشاء الله
از بولا به جک سن فقط بن دیدیکم کبی حافظ اولمه لی سن . یوقسه: «ولا تکنونوا
کالذین قالوا سمعنا وهم لا یسمعون» . نص جلیل قرآندر . یالکمز حافظ اولدم
دیمک ایسه، نه سنکا فائده اولور، ونه ده عالمه فائده اولور . ها او قوباقایم!
تکرار سورة فاتحنی باشلادم . خواهجه: مری حقیقی اللهدر، فقط هر کس کندی
نفسی تربیه ایچون و دین قردش-لمرینی تربیه ایچون اللهنک کلامنه تمسک
ایتملی . پادشاه لرنک پادشاهی بر اللهدر . بن سلطان محمودی کوردم،
عبد المجیدی کوردم، عزیزیده کوردم، بونلر هب کیتدی توپراق اولدی،
بقالم شیمدی بو نه یاپاچق البته بوده کیده جک بر کون کلور دنیاده نامی
قالمز مالک یوم الدین اولان پادشاه لرنک پادشاهی ابد الابد باقی در لم بزلک ولا بزال
اشته سن شیمدی بو ذات جلیل الصفاتک سوزلرینی حفظ ایده جک
سن، هر نه زمان او قورسک کندی حضورنده او قوبه جق سن، عادی بر آدم
حضورنده ملاحظه ایتیبوب بر سوز سویلارسک، در حال محجوب اولورسن .
شیمدی اللرنک باغلی، حضور رب العالمین گه کلمش سن، نه کبی جسارت
ایله ملاحظه سز فکرسز سوز سویلارسن، بو نی جزئی ملاحظه ایدرسک
کفایه ایدر . دیرسن که: ایاک نعبد و ایاک نستعین . باق! بر کوره قلب لرنکا
باق! بو سوزلرنک طوغریبی؟ ایشته شو قدر بر نظم جلیلی ملاحظه ایله او قورسک،
بونلری بو صورتله حفظ ایدرسک هیچ بر وقت خاطر کدن چیقماز . هر زمان
قرآن سنک ایله اولور، سنده قرآن ایله اولورسن او غلوم، او قو! اهدنا الصراط

المستقیم. آه! او صراط مستقیم دینچه او ایله بر ایکی کلمه در اما شو ایکی کلمه آئنده دنیا و آخرت سعادت مدفوندر. هر بنده: هر فعلنده، سوزنده، عملنده، حرکات سکنا تنده معاملات و عبادتده صراط مستقیم تعقیب ایتک لازمدر. حق الله و حق عباد شو ایکی کلمه تحتنده بولنور. شونک ایچون ضعیف بنده بونی اوزی آراب بولمقده عاجزدر، اما آرامقده وظیفه سیدر، اشته شو عجزنی اعتراف ایدرک، سن یاربی! صراط مستقیم که اهدا ایله! دیر، بنده اوز حالتی ملاحظه ایدرسه، عجزنی هر زمان اعتراف ایدر.

علما نبوتک کسبی اولوب اولمدیغنده اختلاف ایتمشلردر جمهور علما و هبسی در دیرلر اما ولایتک کسبی اولمسه سنده علما متفقدر. شونک کبی صراط مستقیم کسب ایتمکه بنده نیک وظیفه سی اولسه دهه، بویله بر مقدس امر عظیم نیک سینه بنده اوزینک، اصابت ایتمه سینه اعتماد ایده میوب، «صراط الذین انعمت علیهم» دیرک یاربی سنک انعام ایلدکک صراط مستقیم که اهدا ایله بوقده بن خطا ایدرم دیرک، تکرار عجزنی و اکتسابده اولان قصورینی اعتراف ایدیور.

اشته اوغلوب صراط مستقیم آسان بر بول دکلدر. نظم قرآنی تلقی ایله بر ابر اسرارندن دخی بر آرزوقو آسانک چوق کوزل اولوردی. بقام همت الرجال تقلع الجبال. سن همت ایدرسک بن شاد اولورم. شویله سوره فاتحدی بر پارچه تکرار ایتهدلی اما بر آرز ملاحظه ایله تکرار ایتهدلی. بز شو طریقده مدینه منوره ده حفظه باشلادق بر طرفدن حدیث درسینه دخی حاضر اولمقده ایدوم. بز قرائت خواجه سی سلاطین آل عثمانه خدمت ایتمش و سلطان عبد العزیز وقعه سنده متهم شیخ الاسلام خیر الله افندی نیک قائم پدیری ایدی، بز بو آدم حضورنده تمام دورت سنه خدمت ایتدک بعض وقتلر بر آیت کریمه نی ایکشر کره تکرار ایدردم.

بر طرفدن استاذ الکل احمد ضیا افندی حضورنده فقه درسلیرینه حاضر اولوردق و آخون جان افندی جنابلردن فرایض و خلاصه الحساب اووردق. بر سنه قدر امین آغا مدرسه سنده قالب صوگره مدرسه شفایه چیقدم بوراده

حجره مز غایت کوزل مدرسه هم هوادار ایدی بو مدرسه ده بزم تاتارلردن
بندن ماعدا ایکی اوج آدم واردی بری اورنبورغ غوبرناسی موسی اولی نعمة الله
مرحوم ایدی بو آدم دخی حفظه چالیشردی.

بر کون مدرسه شفاده اوتورمقده ایدم بنکا دیدیلر: شیخ الحرام فواصی
سنی استیور. قاپویده چیقدم. فواص بر مکتوب و بردی، دیدی: پاشا افندی
کوندردی. مکتوبی آلدوم، ظرفنه باقما یوب همان آچدم. برده باقارسام ایچنده
اولان مکتوب تاتارجه دکل، روسچده دکل، چوق تعجب ایتدم. هر نه
ایسه مکتوبی جیمه قوبدم، حرم شریفه کیتدم. او زمانده دوقتور قدری
بک واردی رحمة الله علیه دوغری آنک یاینه کلدیم. بو ذات فرانسه ده اکمال
تحصیل ایتمش، غایت مشهور بر دوقتور ایدی. بونک ایله برابر غایت خلوق
و متدین تصوف ایله متوغل بر آدم ایدی، مکتوبی باقدقن صوکره دیدی:
برادر بویله بر فرنک مکتوبی بن حضور سعادتده حرم نبویه اوقومقدن
تأدب ایدهرم استرسه گر آخشام اوه کلوگر، بن بو مکتوبه چوق مراق ایتمشدم
غایت اوزون بر مکتوب ایدی. آخشامه خانلرینه نیتکه مجبور اولدم،
مکتوبی تقدیم ایتدم رحمة الله علیه مکتوبک آرزاق باشینه باقدی، یوه
قوبدی. بنم ایله سوزه باشلادی: ای رشید افندی بن ذاتا چوقدن سز گله
بر اوزون اوزون مصاحبت ایتک فکرنده ایدم. بر چوق شیلر صوره جقدم،
سز اصل روسیه نک نره سندن اولورسز؟ بن روسیه یسی بیلورم؟ محاربه دن
مقدم قرانه قدر کیتمشدم.

افندم بنده گر سمیریه لیم، طبواسق ولایتندن. آ! چوق کوزل! بن
اورالری بیلهم اما بزم برادر سلیمان اورالره قدر ودها ایچاری تومسوق
سیمی پالات بدی صولره قدر کیتمشدی، اورالک احوالته دائر عمران غزته سنده
مکمل اثرلری واردی.

برادر! سزده عسکرک نه ایچون یوقدر؟ بو قران مسلمان لریده عسکرک
وار. فقط مع التأسف بن قرانده بو بابده بر معلومات آلامدم. اسحاق بایدی
بیلهم نه ایدی بر زکین آدم واردی. بر تورلی مرامی افاده ایدمدم.

ترجمان واسطه سیله بر خیلی شیلر سویلانمشدی، اماچه فایده صوگره بر
خواجه کتورمشدی، آنکله خیلی آنگلاشه بیلدک، خواجه بی کنیدی نومره
مهده کوتردم، بو آدم چوق درایتلی آدمدی. فقط مع التأسف سیاسی بر
فکره مالک دکل ایدی. یالکیز عسکرک مسئله سنده کنیدی اصلا راضی
اولمیدیغی کبی بو عدم رضا مسلمانلرنک کافه سنده اولدیغی سویلایه بیلدی.
بونوره مسلمانلرنک قرعه عسکرینی آلورکن پک چوق آدمار اسینای وسطویه
دوغری قاچدیغی، و برده بعض افرادنک کنیدی اعضالرندن برینی اتلاف
ایتمه لری کبی شیلر ایله اثبات اینمک استهدی. فقط بونلر بزم ترکیده ده دخی
واردر، بونلر بعض افراد قلیله اعمالی در، آنجق شخص لرنی بر آغر مجبوری
پوکلن قورتارمق ایچوندر، بوقده سیاسی بر فکره مینی دکلدر. محاربه
کوستردی تاتارلر کمال ثبات ایله بزه قارشسی محاربه ایندیلر، ترک
سلاح ایدنلر بیگه بر اولمشدر.

شیمدی بو باده سن نه کبی فکره مالک سن؟ سیمیره لی لرن نه ایچون
عسکر و بریزلر؟

افندم بنده کز! کنجک کدر بو باده بر شینی بیلیمورم.
چوق شی! قاچ باشنده سز؟ - دیدم: ۲۳ باشنده بیم.
تأسف اولنور، سز بویله مکتوبله کلدکده بن سزنی عادتاً بر معلومات
خزیده سنی ظهور ایدی، بونی بوراده بر اقمیوب همان استانبولاه کوندرمدلی
خلیاسینه دوشمشدم. جانم سن بزم خواجه دن علم قرائت تحصیل اینمزنی سن؟
اوت اقدم ایدرم.

چوق شی! خوجه، سنکا یالکیز قرائت می تعلیم ایدر؟
اوت اقدم! اویله در. افندم برده شو مکتوبی آگلانسه کز: جانم سن
نه یاپه جق سن بو مکتوبی؟

افندم، بو مکتوب بزه احتمال اودن کلمشدر.
رحمة الله علیه کولدی، دیدی: عجایب سزنی اوده بویله فرانسه و زجه
یازار آدم وارمه؟ خیر افندم اوله ماز بو قدر.

آدم سن ده، اوبله ايسه بويله مکتوبدن سن نه ايچون بر شيشي اميد ايدرسن جانم!

افندم پوستهدن بنکا کلمهدر. دیدی چوق شس نرده ظرفی؟ دیدم بزم اوداده قالدی. اولمز بو مکتوب سننکا کلمز اوغولوم، کیم ویردی سننکا بو مکتوبی؟

دیدم شیخ الحرم افندی قواص کنوردی. شاشقن حریفار. اوبله ايسه بو مکتوب شیخ الحرمه کلمش مکتوبدر، اوراده کاتبار بوداللق ایتمشلر، هر نصل ايسه، سننکا ظن ایتمشلردر. شاشقن حریفار.

جانم رشید افندی! سن بر کوزل کنج آدم سن-ن، احتمال سنندن استقبالده بر شس چيقار، خواجه نك درسینه دوام ابله، بو مکتوبی بن شیخ الحرمه ویرورم. سن بارین حرم شریفه کلوورکن ظرفی کتورور بگا ویرورسن.

شیدی بورادن کیچم!

شیدی آنکلاشلدی، بزم حسن ظنار بوشه چیقدی، بقالم بوراده چوق قالاچقی سن؟ افندم! الی ماشاء الله:

دیدي: بوق بو اولمز افندم، سنک کبی بر کنج آدم بورابه کلوبده افنای عمر ایتک، هیچ بر وقت کار عقل دکلدر؛ بن، اختیارم اوله ابدی بو کون بوراده قالمزدم، بن عثمانلیم، بزم استانبولده آدم چوقدر، فقط بن اوراده دها زیاده منفعت کتوره بیلورم.

اما سنک کبی بر کنج آدم همان ۲۲ نجی باشنده کلوبده بوراده قالورسه بوتکا رسول الله هیچ راضی اولمز.

بن او زمان بو سوزلری چوق دنکلامقده استهمزدم، لکن نه چاره بیوک آدم سوزلریدر دید او زمان اودایه عودتمده بعبارته قید ایتشم. بز بوراده قدری بکدن پیک چوق درس آلدق، لکن نه چاره جهالت

او زمان بزی تمامیلہ ضبط ایتمکہ قویماشدر .

آرادن بر خیلی وقت کیچدی ، بن همان بر طرفدن حفظه چالشیرم
بر طرفدن درسله چالشیرم . بزم رفیق لومزدن بر چوغی ، شیخ مشایخ
نقشبندیہدن امام ربانی مجدد الف ثانی سالہ سینہ منسوب شیخ مظهر افندی
خانقاسینہ دوام ایتمکده ایدیلر . بر کون بزی دخی تشویق ایدیلر بولندی .
بنده بر قاچ کرہ خانقہ لرینہ حاضر اولدم بر کون شیخ افندی تنہا بولوب ،
حالی عرض ایدہرک سلوک آرزوسندہ بولدیغی سویلادم ایسہ ، صوگرہ مولانا
الشیخ مظهر افندی ، ابتدا نردلی اولدیغی صوردی ، صوگرہ نہ ایله مشغول
اولدیغی صوردی . دیدم : حفظه چالشیرم . قدس اللہ سرہ دیدی « یا شیخ !
شیخک اکبر من کل المشایخ فیلزم انک تجتهد فی هذا الامر فقط لا لا ! لا !
ما یکن ابدا » .

بز بونک اوزرینہ مأبوس اولہرق رجعت ایتدک . درسلمہ دوام ایدیورم ،
حفظہ دخی وار قوتی صرف ایتمکده ایدم .

مدینہ منورہده انسان ایچون قشس هواسر غایت رطوبتلی در ، مدرسه
اولدری خصوصاً رطوبتلی اولور ، یاز هواسی اولسہ صجاقدر حرارت دائما ۲۸
۲۰ قرارلرندہ بولنور ، شونک ایچون اهالی عمرلرنی شو هوالره تطبیق ایدہرک
کیچرک ایچون یاز بغچه لرندہ اولورلر قشس دخی خانہ لرنگ اوست
قاتلرندہ بولنورلر .

طلبہ ایسہد ، وقتی اکثرینلہ حرم شریفده کیچرورلر بن کندم دائما حرم
نبوی ده بولنوردم . آوراده هر زمان تکرار ایله مشغول اولدیغم کبی بعض
درسله دخی قولاق ویروردم . حرم شریفنک هواسی غایت لطیف مفروشات
مکمل هم هیچ بر وقت آدم اکسک اولمز . بوراسی عادتا مدینہ منورہنک بر
مرکزی و اجتماع ایچون مخصوص بر موقع لریدر .

بر کون حرم شریفنک نام آرقه سندہ باب مجیدی قرینده حفظی تکرار
ایتمکده ایدم ، کوزلرمی قاپاتمشم اوقیورم . شو آراده یانمه بر آدم کلدی
اوتوردی کوزیمی آچوبده بقارسام ، محمودیه مدرسی لاز حسن افندی .

دیدى: آفرین شویله لازم، بن همیشه تکرار ایدرم، بر آز اوتوردقن صوکره
بو ذات محترم دیدى: باق! شونله باق! کوریرمی سن؟ بوداله حریفاری
دیدم نه در خواجه افندی؟

دیدى باقسانه، حجره سعادته اولان مصحف شریفی چیقارمش لر، صحیح
بخاریده ختم ایتمش لر، دعا ایدیورلر، انگلیز عسکری مصری محاصره
ایتمش مش. بو آدم لر دعا ایله جکلرده، مصری انگلیز لندن تخلیص ایله جکلر،
الله عقل لر ویرسون! بویلهجه شاشقن آدم لر: الله دیرکه: (واعدوا لهم ما
استطافتم من قوه) بونلرده دعا ایله مدافعه ایله جکلر، ای: الله سز
عقل ویرسون.

بن اوراده صباحدن بونلوردم، هیچ خبرم بوتق، حالبوکه مدینه منوره
اماملری روضه مطهره بیه تجمع ایتمش لر، دعا ایدرلر مش. خواجه حسن
افندیده بونی بزه سویلامک استر. بن همان تکرارم ایله مشغولم. خواجه
افندی دیدى: باق سن دقت ایله بو مصرنک تخلیصنه دعا دکلدر، بلکه
انگلیز عسکری مصره کیومشدر، او فلاح اسماعیلنک اوغلی بونلکه اظهار
سرور ایدیوردر. اولور اولور جانم اولور: بو فلاح لر دولت علیه نك پنجه سندن
قورلدیغی ایچون بویله بایرام یاپارلر. آه: عدالت! حق لریده واربا! آز تحمل
ایتدیلمی؟ بزم قهرمزی آز می چیکدیلمر! حق لر ی وار: بو کینه بومله در. سن
کنج آدم سن خاطر نك بر کوشه سیننه یاز بونی. بر زمان کلور لازم اولور.
بن ایسه حقیقه بو سوزلری لگنده دخی یازدم اما آکلماقن عاجزم.
خواجه افندی بزه شول آراهه خیلی سیاسی نصیحت ارده بولندی. بن قابل
خطاب محفوظ دخی اوله مدم. فقط بیوک آدم خاطر نك بر کوشه سیننه یاز دبنجه
بویله یازمش. مصر وقعه سنی نه اولدیغنی بیخشی ییلیمدم. بزم زمانم زده مدینه
منورده نه تیلیغراف وار ونه ده پوسته فلان وار. اهالی آراسنده غزته فلان
بوتق بزدن بیوک آدم لر آراسنده دخی بو سوزلر چوق سویلانمزدی. فقط او
کونلرده مصر القاهره دن توفیق پاشا خصوصی آدم ایله پاره کوندرمش ده بو
دعالم او سیدن اوقنورمش. صوکره آرادن چوق کیچمده مصره انگلیز کیردی

خبري کلدی، همان او کونلرده مصردن سورکن لر کلهماکه باشلادی، جمله دن بری شیخ محمد هجره سی یاخود هره جی بو اسمده بر آدم کلمشدی، چوق عجایب بر آدم ایدی. هر کس دیردی مصر اختلالنده اشتراک ایتشه سورولمش دید.

استطراد

مدینه منوره نور الله الی يوم القيامة عادتا ترکیه نك سیریه سیدر. ترکیه سرالرنده حرم دائره سنده خیانت ایتمش آغا تعبیر اولنور پچلمش حیوان لرنك کلدسی مدینه منوره گه سورولدیکی کبی سیاسی متهم لرنك دخی بر قسمی بلده طیبه گه سورولر. بزم اوراده بولدیغمز زمانده علما و اکبردن استانبولدن هم چوق آدملر سورکن کلمشردی. از جمله ۱۸۸۲ نجی یلی سلطان حمید سرابنده چرکس لر حرکتی اولدیغی زمان، باشلاری طاعستانی شیخ شمویل مرحوم اوغلی غازی محمد پاشا دخی ماهیه ایکی یوز لیره تقاعد ایله مدینه منوره گه سورکن کلمشردی. آغر جزایه گرفتار اولانلری طائفه کترورلردی. سوگره لری مصری لر دخی بلده طیبه نی مسفر اتخاذا ایلدیلر، بزم استاذمز الشیخ احمد افندی کندیسی دخی سورکن مش بزم خبرمز یوقدی سوگره دن آکلادق او ذات محترم حضوری سعادت سی سیاسی متهم لر ایچون تجویز ایدرسده سرای آغالرنك خصوصا بعض ادب سز حسیات انسانیدن بی بهره آدملرنك بلده طیبه گه کوندرامه سنی خوش کورمزدی. بو خصوصه عبد الحمیده دخی اطالعه لسان ایدردی. بر زمان بلده طیبه سیاسی متهم لر ایله طولدی. بز همیشه بونلره مجرم نظریله باقاردق.

بزم خواجه رحمة الله علیه قرائتی استماع ائناسنده هر زمان بر آیت کریمه دن بر شیشی چیقاریر، بر ساعت قدر هیچ عقل ادراک ایتمز بر شیلر سوبلاردی. بر کون سورة بقردنك باشنده (واذ اخذنا ميثاقتكم لاتسفكون دمائکم ولا تخرجون انفسکم من ديارکم) آیت کریمه تلاوة ایتکده ایدوم. هر نه خاطرینه کلدیسه مدینه منوره ده بولنان سیاسی متهم لر حقنده

چوق سوز سويلادى، صوگړه ديدى: اوغولوم بونلر مملكت نك بهارلر بدير، سلطان حميد چوق بيوك يانكشلق ابديور. سلطان عزيز بونلره ميدان و بوروبدى، هر نه اولديسه عجله اينديلر، سلطان عزيز كيسى آدمى قتل ايدوب ايشى اللى سنه كيرى يه براقديلر. ديدى. انتهى. نيسه بن درسره دوام ايتمكده يم حواجه نك بويله سوزلر نى زوزيك لك ظن ايدردم.

بر طرف دنده حديث شريف درسينه دوام و ثبات ايدردم. عرب لر ايله دخى چوق اختلاطم واردى، بروقت لر مالكي امام لوزدن الشيخ على موسى نام ذات ايله كسب معارفه ايتدم. بو آدم مدينه خلقى آراسنده معتبران دن ايش، علم قرائنده مهارت ايله مشهور ايدى. سنه ده بر كره نهايت ايكي كره امام اولور محراب عثمانى ده صباح نماز نى قيلدير دى. رحمة الله عليه غايت مؤثر بر صدا ايله اول ركعنده سورة قتال اوقوردى ايكنچى ركعته بعضا سورة معارج و بعضا سورة قيمة اوقوردى، آرقاسنده چوق آدم لر نماز ايچنده بي هوش اولورلدى، رحمة الله عليه بر كون صباح نمازندن صوگړه بزم اودايه كلمش ايدى، چاي ايچر كن سوزه باشلاندى، مصر مسئلهسى اوزر نيه سوز سويلاديرك ديدى: محمد على نك بوندن تمام ياريم عصر مقدم بلكه ده ز ياده جه - التمش بش التمش سنه مقدم ايتمش اولديغى فساد تخفى بوسنه محصول و بوى، ده دا دوعربى فرانسوزلر نك ديسه ملعنت كارانه لرى نتيجهسى بو كره ميدانه چيقدى، مصر القاهره اسلام حكومتى لندن كيندى، مولا حاله زى اصلاح ايلسون. مسلمانلر نك بصيرت كوزلر نى آچسون. ديدرك كوزلر ندى ياش گلدى.

صوگړه (ان الله لا يغير ما بقوم حتى يغيروا ما بانفسهم) آيت جليله سنى اوقويدرك هب سوا عمالز كفران نعمت ايلدك، هيچ بر جهتن اسلاميه لايق عمل مز قالمدى، سلطان مراد رابع زماننده بوندى ايكي بوز اللى سنه مقدم اجداد مز استقبالى تفكر ايدرك، ارض حجازده اتحاد اسلام ايچون بر تدبير لزومنى تصور ايدوب، مكه مكرمه و مدينه منوره ده كلان حجاج مسلمينه تاثير ايتك ايچون دليل عنوانيله برر اهل و مستحق رهبر تعيين

ایتمشردی، بونک ایچون مخصوص واردات کوسترلمشدی. ارض مصرده
دسوق اوقافی دلیلاره تخصیص ایتمشلمر، دلیل لارکده وظیفه لری حجاج
مسلمین ایله کسب انسینیت بعدنده بر بهانه بولوب، مملکت لرینه قدر کیدوب،
لسان لرینی دخی اوکراوب، حجاجه ممکن قدر تأثیر ایده جکلردی. فقط بو
فکر لرهب بر هوا اولدی، بالعکس دلیل لار حاجی لری کندیلرینه بر مطمع
اتخاذ ایتمدیلر، نه یاپدلم بو صورتله هم دولتله هم ملتله هم دیانتله خیانت
ایتمدیلر. شمیمدی دلیل لرنک کافه سی برر برنجی اولدیلمر، حاجی لری حجاجه
ودین اسلامه تألیف ایده جکلری برده، تغیر ایتمدیلر. نعوذ بالله من شرور
افسانا! دیدرک بوندن صوگره دهها بر چوق سوزلر سویلادی. بو سوزلر بنگا
صوگ درجدهده تأثیر ایتمدی. بن بو سوزلری تکرار تفکر و ملاحظه ایدر
اولدم، همه سنی بر دفتره قید ایتم، بوندن صوگره بویله سوز ایچون
خصوصی بر دفتر اتخاذ ایتم. رحمة الله علیه علی موسی سوزلرینی دانه
دانه سویلاردی، بنده اکثریتله حرفا بحرف حفظ ایدردم. فقط فقر و ضرورت
بر طرفدنده صوفی لوق بنی بو کی آدم لر ایله اختلاطن منع ایدردی. بر
کون حرم النبویده سورته توبه آخرنده (۱۲۲) آیت کریمه نی اوقومقده
ایدم بزم خواجه تکرار زوزیک لکه باشلادی: اشته کوردنکمه الله تعالی
مراد ایدرسه سنک کی آدم لری ناسییریدن قاچرور ارض حجاجه آتار،
استر استهمز (کوله رک) سندن بویله بر آدم یاپار دین مین احمدی احکمی
الی یوم القیامه باقی در. بو بر بناء جیمدر بو کون داخلنده اوچ یوز میلیون
اهالی مسکن توتمشدر اشته آلردن بری سن دکلمی سین؟ مادام گه بو بنانک
ایچنده ساکن اولمق استرسک بونک بعض تعمیراتی ایفا ایتمک وظیفه سی ده
سنک ذمندنکا دوشور. نه ایله تعمیر ایده جک سن، اوسته انده بالظه کیسر
فلان اولمق لازم اشته سنک دخی آلتک قرآن مجید اولورسه کندنکده دخی
بر نوع استعداد اولورسه، برنجی اوستلردن اولورسن دی بقایم. کی سوزلر
سویلادی. صوگره ایرته سی کون بنی خاندلرینه بیکه دعوت ایتمدیلر. بنده
ایکندی نمازی قلدقن صوگره باب رحمتدن خواجه ایله برابر چیققدم باب

رحمت قارشونده خواجه نك خاندهسى قابوسينه كلدېكمزده آرقه مزدن دوكتور
قدرى بك كلدې سلام بعدنده قابودن بزم ايله برابر كيردك، خواجه افندى
غابت ممنون خوش كلدكز خوش كلدكز اولادلارم كلمه سنى تكار ايتدى. يمك سفره سینه
اوتوردق كوزل يمك بعدنده قدرى بك توتون چيكدى توتون طاباقاسيله
برابر چيىندن بر كاغد چيقاردى. ديدى اى رشيد افندى او سنك بوندن قاچ
اى مقدم بنكا و بزمش اولديغك فزك مکتوب نك ترجمه سيدر سنكا اوقوبه جغم
عينده در سعاده كوندرامشدر. بقالم مکتوب:

ليون شهرندن ۱۸۸۱ سنه ميلادى تموز قاچ ايدى خاطر مرده قالمدى.
مکتوب نك تمامنى ضبط ايتمك ممكن اولمدى صور وبده نسخه سنى عينا ألمق
ايچون بنده مرق ايتدم. فقط شو سوزلر خاطر مرده قالمشدى اولدايد عودت
ايتدكن صوگره يازمشم.

اى محمد! سن او قدر كوزل بر طريق ويول كوستردك، بنده لرده بر
حيات روحانيه و ماديه اساسى قوردك، فقط سندن صوكره بو اساس چوق
كيجيويوب سؤ تصرفه اوغرادى، سن بو كون كلور امتك حالته بقار، ويول نك
بو حال پريشانيلرنى كوره ايدك البته البته بونلردن نفرت ايدردك كى چوق
سوزلر واردى بعض ادب سوزلرده واردى. بزم خواجه رحمة الله عليه هب
استعاذه ايدردى.

صوگره قدرى بك ديدى: اشته رشيد افندى برادر بن اوچ سنهدر
حضور پيغمبر بده فقرا خادمى يم دولت بنكا االى ليره معاش ويرور فقط
بن بشن ليره معاش ايله كيدوب استانبولده خدمت ايتمكى ترجيح ايدردم
فقط نه چاره اختيار بنم المده دكل كى سوزلر سويلادى صوگره ديدى:
خرستيانلر بزم دين نك اساسنى بيلك استرار، اشته بو مکتوبله دخى
خرستيانلر نك برى شيخ الحرمه مراجعت ايدرك شيخ الحرم دن بر جواب
اميد ايتمشدر. بوندن ماعدا استانبولده دخى بوبله مراجعت لر وقتيله چوق
اولمشدر. كيچن سنه عرفات ميدانده هوا غابت براق و لطيف ايدى هيچ
بولوط بوقدى آتور كه ساعت آلى قرارلنده دهشتلى بر كور وادى اولدى،

هر کس ظن ایندک که عسکری جب خانه پاتلادی دید، چوق کیچمدی
دوقور اربهرق پولیس کلدی. دیدی اوچ حاجی بی دوهلریله یاشن رعد
اوردی. چوق حیرتده قالدیم همان حیوان حاضر دی بانک کیتدم، وقعده برینه
کلدک پولیس لر ضابطان احاطه ایتمشدی جبل رحمت قربنده اوچ دوه
عادتا بری آخرنک اوزرینه دوشمشدی سانکه مخصوص یانرلمش کبی ایدی
اوزرنده اولان اوچ حاجی محرم اولدقلری حالده دوهده اولدقلری هیئت
ایله یاتمشلردی، همه سی میت خالص. حالا بروجه قانون راپور یازلادی،
یاتمش اولدبغی رسلمر چیقارتلدی، کشف و معاینه ایتاسنده موتانک سنت سز
اولدقلری تحقق ایتدی. ضابطان عموما تعجب و حیرتده قالدق، فرنک
اولملری احتمالی تقرر ایلدی عثمان پاشایه خبر و بریدک همان تحقیقات
ولاشهلرنک محافظه سنه امر و برلدی. لاشهلری شییریله قویهرق دوغری
مینایه کتورلدی تجاریب طیبهدن بر چوق معامله بعدنده بونلرنک برنده
حیات اثری مشاهده اولندی. بن کندیم باش دوقور اولدیغم مناسبت ایله
بتون کیجه یانلرنده قالدیم، انواع معالجه لری تجربه ایتدم. صباحه یقین
حیات اثری اولان حریف کوزنی آچدی. همان صغوقلق و بردم، تکرار
صیقا کلمپرس قویدم بر طرفنده کلبوس اولنیور. کوزنی بر آچار بر قاپاتر
دبرکن خیلی نفس آلمایه باشلادی، بر طرفدن طهرلری کوزنمکده ایدک،
دیگر طرفنده حرارتی بیلکردک برنجی دفعه اوله رق ۲۲ درجه حرارت
کلدی بیوردیلر (خاطرمده بویله قالدی).

ایرندسی کونی تکرار برآز بایقنلق کلوب عاقبت کوردی کیندی. ایشته
بونلرنک دخی مقصدلری البته صحیح و نیتلری خالص دکل ایدی. اشته
بو اوچ آدم حقنده الله سبحانه و تعالی نك مراد صمدانی سی نه ایدی البته
بزچه معلوم اولمزم. فقط رشید افندی شو اوزون سوزلردن آلاجغمز حصه
بزم مسلمانلر ایچون انتباه لازمدر. جانم اصل انتباه بزنگ ترکیهده اولمق
لازم ایکن، نه چاره ترکلر اولمش بر جسدر دیمکه مجبورز.
شو حالده سزنگ کبی بر آدمی تاسییره دن بورایه سوق ایدن کینه اول

خالق لا يزال نك بر حكمتی در (لا تزال طائفة من امتی علی الحق ظاهرين)
اشته افندم چالشهلی غیرت اینمهلی آخشام اذانی یقین ایدی بز حرم شریفه
چیفدق، صوگره اودایه کندم، آگلایهرق ضبط ایده بیلدیکم سوزلری دفته یازدم.
ایرتسی کونی بن چوق فکده قالدن دانا کیچه لری چوق آز اویوردن
بو کیچه بلکه هیچ اویومام دیرسام جائز ایدی لکن بو آدم لرلنک بگا
سویله مکده اولدقلری شیلری بزم مملکته تطبیق قابل دکل. آخشام خواجه
بانته درسه کلدن. خواجه رحمة الله علیه غایت ملایم و خوش طبیعتلی
عادتده بن قرآن شریفی اوقومعه باشلادقن صوگره آیات بیناندن بر مناسبت
چیقاریر اویله بر شی سویله ردی، بو کره درسه دخی باشلامان دیدی.
بن بو کون چوق خسته نیم، قلبم چوق راحت سز دونن بگا او مکتوبله
او عرفات واقعه سی چوق تأثیر ایندی، او علوم بونلر بیوک عبرت درسلی در.
بونلری خاطرلرده حفظ اینمهلی، حقیقه خواجه خسته ایدی. هم بر اوقورکن
یالکز دگلادی هیچ بر شیلر سویله نمدی.

بلده طیبه نك یاز موسی غایت صجاقدر فقط بغچه دار منظم غایت مکمل در
بن صالح شیغلییه اسملی بر دوستم واردی، هم قومشی ایدک، بر کون بزه
دیدی هایدی بنم باغچه یه کیده لم. برابر عوالی مدینه ده بغچه سیته کیدک
بغچه غایت منظم فواکدن هر شی موجود ایدی چوق کوزل صحبت ایدک
بنون کون بغچه ده وقت کیچردک. بن بو آدمدن مدینه منوره ده بغچه اولتق
اصول لرنی صوردم دیدی بلده طیبه توپراغی غایت منب و قابل تریه در
بوندن اون بش سنه مقدم بوراده فواکه نامه هیچ بر شیلر یوق ایدی زمان
فلان اولوردی عنبده چوق آزدی. بن بو بابده چوق سعی ایتدم برده
شو بنم بغچه قومش محمود حماد افندیکه حرم شریف خطیبی در بز ایکی مز
آوروبادن استانبولدن چوق شیلر کتوردک بوراده ایدک شمدی بوراده چوق
شیلر وار بر قاچ سنه صوگره میوه و سبزه دن بوراسی استانبول کبی اوله چقدر،
شمدیده پک چوق شیلر وار. آخشام اولدی بن کیده جکدم براقمادی صباح
برابر کیدرز دیدی. صباح درسلم وار دیسامده براقمادی نیسه بز بوراده

قالدق. آخسام نمازنی قیلدقدن صوگره بغچهده دورت بش مسافر کلدی ایچلرنده بری ده ابراهیم برزنجی خوش پیش همان قهوه‌ار دانک دانک هوان اورولمايه باشلاندی. عربلرده قاعده‌در، مسافر کلورسه هوان اورورلر هم قهوه توپار هم هوان اورور. یعنی بزده مسافر وار سزده قهوه ایچمکه کلوگر ديه قومشی لرینه ییلدیومکدر.

عرب البسه‌سی عاداتا بزم مملکتده خانولر البسه‌سی کبی در قش بولسه حریر کیارلر یاز غایت اینجه بر شی استعمال ایدرلر عاداتا تلری کورینر. ابراهیم برزنجی ذاتا بلده طیه‌دهه محبوب بر چوچق ایدی بنم یانمه کلدی اوتوردی تمام تمام قز کبی بر چوچق. ذاتا عربلرده چوچق لره علاقه چوق مشهوردر. چوق آدملرده مبتلادر (الآن بزم سیمی پالات امامی عبدالحق افندی بو چوچق غه مبتلا ایدی) بو چوچق ایرده‌ده او یوله بر عادت واردرکه کندیلرینی سوهن آدم یانمه هیچ بروقت وارمازلرهم اسلام و یوزلر سلامنی دخی المازلر، صالح افندی بغچه‌سنده چوق صفا اولدی، عربلر بتون کیچه تغنی و ترنم ایتدیلر، قومشی لردن چوق آدم لر کلدی، عاداتا بر بایرام کیجه‌سی کبی اولدی. عوالی مدینه منوره‌نک غایت هوادار بر قطعده‌سیدر. اکابر اهل مدینه ابام صیفی هب اوراده کیچریرلر. او زمانلرده مدینه منوره خلقی مسکرات فلان ییلمازدی. بالکتر بر شو سمک، کوزل‌سس مراقی لره حقیقه غایت کوزل سلی آدم لر بوتوردی. صباحه یقین بری قالفار اذان محمدی اوقور. غایت کوزل بر سس ایله تلیمه ایدر. صباح نمازینی قیلیم ایچون ابکی میل قدر بر مسافده اولان قبا مسجدینه کیده‌رز. بز آرتق مسافرلر خاطره‌سی ایچون بر کون حدیث درسنی برافدق صباح نمازندن صوگره تکرار بغچه‌ده کلدک عربلرنک ذوق و صفاسی بغچه‌لرده ایش بن برنجی دفعه اولدق بوراده کوردم اوبون و ملاحظه‌لری هب ادب دائره‌سنده، ادب خارچنده بر حرکت کوردم صباح نمازندن صوگره معصوم خواجه اولادینی دخی بورایه دعوت ایتمک ایچون بنم اسم‌مدن آدم کوندردیلر. ابراهیم برزنجی بونلره عاشق مشس. خاطرمده یخشی قالمدی احمد افندی غالباً. چوق کیچمدی بر بر چوچق لر

کندی لاله‌لریله کلدیلر، ابراهیم برزنجی هب بنم یانمده بولنوردی بونلر کلدیکی کبی همان بزدن صجرادی، بونلر، پروبردی. بری صاعمه بر صولمه کلوب اوتوردیلر ایکسنده دخی اینجه تولنت کوملک اوستلنرنده میتان تعبیر ایدرلر بوراده خاتونلر کوفتاسی کبی بر شی ایدی. چوق کوزل صحبتلر تانلی کنایه‌لر ایله چاپلر ایچدک. هر کس ده بزه چوق احترام ایدرلردی. عربلر بر فجاندن زیاده چای ایچمزلر فجانلریده غایت اوفاق اولور ابراهیم برزنجی اوز چاینی آز ایچدی اما چوقچه دوشونمکده ایدی. احمد ایسه، چاینی یارم فجان ایچدی قالغان یاریمنی اعاده ایتمده ابراهیم بزدن قالقوب فجان آرقه‌سندن کتدی او احمدنک سؤری اولان چای ایچدی. ایشته بونلرنک کیف وصفالری بوندن عبارت. عشق‌لریده بونکله تسلی بولمورمش. صالح شیغلییه قوی‌لر کیدی مکمل بملر اولدی بتون کون بغچه صفاسی سوردک عربلر اوز آرننده هب بویله بری آخره غایت رعایه ایدرلر. اخوت مودت مسافر پرورلک ایله خصوصاً اهل مدینه افتخار ایدر.

بر کون علی موسی بزه کلمشدی. دیدی: رشید افندی بزم باشمزه بر فکر کلیور تازه فکر دکمل اما فقط احتمال تازه عمل کوستور، دیدم بیوروگز. دیدی. بو سیریه خلقنه مخصوص بر دلیل تعین ایتسک شیمدی یه قدر روسیه‌لی لرنک کافه‌سینه بر قازان دلیلی در کیدیور، اوده اصل دلیل صبی اولدیغندن مناسبت‌سز جاهل آدملر انده قالدی. بزم فکرمز اورالره تازه دلیلک تشکیل ایتساکده سز بزه معاونت ایتسه نر بلکه بر خیره موفق اولورز، دیدم بنم المدن نه کلور؟ دیدیلر: سز بزه اوراده مشهور شهرلرنک اسمنی وبرورسه گر کافیدر، بشقه شی ایسته‌مز. بن حالا: طبولسکی تومسکی ایرکوتسکی فلان فلان بر قاچ شهرلر اسمنی یازوب وبردم.

ایشته شول وقتلر بونلر هر نه طریقه یاپمشلر ایسه، بر سنه صوگره احمد سلیم جداوی نام ذاتی، سیریه دلیلی اولدوق تصدیق ایتدیردیلر. مقصدلری اقصای شرفده بر آمال سیاسییه حیساتی وبرمک ایدی. حتی احمد سلیمی ۱۸۸۹ نجی سنه‌لری تا سیریه‌که قدر کوندردیلر. صوگره علی موسی وفات

ایتدی بر چوق رفقاسنی ترکیه حکومتی نفی ایتدی، بر چوق شیلر اولدی
اما نتیجه کوز کمدی.

بن شو طریقده بلده طیبده تحصیلده دوام ابدیورم ۱۲۹۹ سنهسی
حجاج ایله برابر مدینه منوره که بر چوق طلبه کلدی هب تانار طلبه
مدرسه لره دولدی، همه مدرسه ده بر قاچ تانار طلبه سی بولنوردی.

تانار لره دخی اوز آرالرنده بری آخره عشق اظهار ایتمک کبی حال لر
بر آرا ظهور ایتدی، بزم استاذمز احمد ضیا افندی دخی برینه علاقه دار
اولمش ایدی، مرحوم بو خصوصده بر چوق عربی شعر لر سویلامشدی.

بر کون تانار طلبه سی آراسنده بر سفاهت اجرا ایده چک اولدق، عبد الحنان
افندی، قارغالی مدرس خیر الله افندی علیکلیف مذاکره ایدرکن خیر الله افندی
قارا باش ظریف ناک قورایچی اولدیغنی سویلادی. ذاتا اوز آریلاوچی لر

واردی. بر کون خیر الله مخدوم ایله برابر تنه که جی دکلنه واردق خیر الله
مخدوم اولجه سنی و بردی بر قورای سپارش ایتدک آخشامه حاضر اولور
دیلمشدی، آخشام کیدوب آلدق. صالی کونی مدینه قربنده جبل سلح دبر لر

طاغ تپه سینه چیقدق. ظریف افندی ناک خبری بوقدی اورایه کلدکلدن سوگره
ظریف افندی ناک چوق رجا ایتدک اول قورای یوق نصل اوینارم دیلمشدی
سوگره بز قورای وار دیدکده، بن توبه ایتشم بو اصلا و قطعاً ممکن دکل

کبی سوور لر سویلادی. بز رجا ایتدک خصوصا عبد الحق افندی یالواردی
چوق یالواردی، کنجکلک عاقبت ظریف افندی قبول ایتدی اوینامغه باشلادی.
ظریف افندی قورای اوینار، بز ییلازمز اول آراهه کیف صفا غایت مکمل

ایدی، شو آراهه حرم نبوی امام لرندن هاشم توفیق کلدی، همه قورای لر
فلان آتدق، نه قدر یالواردی ایسه، تکرار قورای اوینالمه سینه راضی اولمدق،
هاشم افندی بزه دیرکه: (بجاه النبی سمعونا) بیغمبر حرمتی ایچون ایشندیر گز،
بز حیا ایتدک، اما نه کبی حیا ایدی بیلمیورم.

بر کون قرائت درسنده سورده حجه ده ۲۹ - ۳۰ نجی آیت لری اوقومقده
ایدم بزم خواجه بر غیرته کلدی دیدی: سن مکله مکرمده بولندک؟ دیدم

الحمد لله. دیدی: سو بلا بقیام نه فائده کوردک؟ دیدم انشاء الله قیامت
کوننده اولاجقدر. دیدی: الله تعالی دیرکه، (شهدوا منافع لهم ویدکر
اسم الله فی ابام معلومات) سن بورایه هر فح عمیق دن تاسیر بیدن کلورسن
ابتدا اوز منفعلکی مشاهده ایتک ایچون، هر نه وقت اوز منفعلکی مشاهده
ایدرسن، سوگره نیه، مقدس بر مقامه کلدکن سوگره، بو قدر بیوک
منفعلی کورمیه موفق ایدن جناب واجب الوجودی دخی بر قاچ کون ذکر
ایدگر دیور. سن اول اوز منفعت و فائده کی ملاحظه ایتملی سن. بوق
طاشلر اوپوب، مزارلر زیارت قیلوب، زمزم لر یوگلاتب رجعت ایدرده و بونی
فائده حساب ایدرسک بوف سنک حالکنا. بوق جانم سن کوزلرگی قاپاتارق
واردک قاپاترق عودت ایتدک ایه، کینه بوف سنک سفرده مشقت
وزحمت لرکه. جانم سن نصل آدم سن! هیچ بر شیمی لر کورمدگه؟ چوق
یازبق اولسون سنک قیلمش اولدیغک حجه، چوق یازبق اولسون سنک
چیکش اولدیغک زحمت. چوق شی سن مکة مکرمه که کلدک نه ایچون
کلدک نصل کلدک؟ دیرک بزم خوجه چوق طارمغه باشلادی کوزلری
قزاردی. سن ابتدا مکبه نردن کلدک؟ استانبولدمه؟ احرامه نردن کیردک؟
جانم اولادم!

دیدم: بن سو بیدن جدیه کلورکن واپور اوزرنده احرامه کیردم. دیدی:
چوق کوزل واپورده هیچ اولمزه سنک آدم اولمشدر یا: بونلرنک ایچنده
زنکین لر وار، میلیونه مالک آدملر وار، اوزاده سننده وار اللدنک امریله
حضور رب العالمین که تقرب ایدر ایتمز همه البسه فاخره لری چیقاردی، میلیونه
مالک اولانلر دخی سنک کبی باشی آچیق یالان آبات اولهرق قالدی. عدالت
قاپوسینه کلدی. پاشادر، والی در، قاضی در، پادشاه سلطان حمید دخی اوزاده
بولنه ایدی کینه سنک کبی چپلاق اولهرق کلوردی. بو حالی کوردک
هیچ عبرت آلمادگه؟ کینه او حریف لرده چپلاق اولسه بویله، بورا کلارنده
اولان کبری اظهار ایتسون لر لسان لر بیله قزایی رنجتمه سون لر دبه (ولا رقت
ولا فسوق ولا جدال فی الحج) بیورمشدر، سن بونلری هیچ خاطره کتورمه دگه؟

او غلوم سن بو کره نصل ایدرسا کده تکرار مکده کیمه لی اوراده مناسک حجی علی وجه السنه ادا ایتمه لی سن. صوگره اورادن بگا بیوک بر هدیه کنورمه لی سن: زرم استمده ها، تسبیح ده استمام، ابک بیوک هدیه بی بگا بر آنچه سنر کتومده لی سن، بنده اختیار نمده بونی کورور سام ممنون اولورم. بقالم موسمه باقلش یور مولا مؤمنلرنک بصیرت کوزلرنی آچوب حج مبرور نصیب ایلسون. ها اوقو باقیم بنده سورّه حجی آخیرینه قدر اوقودم.

صو ک آیت کریمه لی اوقو دیغمده رحمة الله علیه دیدی آه مسلمانلر بالکتر شو مبارک آیت کریمه ایله عامل اوسه لر بو کونکی حاله کلامش اولورلردی. اشته بونک نتیجه فلاحدر (قد افلح المؤمنون) دهرک بوندن صوگره سویلانمشدر او غلوم. نسه چالشمه لی. بن کندم چوق چالشم پادشاهلر حضورنده بولندم سلطان عبد المجید، سلطان عبد العزیز، سلطان مراد و سلطان عبد الحمید حضورنده بولندم، عبد العزیز ایله ابکی کره بیک سفره سنده بولندم، عبد الحمید ایله بر سفره ده افطار ایتدم، لکن چه فائده عاقبت!! الحمد لله کینه چوق شکرلر اولسون بو کون سلطان السلاطین اولان حضرت پیغمبر عم حضورنده مجاوره ایله مسعودم، بوندن صوگره بر کلمه توجید ایله کیچرسام بن بختیارم.

بلده طیبه خاطره لر بی چوق کره ممنون ایدر، اورانک احوالی چوق عجایبدر. بر کون رمضان المبارک افطاری منتظر ایدک، افطار ایچون کتورمش صومزمی بروجه معتاد آز اقتداری اولان آدملر حرم شریف که فقرا ده مخصوص صغوق صو قوبارلر هوالر صجاق کونلر اوزون افطاره ده اوچ نهایت بش دقیقه قالمش، افطاریه مز او کمزده استادمز احمد ضیا افندی یانمزه ایدی، بر فقرا گلدی بزم صومزی الدی. دیدم: یا شیخ هذا حقنا لازم لنا نحن دستی چوملکی التدن آلام کندمزنگ اوکمه قویدم اوچ آدمه بر اوفاجق زورق. هوا صجاق ۱۶ ساعت روج آرا بره شیطانده کیردی فقرا تکرار گلدی بزم چوملکی تکرار آلدی کونردی. بنده بومدن قالمدم کیندم زورغی آلام تکرار کندی بومه کلمکده ایدم فلاح عرب گلدی بن توتدی،

آجی بر شی سویلادی، بنده شیطانہ اطاعت ایتدم زورغنی قالدردیغم کبی
فلاح نؤک قفاسینه ایندردم. زورقده بنؤ پارچه اولدی، صوده کیتدی، قفاده
یارلدی آخشام اذانی ده اوقدی. بزده صوسز قالدق، غریب فلاحده صوسز
قالدیغی کبی قفاده یارلدی، همان اطرفمزی آدم احاطه ایتدی قواصلر
کلدی، بنی حبس ایتمهلی. پولیس دائره سینه کوندرمه لی کبی سوزلر سویلادیلر.
فقط فلاح دیدی یا هو غوغا ایدن بز ایکمز سزک نه ایشگر وار شیطان
مسخره قاپلقدق کبی سوز سویلادی او آراده قامت اوقدی. هر کس نمازه
دوردی. حریف نؤک باشندن قان کیتکده، اما نمازی قیلدی. بن شافعی لرده
قان ابدستی بوزمادیغنی بیلمزدم. صوگره بنده چوق پشمان اولدم نه فائده
فلاحده پشمان اولدی. اشته عرب لرده انصاف بویله در. کرم بویله در. بن
بو آدمدن صوگره چوق کره عفولک طلب ایتدم. فقط پاره ده وبرمک استهدم
ایسه قبول ایتدی.

باق گز نه قدر انصاف اشته بو عرب لره مخصوص بر کرمدر.
۱۸۸۳ نچی سنه مدینه منوره که رسمی پوسته خانه کلدی، سوسنه سی
اهالی مکتوب لر کوندرمکه راضی اولمادیلر اکثر آدم لر مکتوب لر بنی همیشه شیخ الحرم
چانطه سینه وبرورلردی. پوسته جیده بر کنج آدمی برنجی دفعه اوله رق بن
مکتوب وبردکده دیدی: بو کون ۱۲ کوندر پوسته خانه آچلدیغنه اشته بو
برنجی مکتوبدر. بوندن صوگره چوق کیچمدی، مکه مکرمه ده تلغرافده کلدی.
بن درسلمده دوام ایتکده ایم طلبه آراسنده چالیشق ایله کسب امتیاز
ایتمشدم، همه استادلرنؤک آفرینی قازانمشدم، موسم کلدی، حجاج مسلمین
کلمدیه باشلادی. حاجی لر بو سنه پک آز کلدی طلبه ایچون بدل فلان
کبی شیلر اولمادی، مولود تصدق فلانده اولمادی ذوالقعدده آخزلرنده هند جاوا
حاجی لری کلوب مکبه کیتدی بزم قازان حاجی لرندن بر ایکی بدلچی
بولماسه، حاجی نامه آدم قبل الحج همان اولمادی کبی. بنده حجکه وارمه سی
چوق آرزو ایندردم فقط پاره بوق بونؤ ایچون چاره ده بوق. بر کون چایچی
عزت الله افندی یاینه کیتدم، حجازه وارمق آرزو ایتدیگی قسمت اولمادیغنی

سویلا مشدم . دیدی ابرته که مدینه قافلده سی رکب کیدیور، دوه کیراسی قاج
مجیدی عجا؟ استرسنک بن دوه پارستی ویرهیم دینجه همان مناخه میداننه
چیقدم ، دوه جی لری کوردم ، یدی مجیدی که کیرا ایدوب صباح شفا مدرسه سینه
کتورمه سنی امر ایتدم . همان عزت الله افند، دن یدی مجیدی آلوب، سفر
تدارکنه باشلادم ، بر کیچده هر شی حاضر اولدی ، بنم ایچون رکب ایله
کیتمک بر کوراماش عالمدر. ذانا بو سفر او زمانده هر کسه نصیب اولمزدی
ابرتسی هجین دوه سی کلدی بزده مدرسه شفا یاننده هر شیئی حاضر ایتمشدک
همان هیچ بر شیلرمزده بوقدر مع مافیله بر شیلر اولدی همان دوه مزاله آلوب
اهل بلده عادتی اوزره باب السلام قارشوسینه چیقدم اورادن روضه مطهره
وقبر سعادت کوز دیکوب وداع ایدوب باب عنبریه که دوغری توجه ایتدم .
ایکی طرفدن دکانلره اولاهالی مسفره! مسفره! یا الله بالسلامه! دیه بزنی
تشیع ایتمکده ایدیلر. بن باب عنبریه که قدر پیاده کلدم اوراده بر آز قرار
ایتمشدم ، همان اهالی دن بش اون دوه گلدی، دبدیلر: رکب نك اولی کیتمشدر ،
پور کز. بزده بندک همان ذوالخلیفه که دوغری حرکت ایتدک ، بر ساعت دن
زیاده منزله کلدک بوراده همان اهالی نك اکثری کلمش ، هر کس دوه دن
ایتمش لر، کیی بیک کتورمش ، کیف صفا تغنی ترنم بویله بر سرور کورمه شم .
بن بو کره ، بزم خواجه دن آلمش اولدیغم درس ایله ، بورادن دخی
ملاحظیه باشلادم : مدینه منوره خلقی ائمه و خطبا و سادات بلکه اکابر
سادات بوراده موجود ایدی . اغنیاً کرامدن سید صافی بزم ایله برابر دی ایکی
اوغلنی دخی برنجی دفعه اوله ارق حجه کتورمش ؛ قاضی محکمه سی کتبه لرندن
معنوق خاش-وقجی نام بر ذات نك اوغلی دخی برنجی دفعه اوله ارق حجه
چیقمش ، بونلره صراحه تعبیر ایدلریمش . بو چوق لری و بنمش اولدقلری
دوه لری آتون کوموش ایله تزین ایتمشلر ، بونلری تشیع ایچون کلمش
آدملر دخی چوق ایدی . بتون کیچه من بو بلده طیبه خلقنه کمال اهتمام
ایله نظر ایلدم ، بونلر نك طورو حرکت لرینه اعتبار اولدقده ظاهر و اشکار ایدی که :
بونلرده هیچ بر کونا جدیت یوق ، سفاخته منهمک ، غفلت کوزلرنی قاپاتمش ،

هب اویون کولکی بتون کیچه تغنی ترنم ایله وقت کیچردیلر. بنده اوراده
بر قاج وقت کیچردکدن صوگره، یاتدم آزاجق اوپودم. برده کیچه یاریسی
الفلاح! الفلاح! دیه بری باغرمایه باشلادی، هر کس یزندن صحرا دی،
دوه لره یوکالتدیلر، هرکه حاضر اولمش دوه سینه بنمش دوغری توجه ایتمکده
ایدی. بر آز کیتدکدن صوگره برده باقدم شیخ الرکب یحی افندی دفتر دار
دوه اوزرنده توقف ایتمش: اوقفوا اوقفوا! دیه تورمقده ایدی. هر کس
توقف ایدی. چوق کیچمدی آرقه دن بری هونوا هونوا دیه باغردی، همان
رکب حرکت ایدی. آزاجق کیدر گیتمز بری دیدی: یا شیخ عبد الله سمعنا.
همان باشلادی: تغنی، صلوات شریفه، غایتده کوزل سس ایله بری آرقه سندن
بری نهایت درجدهده مؤثر ایات و اشعار اوقودیلر، خصوصا بو حال بئکا
چوق تأثر ایدی. بن برنجی دفعه اولدوق بویله بر سفرده بولنیورم، بندن
بشقه اولاد ترکدن کیمسهده یوق، همه سی عرب یا مستعرب، بلکه اکثری
مستعربدر. بن بوراده برنجی دفعه اولدوق اهل مدینه نك مخلص والقابلینه
دقت ایتم، هر کس دقت ایدرسه ظاهر و معلومدرکه: رکب شیخی افندی
یحیی دفتر دار، صوره چوجق خاشوقجی، امام لردن بری ابراهیم اسکوی،
دیگری فلان از میرلی، و امثال ییک چوق لقبیلر، بونلرنك اصل لری ترکی
اولدیغنی هیچ شهه سز کوسرر ایدی.

ذوالخليفة بورایه بشر علی دخی دیلر، بورادن حرکت بعدتده تقریباً
بش ساعت قدر کتمشدک، همان دوه اوزرنده کیدیلر آراسنده بولنان مؤفق لری،
اذان محمدی اوقومغه باشلادیلر، بلده طیبه حرم شریف مناره لرنده تسلیم
و اذان نه کبی اوقنور ایسه، بعینه شول طریقه اوقنورق اذان تمام یاریم
ساعت سوردی. بر طرفدن شفق طاک ظهور ایدی، الصلاة الصلاة نداسی
اولدی، همان دوه لری چوکردیلر، هر کس ایدست آلدی، جماعتله نماز
قیلدیلر. بو ایسه بنم چوق خوشه کیتدی. شول آراده بو یاریم ساعت قدر
وقت کیچردی، تکرار کلوان حرکت ایدی. هوا غایت صاف، کلوان خلقتده
هیچ سس صدا یوق، هر کسه دقت ایتم، تلاوت ایله، اوراد و اخزاب ایله

مشغول ایدیلر. کونش طوغدی هوا صجاق اولدی، کاروان نا ضحی وقتنه قدر کیندی، تمام کونش نك کوتارولگان رمانده کاروان کوزل بر خورمالتق بدوی قریه سینه کلدی، بوراده توقف ایلدی. هر کس آشامق ایچمک ایله مشغول اولدی، بن بر آز اکمک فلان بدم، همان استراحت ایتدم. بش ساعت قدر بر توقف بعدنده کاروان تکرار حرکت ایتدی، ایکندی وقتلر کلدی فقط نه اذان وار، ندهه کیمسهده نماز ایچون تدارک بار، صوگره تحقق ایتدکه بونلر هب جمع صلاتین قیلورلوشس، ایکندینی منزله وقت ظهر ایله برابر قیلمش لر. بن ایسه بالکیز ظهیری قیلمش اوبوشدم. علماء حجاز سفرده عوما جمع صلاتین تجویز ایدرلوشس. بنده بر آراتق اوز دوهمی توقیف ایدک. عجله کنه ایکندی قلدیم. صوگره غروب قدر سیر ایتدک، مغرب اذانی اوغندی، همان کاروان توقادی، مغرب ایله عسانی برابر جمع ایلدک. هر نه قدر بن فتواسنی بیلمازسامده، اوراده حقی علمادن بیوک آدم لر وار ایدی، بن تقلید ایتدم. شول طریقه تمام ۶۷ ساعتده مکّه مکرمه که کلدک. عرب لر آراسنده احرام کیمش لرگده اکثری باشلارنی اوروتمشلر ایدی، هیچ احرام کیمامش آدم لر هم وار ایدی. بوده بنم خاطریمی بر آز اشغال ایتدی، زیرا مکّه مکرمه که بلا احرام دخول جائز اولمديغنی بیلوردیم. مکّه مکرمه که بشیجی ذوالحججهده صباح کیردک، همه ركب خلق مسلح ایدی، شهرکه کیره باشلادیغندن هوایه دوغری کیم روولوب، کیم تفننک آتمیه باشلادیلر. هم ایات و قصیده اوقولردی.

بن مکّه مکرمهده کیردکن صوگره ركب دن ایرلام، اوز بیلدیکم بوله کیتدم. قزانیل تکیه لرندن برینه اشالیمی ایندردم دوغری حرم شریف که واروب طواف وسعی ایتدم. صوگره مملکت طرفندن کلمش بر ایکی حاجی واردی بونلر ایله ملاقات ایلدم. صوگره همه وقتی حرم شریفده کیمچردم، هندستان وجاوا حاجی لری پک چوق ایدی، بر قاچ دفعه لر آنلرنک یاتنه کیتدم، جبل طارقندن کلمش حاجی لر ایله کورشدیم. جبل طارق خلقندن بریله خیلی مذاکره و تعاطی افکارده بولندق، آنلرده خاتون طائفه لرنده تشریفوشس، هم

خلقنده فقرا دخی یوقمش، مکده فقرا چوقلغندن چوق جانی صقلیوردی
 دیردیکه: بزم مملکتده «یارب یا کریم» یوق، جبل طارق آدملری آنکلیز
 لسانی بیلورلردی، عربی ده کوزل تکلم ایدرلردی، اوز آرالرنده ایسپانیه لسانی
 تکلم ایدرلرمش. بگا بری دیردیکه: بن نه قدر تفکر قیلامده، سیبیریه ده
 مسلمان اولماسنی تصور ایدم یورم. سنک عربی تکلم ایتمه نک بنم چوق
 خوشه کیدیور، فقط سیبیریه لی بر آدم نصل اولورده عربی تکلم ایدر؟
 سیبیره، ماسقوه، روس، دب ایض کثیر. بر چوق شیلرده صورمشدی فقط
 بن بر تورلی آکلایمدم. هندیلردن بر چوق آدملر ایله کسب معارفه
 ایلدم. هندی لر اوز آرالرنده اوردی لسانی تکلم ایتسه لرده، همدسی فارسی
 بیلورلر. علماسی کوزل عربی تکلم ایدرلر. نادرا انکلیز لسانی بیلانلرده
 بولورمش، بونلر غایت متواضع و حلیم آدملردن. دنیلرئی معمور، اغنیاسی
 چوق، تجار ملتدر. مکه مکرمه مجاورلرندن اظهار الحق صاحبی
 رحمة الله افندیك دخی بر ایکی کره صحبت لریله مشرف اولدم. بو ذات
 جلیل الصفات دخی عالی بر افکاره مالک اولوب، زمانه مننک اعدالری
 مکایدنه مقابل تدارک و مدافعه لزومنی بزه تکرار سوبیلادی. نصرانیت
 فلسفه سنی بیلمک، عهد عتیق عهد جدیدلری مطالعه لزومنی توصیه ایتمک
 وظیفه سی اولدیغنی افاده ایلدی. بن هر نه قدر او زمانده بونلری ملاحظه دن
 عاجز ایدیسامده، قدس الله سره جناب لرینک بعض سوزلری قولاغمه ده
 قالمشدر. یوم ترویه ده ایکندی وقتنده حرم شریفه ابرکنجه کلمشدم، منبر
 یاننده بر توتدم، امام نک خطبه یه کلمه سینه و خطبه سینه کمال اعتبار ایله
 دقت ایلدم: امام نک آلتنده مؤذن کلوردی. امام ردا سنی عمامه اوستندن
 باشندن اورتمش ایدی، غایت وقار و ثانی ایله منبره دوغری کلدیلر.
 تمام منبر یانته کلمه کده مؤذن توقف ایلدی، امام ده منبر باصامق لرندن
 بنمکه باشلادی. اوله برنجی نردبانده ال قالدیروب دعا ایتدی، ایکنجی
 اوچونجی نردبانلره آیاق لرنی باصاقده و حمدنا اوقومقده ایدی، تمام منبرنک
 یوقاروسینه بندکده دخی بر کره ال قالدیروب دعا ایتدی. شول آرا ده

و بعض قاضی لر کتاب برلن سودا قیلغان لر، هر امتحانغه کیلکان
ملاغه، اون یکرمی کتاب کوتارتب بیارگان. شول طریقغه قاضی افتدیلر بری
آخردن کسب امتیاز اینکان لر.

برده قاضی لرغه رشوتسز کیچنمک امکائی ده یوقدر. ایسکی زمانلرده قاضی لر
ماهیه اون آلطی تنگه معاش آلمشله، شیمدی دخی سنهوی سکر یوز تنگه
آولورلر، البته بر قاضی بو معاش ایله حیاتی تأمین ایدهمز. شول حالده
رشوته مجبور اولورلر.

بزنک مقصدمز قاضی لرنک کنانهی صایمق دکلدر، اصل مقصدم شو
یوز سنه ظرفنده بو مبارک محکمه که بر آدم تصادف ایتمدیکی در. بن کندم
دخی شول بدبخت قاضی لر جمله سنده نم.

ایکسجی یکاترینه آتارندن جمعیت اسلامیه محکمه سی احوالده دائر شیمدیلک
بو قدرله اکتفا ایدرز.

بالکتر شوراسی شایان اسفدرکه، بر عصر ظرفنده بر محکمه یه، صاحب
ذرییر و خادم ملت، نه مقی لردن ونه ده قاضی لردن بر کیمسه تصادف
ایتمامشدر. و الا بو محکمه نک استقبالی چوق امیدلی بر حالده در. برنجی
سومایه سیده باوه موجوددر. روسلرنک نظارتی ده غایت سطحی اولمش. نه
چاره؛ چوق فرصت لر کیچمش فقط استفاده اولنه مامش. یکاترینه آمال
سیاسیه سندن ایدیسه: آسایش داخلی بی تأمین ایتمک، شو اجلدن عموم
مقارله ملایمت کوسروب بویله شیلر ایله خوشنود ایدردی.

یکاترینه بالکتر صابرائیه محکمه سنی کشاد ایتمکله اکتفا ایتمیوب، اورنورغده،
ترویسکی ده برر جامع و مدرسه بناسیچون امر ایتمش، حتی او مدرسه
جامعلرک اداره سیچون اول (مناوانای) تجارخانه بناسیله امر بیورمش لردر.
شیمدی اورنورغده ترویسکی ده موجود مناوانیلر، او زمانده بنا اولنمشدر.
وارداتی جامع منفعتنه صرف اولنمق لازم گلور. (فیرغیز) قزاق قبائل بادیلرینه
دین اسلام تعلیمی ایچون، قزلن ناتارلردن مخصوص علما کوندربلدرک،

معاشر اعطا قلنمیچون امر و فرمان بیورلمشدر.

یکاترینه انک بو خصوصه عائد فرمانی ۱۸۹۳ سنهسی باغچه سرای
(ترجمان) غزتهسی اوفا ولایت غزتهسندن نقلاً درج ایتمشدی.
یکاترینه هر نقدر مسلمان لر ایچون توسیعات ظاهریده بولنمش ایسهده،
پک سطحی اولوب کوز بویاسی کبی بر شی ایدی.

مع مافیه تانارلر بو فرصدن هر نقدر کندیلریچون بر شی فزانمیلر
ایسهده، قیرغیز قبائل بادیهسنه حلول ایدرک، تجار، علما هب تعلیم دین
میین ایله اشتغال ایتمشلر، او سایهده اوقومق، یازمق ندر؟ هیچ بیلمین
صحراوی قیرغیزلر، شیمیدیک دیانت باندیه تانارلری دخی غبطه ایتدیرمک
درجهسنه کلدیلر.

بو حاللره حکومت دخی مطلع اولوب، تانارلرک قیرغیزلر ایله مناسبتلرینی
قطع ایدوب، بالعکس اورالره بو صوگ سنه لرده خرستیان اسکانی اوزره قرار
ویردی. (قزاق اورص) تعبیر ایلدیکمز طون خرستیانلرینی قیرغیز اراضی
واسعه لرنیه تفریق ایدوب، حتی خصوصی میسیونر و پاپاسلر تعیین ایدرک
(روسفیکاسیه) فکرینی تعمیمه سعی و غیرت اولونمقده ایسهده، حکومتنک بو
فکری اول طرفلرده رواج تابمادی. بالعکس اورالره هجره قیلغان خرستیان لر
کندیلری قیرغیزلشدیلر، آن دینلرینی دکل لسانلرینی دخی غیب ایدوب اوز
آرالرنده بیله قیرغیز لسانیه تکلم ایتمکده درلر. آیین روحانلرینی دخی ترک
ایدوب، سندهه آنجق ایکی بیوک کونلرنیه سطحی بر تعظیم ایتمکه باشلادیلر. آیت
لحم یمک قطعاً ممنوع اولان کونلرنده، بونلر مذهبلرنجه، ابام سائرهده دخی اکلی
ممنوع اولان آت ایتنه صاریلر ق کیف ایتمکده درلر. و الی آن روس حکومتی
اورالره پیدرپی خرستیان اسکانیه حمیتلی میسیونرلر خصوصی پاپاسلر ارسال
ایتمکده در، بونلرک دخی تأثیری شبهه سذر، مع مافیه حکومت دخی بو حالدن
متأثر اولدرق، میسیونر جماعه لری طرفندن خصوصی تدبیرلر مذاکره سی ایچون
قرار ویرمشدر.

قیرغیزلر تعیمشی

اهالی بادیده هر نرده اولورسه اولسون، تعیشلری ساده اولور. سوت، ایت، بوغورت ایله کچنورار. قیرغیزلر دخی اولددر. فقط قیرغیزلرده فضلده اولدوق آت ایتی آت، سودی (فمز) ایله تغدی ایدرلر. مسافز پرورلکده آنجق قیرغیزلره مخصوص کیبی بر شیردر. ایام صیفده بر شخص مجهول کلورسه بیله، بر فیون کسر، کرام ناسه کوره (طای) قولون، دوه باوروسی (پوته) کسرلر، ایام شتاده ایسه هر خاندده ایت وافر اولور. فقرا اهل بیت، ایکی آت کسر اغنیالو ایچون شتایی اولدوق اوتوز قیرق آت کسکه قدر میدان واردر، تصدیق اولمز اما کوزله کورنجه انکارده قابل اولمیور. قیرغیزلرده ایت آشامق معدنه کوره و سعنه کوره دکل، بلکه ایت نك باراغنه کوره در قیرغیزلر اوتدنبرو سوار طبیعیدرلر، سواریلک آنجق بونلره مخصوص کیبی بر شیردر. کندیلریده اقتخار ایدرلر، سواریلک بزه منحصردر دیرلر. بونلره آسیای شمالی عربلری دیمک مناسب اولمز؟ ارککلک ک شانی آتدیمک، سلاح قوللانق دکل؟ روسلرده بو حاللرینی موازنه ایدرک، استقبالی فکر ایدرلر. حقیقه فکر اولنور بر شیردر. چونکه بوندن یکومی سنه مقدم (کنسار) و (صادق) خانلر حرکتی روسلرک حاطرلنده در.

۱۸۶۴ سنه سندن ۱۸۷۶ به قدر قیرغیزلر کینرال (قاومن) و امثالی محاربلره قارشو سواریلک کیرینی میدکنده اثبات اینمشلردر. (صادق) خان ایسه حالا بر حیات اولوب، همان التمش بر یاشلرنده در. (یکتترینه) ایسه بو حاللری ملاحظه ایتمش، فقط سیاست داخلیه اولره ایجاب ایدردی.

شمدی قاتارلر ایچون قیرغیزلر بیننده دکل دین تعلیم ایتیمک تجارت و بشقه بر صنعت بهاندسیله دخی قرار ایتیمک قطعاً ممنوعدر، مع ما فیہ اخلاط و علاقه کلیاً منقطع اوله ماز، همیشه طلبه کیدوب کلور.

(يکاترينه) ايمپراطور پچهي تاتارلر هر زمان اخير ايله ياد ايدرلر، بلکه
(يکاترينه) يه ثنا ايتمک زمانی شمدي کلمشدر.

بخار نصرانيت

(يکاترينه) ايامندنصوگره تا اون طرفوزنجی عصر نصفه قدر استر ايمپراطورلر
طرفندن، استر رجال حکومت طرفندن، تاتارلر ايجون هيچ بر کونا قلمه
آندجق و يا خود شکايت اولنهجق بر معامله کورلماشدر.

اما آوروپاده اسلاميت عليهنده، بر چوق نشريات غرضکاريلر دوام
ايدرک، سو نيات ايله کلام قدیم ترجمه و طبع اولتمش خريستان علماسی
کلام قدیمه خصوصي (کانکور دانشه) تطبیقات لور تأليف ايتمشدر.

(بييل) عهد عتيق، عهد جديدلری السنه اسلاميه ترجمه ايدرک،
بين المسلمين مجاناً نشر ايتمشدر ايسده، او زمان لرده روسيهده بويله بر نيات
فاسده اصحابی کورلماشدر.

۱۸۴۶ سنه دن اعتباراً روسيهده دخي ميسونر (غوريه) جماعه لری ظهور
ايدوب، مسلک لرينه مطابق تأليفاتله اشغال ايتمشدر ايسده (۱۸۷۰) سنه لره
قدر مطبوع بر رساله ده بصادف اولنماشدر. يا خود نادر اولور ایدی.

ايمپراطور ايکنجی (الکساندر) ايامندن اعتباراً بر طرفدن ميسونر لرک
تکثري، ديگر طرفدن سياست داخلينهک (اصلاوان) طرفنه کسب قوت ايتمی
مسلمانلر عليهنده بر چوق تدابير فاسده که ميدان آچمشدر.

۱۸۷۱ سنه سندن ۱۸۸۶ سنه سنه قدر روسيهده اسلاميت عليهنده نشر اولنان
رسائلدن الی تورت کتاب منظوم اولمشدی.

بعضيلرينک اساميلرينی بوراده کوستروب مؤلفلرينی دخي بيان ايدیورم:
(کراسين تاتارلر استاتستيکه سی) يفيم مالوف اثری ۱۸۶۶ ده مطبوع
(کراسين تاتارلره مسلمانلرک نفوسی) ۱۸۷۲ ده مطبوعدر.

(محمدي تاتارلر ايله مباحثه اصولي) ۱۸۷۲ مطبوع وينوغرادوف اثريدر .
(مسلمانلره قارشو عهد جديدك عدم محرفيتي اثبات) ده تاليف اولنوب
۱۸۷۴ ده طبع اولمشدر . اليكساندر فيليمونف اثرى .
(قرآنك حاصلى و روحى) ۱۸۵۲ ده تاليف ، ۱۸۷۵ ده طبع اولمش
كونيوسكى اثرى .

(مسلمانلرى نصرانيته اخراج ايچون قرآندن مناسب آيات) ۱۸۴۴ ده
تاليف ۱۸۷۵ طبع اولمش فارتوناتف اثرى .
(محمد (ع . ص) ك نصرانيتدن مآخوذ افعالى) انگليزچدن ترجمه .
(جهاد حقنده مسلمانلر ك تعليماتى) (حج و مكديه سفر ك دين و سياه
تأثيرى) ، بو رسالده اسلاملى مكن درجده حجدن منع ايتك ايچون
مناسب تدابير ك لزومى بيان ايتمش و بو كسى مفترباتى شامل بر چوق كتب
و رسائل تاليف اولمش و ميسونر جماعه لرى طرفندن طبع ايديلهرك مسلمانلر
ييينده نشر اولنمقدهدر . و بر چوغنده طبع اولديدهده شمديلك بر اختلالى
موجب اولسون ايچون مخفى طوتلمقدهدر و بر زمان اولنه جعى شهه سزدر .
و بولردن ماعدا بوى و هفتسالك و شهرى زورنالرده آزدكلدر . حقيقه نيوك
مصيندر كه ، كمسده بولره مدافعهده بولنمبور . علما اسلامدن ولو بر دفعه
اولسون ، بر مناسب رديه كورلماشدر .

صحيح روسيدهده بويله بر رديه نشر ايتك ممكن دكلدر . فقط حر اولان
ملككتلرده طبع و نشر اولنه بيلور . اسلافوز زمانه سنده شيعه ، خوارج ، مرجه ،
مشه ، جبريه ، قدريله لرى رد ايدرك نقدر كتب تاليف ايتمشلر ، بزنيچون
زمانهده كوره بويله بر تاليفات ايله اشتغال ايتميدلم : مولانا الشيخ رحمه الله
افدى ائازندن اظهار الحق بزم ايچون بر رهبر كافي و واقيدر .
نه حاجت سلف صالحين فرق ضاله ايله اوغراشمق شوبله طورسون ،
حكما و حكمانك دين محمدي حقنده بازديغى برهانه مقابله ايله ، تكميل
انفاس ايدرلردى . وار قوه لرى دين احمدى مدافعهده سسيه صرف ايدرلردى .

حتی کتب کلامیه مزبور به مباحث عالی‌ی محتوی اینک، علمای عصر،
فنون جدیدیه تطبیقاً عائد می شرح و ایضاً حدی چکنیورلر.
حالبوکة علما او وظیفه ایله ده مکلفدر، مادامکه علم کلامی حکمت عتیقه
ایله سلف شرح ایتشدر. عجباً حکمت جدیده متوغلریندن بری فته تطبیقاً
دینمزی رده قالمش اولسه، علوم غریبهیه عدم وقوفی اولان علمامز نه
ایله مقابله ایله بیلورلر. شایان شکران عظیمدرکه، علوم جدیده حقائق
قرآنیه نیک مفسر و معبریدر. حق هر وقت حق اله فائدر مسلمانلر
شکرانه ایتملی.

اگر قرآن، انجیل محرف کیسی سفطه دن عبارت اولیدی. ایا مسلمانلرک
حالی نه اولمق لازمکلیردی؟

غریبدرکه تهافتلر حکمای رد و با مسلك حکمای تفهیم ایچون تألیف
اولندقلری حالده، فرنکلر شویله طورسون، شرق مستغریلری دخی
حکمان عد ایتشدرلر.

ابن الرشید مسئله سیده بو عدم وقوفک نتیجه غیر صحیحه سیدر. الحق
یعلو ولا یعلی هر کس حقیقتی بیانده حررر. حتی مکتب و مدرسه درسلمزه دخی
ویله کتابلر علاوه ایتدیکن ماعدا، اولادلمزده حقایق اسلامیهی تعلیم
بعنده، بویله لرینده مدافعه اصولی کوسترملی.

بزم ایچون فرنک و روس غزیده لرینده مدافعه ممکن اولمازسه، عربی و ترکی
غزیده لرینده مدافعه ایتملی؛ و قیله مصرده نشر اولنان (النبیل) غزیده سنده ۱۲۱۲ سنه
هجریه سنده (۴۰۰) و ۱۲۱۲ سنه سی ۲۲۲ نومرولی نسخه لرینده، اسلامیت
علیهده اسلام علماسی امضاسیده بندلر یازلدی. (۱) بوگا نصل تحمل ایتملی؟
هم دینمزه و همده علمامزه افترا ایدیورلر. و آمریقاده نشر اولنور (کوکب
امریکا) غزیده سنک ۱۰۶ نجی عددنده قرآن علمالری نامندن بر طاقم هنر یانایله
بر مقاله یازلدی مقاله نیک مضمونی کانه بو فقیرک مذکور غزیده نیک ۹۲-۹۳

عدد لرنده (احوال المسلمين في الممالك الروسيه) عنوانيله بازمش اولديغي حقيقت احوالی رد ايدرك، بر طاقم بالانلر ايله غزته ستونلرینی طولديرمشلردی . بزم نه تاتارستانده ونده افغانستانده ونده هندستانده ونه تركستانده بونلره مقابل بر جمعیت اسلامیه مز اولمديغي بی، علما وادبامزندنه، كمسهده بو مسئلهنی سمع اعتباره آلمديغدن استفاده ايدرك، ميسونلر سنه سنه تجاوزاتلرینی تضعیف ایتمكدهدر. صونك وقتلرده، محافل سياسیه لرده دخی، ميسونلر ق فكري شيوع بولدی .

الحالة هذه: مصدرده نشر اولنور (شهادة الحق) و امثالی عربي العبارة غزته لر هب اسلامیت عليهنده اولوب، عموماً مندرجاتلری اکاذب، اراجيفدن عبارتدر .

روسیهده اسلامیت عليهنده مداخله رسمیه

روسلر اسلاملری نصرانی بیاجغز ديه نه قدر چالیشورسه چالاشون، مادامكه اسلام علم و عرفانله قائمدر، بر كون كلهجك، معارف ترقیسی سايه سنده، روسلرده بو كونكي كون تحقیر ایتدكلری مسلمانلغی قبول ایده چكلردر. نه حاجت روسلرك مسلمانلغی قبول ایتدیکي، شكسپرور لکلرندندر. روس تاريخك او جهتی اوقومق كافيدر .

اولا مدارس اسلامیه نك (ميسونلرستوا نارودنای پروسويشچيشه معارف نظارتیه اداخل اولمسی: بو مسئله هر نقدر مختلف فيه ايسهده، سناتو مجلسنده مذاکره اولنوب فيما بعد عموماً مدرسهلری معارف نظارتیه بولنديرمق اوزره قرار بربيلوب، ۱۸۶۴ سنه ميلاديه سنده (بصوچايش پاولينيه) فرمان ايمپراطوری صادر اولديغي شبهه سزدر. فقط سياسی مأمورلر اوزمانده بو کبی احوالی موقع اجراهه قوبيق ایچون مناسب کورماشلر .

چونکه او زمانده مسلمانده نفوسلی علما موجود ایدی، احتیاط ایتمشلر مع ذلك مسلمانلر از بولتان ولایتلرده ملايمت اوزره مداخله به تشبث اولمش:

ابتدا واتسکی ولایتده (اوجپرتتوی سینزد) مجلسنده اولاد مسلمینی روسجه تعلیمی ازومنی بیان ایدوب، (زیمنستوا) اعضاالزندن میرسید یعقوب اوغلی یونوسف مجلسه عرض ایدر، مجلس دخی قبول ایدر سدهده، غوبرنسکی اخوند ابراهیموف مخالفت ایدرک، بو تدابیر فاسدهده مقابل بشقه بر چاره بوله مز، شریعتمز مساعده ایتیمور دیر. بعده مسئلهدی رسمیتده تحویل ایدرلر، واتسکی زیمسکی مجلس ۱۸۶۸ سندهسی (۵) مارطده ۱۵۴۱ نورولی رسمی اوراق ایله، دوخاونای صابرائیه محکمه سنده مراجعت ایدوب بر طاقم رجالرده بولنور.

دوخاونای صابرائیه ایسه، موافقت کوستره رک جواب بازار و آخوند ابرهیموفدن (آیاسنینیه) استر.

آخوند جوانی، بن اوپراوایه رسجه تعلیمک شریعتمزده عدم جوازینی سوویلدم، بلکه اهالینک جهالتیلده و قتلری مساعد اولمدیغنی سویلدم. ۲۴ آپریلده: (واتسکه) ولایتی والیسی طرفندن مفتی که دخی بر کاغذ کور، مفتینک اسلامره نصیحتنی رجا ایدر

۱۵ ایول: مفتی رد جمیل ایله والیه جواب بازار.

۷ اوغوست. اورنورغ عینیرال غوبرناتورندن مدرسه لر حقنده دوخاونای صابرائیه تهدیدانه بر کاغذ کور.

۲ ستمبر: عینیرال غوبرناتوره مقابل مدرسه لر صابرائیه نظارتده اولموب، معارف نظارتده اولدیغنی بیان ایتمش،

۱۲ ستمبرده عینیرال مشار ایله تکرار تهدیدانه و آمرانه بر کاغذ بازمش بوگا مقابل صابرائیه ده ۲۰ تجی ستمبرده زوزنال ایله برقرار اوزره ۲۰ تجی اوکتابرده عینیرال مشار ایله جواب بازمشلر، امانه کونه جواب ویرامش؟ ونه ایچون بو کاغذ قورلر بعدنده صابرائیه ده برآی دن زیاده یازلمای قالمش، نامعلومدر. بعده ولایت محکمه لر ایله صابرائیه بیننده بر چوق تعاطی افسکار اوراقی تداول ایتمش، ملالر و اهالی بیننده دخی قیل وقال چوق اولوب، کیمی

روس‌چہ تعلیم ازومنی و فوائدینی تعداد اینمشلر و یکی مضراتی صایمش،
بعض ملار مسئولیتہ آلمشلر و بعض آخرلریدہ تلطیف اولمشلر .

ک.د سنہ ۱۸۶۸ (۷) نجی دیکابردہ (صاراپول اویازنی اوچیلشچہ)
مجلسی، مفتی نامہ مخصوص کاغذندہ ۱۸۶۴ سنہسی ۱۴ ایولادہ صادر
اولمش ایمپراطور فرمانی موجبہ، تاتارلرنی (آبروسیت) ایتک - روسلشترمق
خصوصندہ اجتهاد غیرت ایتک سزہ لازمدر .

۱۸۷۶ نجی سنہسی ۱۵ ایولادہ ۲۲۲۲ نومرولی کاغذ ایلہ مفتی کہ امر ایدرک،
(دیپارتامنت دوخاونای دیل اینسترنای اسپویدانیہ) مذاہب اجنبیہ ادارہسی،
مفتی حضرتلرینہ غیررسمی تہدید ایدرک بر مکتوب یازمش . مفتی دخی بو مکتوبکہ
مواضعاندہ بر جواب ویرمش . فیما بعد چوق دفعہار صابرائیدہ بو خصوصہ
ہر توری کاغذلر کلمش ایسہدہ، صابرائیدہ ہب مدرسہلرک معارف نظارتندہ
اولدبغنی بیان ایدوب، مداخلہبہ حق اولمدبغنی افادہ ایشمش، بو خصوصہ
صابرائیدہ رسمی و غیر رسمی اوراق پک چوقدر . بعضاً مفتی نامہ (سیکریٹنای)
خصوصی کاغذلر چوق اولمشدر .

۱۸۹۰ سنہسنی ۲۳ مارتدہ (موقت صاوبت) رئیس خان اردوسندن،
دوخاونای صابرائیدہ یازیور: بیوک، کچوک مسلمانلر، خاندن ایمپراطوری
اسلاملرینی یلمیورلر، و مؤذنلر ایمپراطورہ دعا اینمیورلر، بو کی خصوصہ
صابرائیدہ نیک بر تدبیری لازمدر . تاتار مدرسہلری الی یومنا حکومت نظرندہ،
معارف نظارتندہ در اہالی عنندہ کیسہ نظارتندہ اولمیوب، اسکی زمان کی
بلا نظارت ابقا اولمقدہدر . صابرائیدہ موجود اوراقلرہ اعتبار اولنورسہ
صابرائیدہ مدرسہلرنی قولغہ آورغہ اجتهاد ایدرسہ، بوللار وارمش، فقط مفتی
ہر زمان، بزدہ دکل، بزیک حقمز یوق جوابلری ایلہ مداخلہدن ال چیکمشدر .
معارف نظارتک مقصدی: مدرسہلری حمایہ ایلہ، پروگراملر وضع ایدوب،
موافق مسلک روس اسانی تعلیمہ تکلیف اینمکدر . تاتارلر ایسہ بو بر دیسیسہدر،
روسلرک فکری بنی آبروسیت اینمکدر دیکدر، بر چوق ادلہ ایراد ایدیورلر .

ظن ایدرم : معارف مأمورلری (اینسپکتور) لرتاتار لساننه آشنا اولمقدلرندن، ملالار ایله امتزاج ایله میورلر، بوندن طولایی غرضکارانه معاملیه مجبور اولیورلر .

تاتارلردن بعض اصحاب عقول، بو حاللری موازنه ایدرک، بویله فناقلرک استقبالی تأمین امیدیلر مدرسهلر معارف نظارتده اولسه دخی، معارف مأمورلری واسطه سیله اداره اولنمیوب، دوخاونای صابرائیه واسطه سیله اداره اولنسه، هم اهالیئک اطاعتنه مدار، وهمده حکومتک مطلوبنه موافق اولور فکرینی بیان ایدیورلر . بعض کیسهلر داخلیه نظارتده اولمغه، صابرائیه اداره سنی ترجیح ایدیورلر . (دوخاونی سیمیناریا) مکتبلری، مأمورین روحانی نظارتده اداره اولیور دیورلر .

ظن عاجزی دخی، مکتب، مدرسه لرک، بلا نظارت ابقاسی جائز دکدر . فقط : معارف مأمورلرینکده السنه شرقیه عدم اطلاعلری، و عموم معارف مأمورلرینک، میسونر جماعه لرینه علاقه دار اولملری، و تاتار مدرسه لرینده تحصیل اولنان علومده، صرف علوم دینه دن عبارت اولدیغی ملاحظه اولنورسه؛ بالطبع مدرسه لرک دوخاونای صابرائیه تحت اداره سنه ترک اولنسی و اوراده دخی خصوصی بر شعبه کشاد اولنوب، مدرسه لر اداره سنه حقیله نظارت اولنسی لازمکلور .

مدرسه لری بر قاج صنفه تقسیم ایدرک، بیوک، کچوک هر مدرسه یه خصوصی پروگرامه ایله تعلیم تدریس لرینی و امتحان سوبیلرینی، محکمه مذکوره واسطه سیله، هم معارف وهمده داخلیه نظارتنه عرض ایتک شرط اولنسه و هر ولایتده معتبر و انصافی آخوندلر واسطه سیله تفتیش اولنورق نقصان لری اکمال اولنسه، معارف نظارتدنده بر درجه یه قدر معاونت تقدیرلر اولنورسه، زیستوانده معاونت، مقدار معین ترتیب اولنسه، روسجه دخی تعلیم ایتک، مسلمانجه اوقیوب یازمق تحصیلندن صگره، تدریجی تکلیف اولنسه، ظن ایدرم : طرفینجه مطلوب حاصل اولور .

ثابا: علمایہ (آبرازاواتیلنای سینزہ) تکلیف اولنمسی .

بو ایسه هیچ بر زمان تجویز اولنممز . چونکه امام نماز ایچون مقتدی بهدر، نماز ایچون روس لسانتک ازومی هیچ بر کونا تأویل اولنمماز . هر نقدر اماملره میتریکه معاملہسی و صابرائیهدن بعض روسجه کاغذلر کمکده ایسده، بونلرک عمومأ اماملری روسجه تعلیم اینمکسه تکلیف ایچون علت اولمهجهفی شههسزدر . چونکه میتریکه دائما تاتار لسانیلہ یازیلور . صابرائیهدده امر و فرمانلری تاتار لسانیلہ یازسون ، صابرائیهدده ترجمان و خصوصی کتبلر وار . بوراده مسلمانلر دبرلرکه : حکومتک مرامی علمایی تجھیل اولدبغنی کیمسه انکار ایدهمز ، شمدییه قدر عمومأ مسلمانلر اماملره اطاعت ایدرلدی . حتی بر امام طرفندن سویلنمش سوز ، مسلمانلر بینده احادیث نبویہ کبی تلقی اولنمغده ایدی . اماملرده دائما متسنن ، متشرع ایدیلر . هر بری کمال استقامت ایله تدریس و تعلیم دین مبین ایله اشتغال ایدرلر ایدی .

شمدی نه زمان اماملر روس لسانی تحصیلہ باشلادیلر ، ارتق او کوندن اعتبارأ امام افندیلر عربی و فارسی و علوم دینیهدن و از کچدکنصکوره ، لایقیله تاتارجه اوقیوب ، یازمق بیلتی پک از قالدی .

معاذه الی سنه طرفنده بو حاله کلدیلر ، بو حال دوام ایدرسه کیم بیلور اونوز سنه صکره نه اولور ؟ فکر ایدهام اولیلر بر امامده اهالییه نفوذ کیچیریمی ؟ اما او حاله کلورسه اهالی نه اولور ؟ دین مبینی کیم تعلیم ایچر ؟ حقیقه شایان تأسف دلکمی ؟

اشته بویله بر زمان ایچوندرکه بعض احادیث غریبه وارد اولمشدر . (یوشک ان یكون خیر مال المسلم غنم یتبع بها سعف الجبال و مواقع القطر یغیر بدینه من الفتن : رواه البخاری)

فقط احتمالکه استقبال ایچون هم روسجه بیلور وهمده علوم دینیهدده عارف اماملر میدانه کلور . فقط جای اسف شوراسی که بزم اماملرده بنده اسکی اخلاق و اسکی نفوذ قائمه جقدر . سو نتیجهده بوندن تولد ایده جکدر .

خلاصه کلام: بو حالده ایدرسه دوام. بینه روسلر اولورار نائل مرام: اولور.
ثالثا: مالک روسیهده طبعنه مساعده اولنماش کتب و رسائلک مدرسه لرده
تدریسه ممانعت: بوده ظاهرأ (صینزور) تجاوزاتی کبی بر شی ایسهده،
۱۸۹۳ سنه سنده تاتارلردن بر چوق روسی و غیر روسی بو خصوصی تدقیق
ایدنلرک ثمره سعی و غیرتلزیدن تبین ایتمشدرکه، بو خصوصده حکومتنک
دخی مداخله سی واردر. ذاتاً (صینزور) ده رجال حکومتن بریدر.
(صینزور) ک کلیاً منع ایتمش اولدیغی کتابلردن مهم اولان بر کتاب
همان بوق کبی: یالکتر عقائد النسفی شرحی، وفقه الاکبر کتابی ایسهده
تحریف و تبدیل ایتمش اولدیغی کتابلر پک چوقدر.

بز بوراده مهم اولانلردن بر قاج کتابی بیان ایده ییلور:

احادیث نبویه دن مشکات شریف، اخلاقدن عین العلم و بخاری زاده، و علم
الفقه دن مختصر الوقایه، و بعض سور قرآنیه و مفصلات کلام قدیمدن قل
یا ایها الکافرون کلیاً طی ایتمک ایتمش ایدی. حتی ترکیجه استوانی
کتابلدن کلمه شهادتی دخی اخراج ایتمش ایدی.

صینزورک بو معاملهلری عموم تاتارستانی نوازله کیتدی. حتی صیانه
وارنجه بو حالدن متأثر اولوب کیمی هجرته نیت ایتدی، و کیمی هجرت ایتدی،
عوام و خواص بینده قیل و قال او درجه لره واردیکه: صباح و ایشام
چار و جوار یکدیگریله ملاقاتی عقیبده: بعد السلام، نی حال، نی خبر،
کتابلر حقنده، مسلمانلر حقنده نی حوادث وار؟ کیده استفسار ایدرلردی،
هر کس کسب و کارینی ترک ایلدی. قریه لردن، ناحیه لردن، ولایتلردن بو
حاللری شکایت ایدرک بعضیلری داخلیه ناظرینه و بعضیلری معارف ناظرینه
و بر چوغیده دوخاونای صابرانیه عربضهلر تقدیم ایلدیلر. صابرانیهده
یومیه اوتوز، قرق عرضحال قبول اولندیغی و بو عرضحاللرک اوچ آی قدر
دوام ایلدیکی کورلمشدر.

او ائتاده بعض عقلا ندیریله پترسبورغه تاتارلردن خصوصی وکیللر پیدرپی

ارسال اولنوب، هر بررلری دین کتابلرک بویله تحریف اولمسندن خوشنود اولمدقلرینی نظارتلره عرض ایلدیلر. عاقبت صوک دفعه اولهرق ۱۸۹۴نجی سنهسی ۱۵ مایده قزانندن، اورنبورغدن وبلاد سائرهدن مجموعی ۱۸ وکیل مرخص پتربورغده تجمع ایدوب، داخلیه ناظرینه بر عرضحال تقدیم ایدرک کتب دینیهنک علی اصله ابقاسنی استرحام ایلدیلر.

داخلیه ناظری (دورنوف) جنابلری غایت نزاکتله مرخصلری حضورینه قبول ایدوب، تاتارلرک اسباب تالاشنی محمد جان علییف حضرتلرندن شفاهاً بالاستماع، عموم مرخصلره خطاباً سز ممکن قدر تاتارلری تسکین ایتمک ایچون غیرت ایدیکیز. تاتارلر هجرت ایتسونلر، هجرتک عاقبتی وخمیدر، پریشان اولورلر. بندهسرتک مطلوبکنزه غیرت ایدرم، سز عرضحالکنزی ویریکیز، بن سزه جوانر والیلرواسطهسیله اعلان ایدرم دیو مرخص افندیلری وداع ایدر. رجال حکومتده ارتق بو حال هیجانی مدهش حرکاتی کورنجه بالمذاکره (پوکا استاویت پو استارامو) شمیدلک اسکئی حالی اوزره برافمیلی دیمکه مجبور اولدی.

ارتق بر قاچ سنهده قدر اورتعلق تسکین اولندی، سس وصدایه میدان قالمدی. هجرت ایدن انتدی ایسهده، بعضیلری (دورنوف) جنابلرینک دیدیکی کبی پریشان اولهرق عودت ایلدیلر. بر سام روزکاربدر کلدی کچدی. مولا بردها کوسترمسون.

تاتارلرک احوال حاضرهسی

تاتارلرده صنعت و تجارت جهتلری مقایسه اولنورسه روسلره نسبتاً چوق کیروده فالملر دیمکه مجبور. مع ما فیہ کلیاً محروم دخی دکلدلرلر. تجارت باینده بلکه بدرجهده روسلره دخی رقابت ایده ییلورلر، فابریقهلر اصحابی تاتارلردن موجوددر. حتی بیوک شرکتلر، امپراطور طرفندن دخی

تصدیق اولتمش شرکتلر موجوددر. جام، نفت، قطاظر، صابون و امثالی
اوفق فابریقه و زاواتلر اصحابی موجوددر.

بر چوق صنایع نفیسه اصحابندن عمومی و خصوصی (سرکی) و بستوفکهلردن
مدالیهلر آلمش آدملرده چوقدر. پارس و آمریقه و بستوفکهلرنده دخی بر موئع
مهم اشتغال ایتمشلردی.

الیوم نفس پتربورغده، موسقواده و بلادسائزده ریستوران، اوئل صاحبلری
مسلمانلردر. پتربورغده کناز، غراف، فونتلره مخصوص تنزه جابلیری هپ
تاتارلر الندهدر.

سبریدهده دخی بر چوق تجارتلر منحصراً تاتارلر الندهدر.

خیاط - تاتاردر، خفاف - تاتاردر. ساعتچی تاتاردر. وسائره هپ تاتاردر.
هر ند قدر آز چوق تاتارلرک صنایع، تجارت، زراعت جهتلری اسکیدن
دخی موجود ایسهده، معارف جهتی هیچ بوق کسی ایدی. تحصیل ایتمکده
اولدیغیمز علم، صرف علوم عربیه و دیشهدن عسارت ایدی. فقط شو
صوگ سنهلرده، وقایع ما ذکرین صکره، هر ولایتجه بر چوق شیلر ملاحظه
اولنهرق نواصول مکتبلر کشاد ایدوب اصول جدید ناملرینی عوام و حواصده
دگئلدیلر. وبعضلریده خصوصی معلملر جلب ایدوب بر قلاچ صنفلی مکتب
و مدرسهلر کشادینه تشویقات جدیدده بولنوب و بر چوعیمده (سوره ۹۰ این)
۱۲۵ و ما کان المؤمنون لینفروا کافة فلو لانفر من کل فرقه منهم طائفة
لینفقها فی الدین ولینذر و اقومهم اذا رجعو الیهم تعالیم یحذرون) نص
جلیلنه طاعة اولاد و اقربالرینی و قریبه ایتمنی ترکستان و عربستان جهتلرینه
سوق ایدهرک فنون جدیدده و علوم عربیه و احادیث نبویه تحصیلنه ترغیب
ایتمکدهدر. و بر درجه موفقیت اثری دخی کورلمکدهدر البت سعی و غیرت
ایدرایسه عبث اولماز. همه حال مدرسهلرک معارف نظارتده اولدیغنی خاطرلرمزدن
تماماً چیقارمیدلم (۱)

(۱) زیمرا بوکما مناسب بر حوادش «النیل» غزته سندن نقل کتابک آخرنده الحاق اولمشدر.

زیرا مفتی حضرتلرینه اعلان اولمش ۱۸۷۰ سنهسی ۱۸ ستمبرده ۶۶ نومرولی امره بناء یئگی مکتب، مدرسه کشادینک روس لسانیده مشروطیتی و سنه مذکوره ۲۶ مارت موافق نظام و قانون اولمیان مدرسه لری لغو ایتمک. معارف نظارتی اختیارنده در. کیم نه دیه بیلور؟ ۱۹۰۶ سنهسی ۲۱ نجی مارت پراؤبله سنی هم بورابه علاوه ایدرسک احتیاط لزومی ضروری اولور.

حکومت طرفندن بو کسب تکالیف ائناسنده بعض ولایات و ناحیه مأمورلری طرفندن بر چوق تعدیات و تجاوزات دخی میدانده کلمدی. وحشیانه معاملهار اجرا اولندی. قزانده (منکر) وقعهسی انجق بام باملردن صادر اوله بیلور بر وقعه کیدر. ۱۸۸۴ تاریخده صاماراده (سولای) وقعهسی و ۱۸۹۲ ده (چیستای) وقعه لری عالمه تأثیر ایدر و جریده ستونلرینی اشغال ایلدن صکره تاریخ جلدلرینی طولدیرر شیلردن ایدی. اسلاملردن بویله شیلر صادر اولورسه بر تجلیق دیرک همان غزته ستونلرینی طولدیردندن صکره (دیونسترسیون) یاپملی دیرلردی.

نه چاره! آوروپا عالمنده بر قاعده واردر «جنایت جزایی موجبدر، جانی مسلمان اولمق شرطیله» دیرلر.

روسلر تاتارلری آبروسیت ایتمک ایچون نقدر غیرت ایدرلرسه او قدر عداوت تریاید ایدر. تاتارلر دارالفنونده تحصیل ایتدیلر. عسکری مکتبلرده تحصیل ایتدیلر، (پازسکی کورسده) (۱) تحصیل ایدن تاتارلر واردر. فقط تاتارلر ایچون درجه مأموریت زیاده سیله محدوددر.

دارالفنونده تحصیل ایتمش بر (توره) مأمور نهایت (میراوی) مستنطق اولور. پک چوق ترفیع اولورسه (تاواریش پرکورور) مدعی عمومی و کلی اولور دها زیاده کیتمز.

عسکرده، (پالکونیک) اولور. نادراً بعض گینرال وار ایسه ده، اکثری بعض اسبابه میی اولملر: مثلا چنگیز ۱۸۷۷ محاربه سنده او قدر صداقله

خدمت ایتمش بر خان زاده ایکن، الی بش یاشنده انجق بر (گینرال) لیتیناند) اوله بیلدی. اوده (آستافکه) تقاعدیله برابر اولدی.

(پالاک) لرکده گینراللغی متاهل اولوق ایله مشروطدر. وامشالی اوچ، دورت گینرال موجوددر. بو عدالت یالگیز تانارلر حقنده دکلدر. (پراواصلاونای) لرنگ غیرسنه هپ شاملدر. فنلاندر، یهودیلر، لهیلر، حتی راصکوللره دخی شهولی واردر. بعض تانارلری عومماً (آبرازاوبت) اینمک، آغارتق حکومتک مرامی اولدیغی سوینمکده ایسده نجاستی خمر ایله بیقماق قییلنددر.

روسیده عومماً معارف فکری ترویجده، اولما منحصرأ تانارلر، تکلیفی نهدن ایجاب ایدر. اکثریا بیک خانهدی حاوی روس کویلرنده بر مکتب بواندیغی حالده، بکرمی اوتوز خانهدن عبارت مسلمان قریهسنده، دینی مکتب، مدرسهلرده روسچه اوقومق، یازمق نهدن لازم کلیور؟ تانارلر البت بو کبی احوالی ملاحظیه مجبور اولورلر.

(پالاک) لر یالگیز روسچه اوقومق ایله نه حاله کلدیلر. بو کونگی کونده عوم لهستانده، عبادتدن قطع نظر ایله، عادات اسلامهدن دخی بر شیلر قالماش، ایتوه مسلمانلری بیچاره لارده ایمان اولهرق روس حر وفاتیله اوقنور بر کلمه توحید قالدی. بزم تانارلرده بونلری هر زمان کوربیورلر. معارف انکار اولنمز. فقط معارفه اسلاملر ایچون دینیه ایله برابر اولمدقچه فائده ایتمز. عالم اسلامیتده اول باول لازم اولان علوم دینیهدر. تحصیل علوم سعی و غیرت ایله میدانه کلور. اصول قدیم، اصول جدید هر نه اولورسه، بویله سعی اولندقچه هیچ بر کونا موفقیت اولنمز. اصول جدیددن مراد: اوقودیغنی بیلمک، آکلامق دیمکدر. بوندن اوتوز سنه مقدم تانارستانده، فزان و جورانده اورنبورغ و نواچیننده، حتی سبریده دخی اویله مشهور علمامز وار ایدیکه هر کسک معلومیدر. هیبت و مهابتلرندن، دکل یالگیز مسلمانلر، بلکه روسلر، و رجال دولت دخی

خير الله، مخدوم عمران افندی، تاشكندلی عبد الرحمن افندی مکه
مکرمده ایدیلر.

حج افعالی تمام اولدقدنصوگره حجاج مسلمین عودت ایتدیلر، بز مکه
مکرمده بر وقت معلومه قدر قالدق.

بن عودت ایده جکم، فقط پاسپورتیم یوق، البته پاسپورت استهیه جکم،
بو خصوصی چوق فکر ایتدم، عثمان پاشایه سویلادم. پاشا دیدی:
هیچ لزومی یوق، بز سگا مرور تذکره سی ویره بیلوروز. بویله جه مرور تذکره سی
ویردیلر، هم بز چوق کوزل نصیحتلر بعدنده دیدی: بز تحصیل ایچون
بورایه چوقلر کتوروغر، بز آلتری اسلامیت شانه لایق صورتده تریه
ایدوب، اکمال تحصیل بعدنده سزه بوللارز. ديه چوق اصرار ایتمشدی.
بن دخی وعد ایتشدم.

مکه مکرمده شیخ القرا شیخ سرور حضورنده قرانی تکرار ایله مشغول
ایدوم. شیخ سرور ایسه، عن اصل کوله قل اولوب، علم قرآن چوق خدمت
ایتمش اولدیغندن، خواجه سی آزاد ایتمش، آخر الامر مکه مکرمده اکبر
قرا درجه سیته نائل اولمش سیاه زنجی لردن ایدی.

بر آراتق مملکنه کیتک اوزره تاشکندلی عبد الرحمن افندی چوق
تشیوق ایلدیسه ده، بز رفاقت ایتدک، مکه ده قالدق، عبد الرحمن افندی
جده به کتیدی. بن مکه ده بر آیدن زیاده قالدق.

بز مکه اطرافنده زیارتگاه لری کیندک، غارلر کیتدک جبل نوره دخی
کیدوب ایتدو وحی کلمتس اقرأ باسم ربک الذی خلق آیت کریمه سی نازل
اولمش مقامی زیارت ایتدک. بوراده مکه مکرمه مشایخ کرامندن الشیخ
محمد مراد افندی، خير الله افندی، عمران افندی برابر ایدوک. جبل نور مکه
قربنده غایت بیوک بر طاغدر. بونک نروه سیته چیقمق ایچون خصوصی یول
یاپلمشدر. بز شو یول ایله تمام طاغ نك اوزرینه بندکدن صوگره مکه ده
دوغری باقدق ایسه، مکه غایت یقین. بلهام نه کبی شیطان اغفال ایتدی
مکه ده دوغری اینمکه قرار ویردک. شیخ مراد افندی راضی اولمدی طاغ

اوزرنده قالدی، بز عمران افندی خیر الله افندی دوغری اینمکه باشلادق
 بر چوق اوچرودم لردن قیالق لردن نیچه زحماتلر ایلله ایندک، صوگره بریره
 کلدک عادتا قعر جهنم کبی انواع مدهش و مهلك حشرات ایلله مملو بوندن
 شاغه اینمک امکان خارجده ایدی بوراده قطع امید ایدوب کلدکمز یول
 ایلله طاع اوزرینه عودتی اختیار ایندک ایسهده، بعض اینمش اولدیغمز
 قیالق لردن بنمک غایت مشکل اولدی بر برده عمران افندی کورتاریب
 چیقاردن صوگره اوزمز عاجز قلوب، عامه ارمزی چیقاروب آرقان کبی
 ایشوب بر اوچونی عمران افندی ییلنه باغلاشق اوده شول حال ایلله جسیم
 بر طاش آرقاسینه یاتدی، خیر الله مخدومه عامه که صاریلوب چیقادی اول
 آراده آز قالدی عمران افندی اوله جکدی. صوگره بنوده خیر الله مخدوم
 چیکوب آلدی خلاصه کوچ بلا ایلله طاع تپهسینه عودت ایندک، مراد افندیله
 بزم عودتمزی منتظر اوراده یانارمش، بعده همه برابر کلدکمز بول ایلله عودت
 ایندک. بو زیارت غایت زحمتلی اولدیغندن مراد افندی شو خاطر یه یادگار
 اولق اوزره، همان مکتوبلرده جبل نور امضاسنی قویار. خلاصه مکدهده
 چوق لذتلی وقت کیچردک. بعده صفر الخیر نهایتنده بزده خیر الله افندیله
 برابر مملکت کیمکه قرار ویردک، بر کون وداع اینمک اوزره شیخ مظهر
 افندی خلیفه لردن الشیخ محمد زاوی حضورینه کیتدک. قدس الله سره
 الرنی قالدیروب کعبه اللغه توجه ایدهرک، اوزون بردعا بعدنده دیدی:
 « اتقوا الله واعطوا کل ذی حق حقه و الله یكون فی عونکم » مرحوم باب
 عمرده حرم شریف که ملاصق حجرده ساکن ایدی. اورادن حرم شریفده
 جیقمشدق، شیخ المفسرین مؤرخ شهیر السید دخلان جنابلری قاپوده راست
 کلدی، همان کعبدب الرنی اوبدک، کعبه اللغه یوزنی چویروب دعا
 قیلدقن صوگره، (سیروا علی برکة الله) دیدی. بزبو حالدن فوق العاده
 ممنون اولوب، مکة مکرمه دن دخی وداع ایدوب جدّه مبارکده دوغری
 یوله روان اولدق. آراده بر کیجه اوتدی، ابرتهسی کونی جیده مبارکه کلدک
 ایسه، همان زوقاقده عبد الرحمن افندی راست کلدی. چوق تعجب ایندک،

واپور بولمديغىدىن نەم بىر ئاي جەددە قالمش، خستەدە اولمش او بىزى
كوروب نە قدر مەنەن اولدىسە، بىزە او قدر مەنەن اولدىق، اورده برابر
رافىقى اختيار ايتدىك، بىز يانەزەدە بىر ايكي قازاقىدە وار، ابرتەسى كوني واپورده
كلىدى، همان واپورە بنوب سويشە دوغرى حرىكت ايتدىك. بولده بىوك
فورطنە اولدى، غابت قورقولى دەشتلى ساعتار كىچىردىك ايسەدە، اوچونجى
كونى سلامت سويشە كىلدىك، هوالر صغوق قش قىامت ايدى، سويشەدە
يالگىزىر كىچە قالوب ابرتەسى كوني اسكندرىيە كىلدىك. بورادە تام بر هفته
قالدىق، بعض علما ابلەدە ملاقات اولدى. بر كون خىر الله افنديلە برابر
قصاب دكلنە كىلدىك، ايت آلدەجىز، دكلندە ايكي آدم وار، برى قرآن اوقور
ديكرى دكلاردى. دكلامقدە اولان بىزە كىلدى، بر اوقە ايت اولچەدى،
اوبىرىدە همان اوقومقدە ايدى. بر آتون وىردىك، فلاح ايت قىمتى آلوب،
آرتوغنى بىزە وىروىك ايچون صايمقدە ايدى، شول ارادە قارى ياگلىدى،
آچە صايمقدە اولان هيچ توفىسز فتح ايتدى، قارى تىكار ياگلىدى، بودە
تىكاراز فتح ايتدى. بىز ايكي مزەدە حافظار اولدىغىز حالدە، قارى نك قىغى
سورەدە اوقومقدە اولدىغى خاطرلايمدىق بو بىز م چوق تعجب مەزى موجب
اولدى. بونلر ايكي دە فلاح لباسندە هم قصاب هم حفاظ. بىز م مەلىكت دە
هيچ بر حفاظ قصاب صنعتنى اختيار ايتمىز. بو حقيقتە شايبان تقدىردىر.
اسكندرىيە عادتا بر خرابە شىكلندە ايدى، انكليز محاربه سندن سوگىرە تعمىر
اولناماشدى. بو ايسە ۱۸۸۴ سنە ميلادىدە آخىرى ايدى.

اسكندرىيەدن روس واپورىلە درسعادتە كىلدىك، غابت صغوق ايدى.
واپور اوزرىندە قارار باغدى، اورادە روس ماطوروسلرى طرفندن انواع ذلتى
چىكدىك، آبارە كىروب باتمىق جانەمىزى محافظە ايتىمك ايچون اوچار مجىديە
آچەدە وىردىك. درسعادتە كىلوب خيلى استراحت ايتىدىك سوكىرە، بعض
ذوات كرام ابلە ملاقات ابدوب، سىراى همابوتى دخى زىبارت ايتدىك. او
زماندە استانبولده حرىت بر كمال ايدى، سلطان عبد الحمىد جمعه نمازىنى
بعضا مجىديەدە و بعضا تشويقىمىدە نشان طاشىندە، و بعضا بيشكطاش دە

فیلوردی، اکثریت ایله سود کبی بیاض آق کوك آتقه بئارك كلوردی. حتی او زمانده نشان طاشی بر صحرا شكندنه ایدی، تمام طاع اوزرنده بر جامعدن بشقه عمارت همان بوق کبی ایدی.

شیمدی روسیهیه کیده جکیز، بگا اوراده سمسارلر دیدیلر: سن بو عثمان پاشانک ویرمش اولدیغی تذکره ایله روسیهکه کیده میه جک سن بنده جهالت ایله آنلرنک سوزینه قناعت ایدوب، قاچ سنه مقدم کلوب اوراده وفات ایتمش بر حاجی نك پاسپورتی اون روبلهکه آلم، علی احمد حاجی اوله رق آدیسدهکه چیقدم. بوراده دیدیلر: آئتمش روبله پاره ویره جک سن. دیدم آلطی روبلهده آچهم بو قدر. هرچه بزه تعرض اولندی کیچدک، او زمانده خیر الله حضرت ایله برابر دوغری اورنورغه حرکت ایتدک، خیر الله مخدومنی فردشلی اورنورغه وارمهدن بر برده استقبال ایتدیلر، بز ایسه یول بیلمدیکمزدن دوغری اورنورغه کیتدک، ذاتا بشقه بولده بوق ایدی.

نصر الدین حاجی ایدیکین بزنی اربت که چیغارغه دیب خبر ایتمشدی. فقط اورنورغدن اربت که بارورغه بر رفیق بولمندی، بالکیز کینمک چوق اوزاق هم خوفلی دیدیلر. اورنورده کینکلیف عبد الله قارت بورتنده مسافر اولدم. بو آدم بزه چوق اکرام ایتدی، بوراده علمدان سلیمان آخون غویزنسکی محکمه بورتنده اقامت ایدرمش، کاروان سرای مسجدنده جمعه نمازی قیلدقدنصوگره بزنی خانه لرینه دعوت ایتدیلر، جای ایچدک، چوق التفات بیوردیلر.

صوگره اوراده غویزنسکی محکمه آدم لرندن صوراشسب، بگا اومسکی بارا تورغان بر دوقتورنی بولدیلر. بنده بودو قور ایله برابر اومسکی که کینمک اوزره قرار ویردم، اربت قالدی. بز دو قور ایله: اورالسکی ترویسکی آرقلی قزلیار پتروپاولغه کیلدک. پتروپاولده داملا رحمة الله حضرت یاننه کیتدم. رحمة الله علیه بنی اولا بیلمادی، صوگره کیم اولدیغی سوبلادم ایسه حیران اولدی، دیدی: بو کون اربتن خطلر بار ایدی، سزنی اربتده بیک کوتهلر ایدی، عبد الباری آخون سزنی طاقت سز متظر ایدی، خیرلی بولسون همه آغای

اینی اربتده سزکه منتظر ایدیلمر . خیر کوب یخشی بولدی ، بارک الله بزه نصیب بولدی ، بز کوردک ، اربت که بارغان بولسه کز بز کورهامز ایدوک . دبه چوق اظهار ممنونیت بعدنده قانا ملا عبد الرشید بر قرآن اوقوب کورسات؛ مدینه منوره قرائتی ایشتهلم دیدی بنده سورۀ فرقان آخرنی اوقودم ، رحمة الله علیه هیچ توقف سز آغلادی . نه وقت بن تمام ایندم ، مرحوم بیزدن قالدی کیلوب آغزمدن اویدی . دیدی : ملا عبد الرشید پدزنگ رحمتلی قرآن کریمه عاشق ایدی ، کیدوب قبرنده اوقورساک روحلری شاد اولور . والدانک صالحه خاتون ایدی شیمدی سندن چوق راضی اولورلر . تاری خلقی سکا منتظر تاریده خلقنک علم که محبتی بار ، فقط بن کفران نعمت ایندم ، تاریده قالمادوم . تاری بزکتلی بر شهردر . بن تاریدن کیتدم طوقز مک تنکه آچهم بار ایدی ، مونده کیلدم تمام طوقز یل بوش توردم ، طوقز یل عمرم ضایع بولدی ، طوقز مک تنکه آچهدن هم آبرلدم ، بونسن ماعدا اقل طوقز یوز آدم نک خاطر قالمشدر .

شیمدی مونه برگنه یل درسکه باشلادم . سن باری قوتنگنی تدریسکه صرف قیل ، کبی سوزار ایله نصیحت ایندی . بن دیدم : اقدم بزنگ علممز بو قدر ، و قمنزنگ کوبی بوشقه کیندی . دیدیلر : کوب یخشی ، بوق دیسه کز انشاء الله بار بولور . سعی و غیرت ایله تدبیر لازم ، انشاء الله خور بولما سز ، روحانیت پیغمبری سزکه معین اولور . بزنی ده دعادن اونومه کز ، تاری خلقنه سلام سویلا کر . تحفة الله اومسکی ده بولور ، اول سزنی تاریغه اوزاتر . دبه بزکه قاتحه بیروب اوزاندی . ایرتهسی کونی اومسکی که کیلدم . همان تحفة الله آغانی اینلادم ، اول کشی یگا اولغه قایتورغه آت یکتروب حاضر بولوب تورغانلر ایکن ، همان کورشب تانشقان صوگ بزنی خوش کوروب چای فلان ایچدک ، بعده شول کونی بولغه چیققدق . ایرتهسی کونی ناک آتقاندۀ یگا اولغه کیلدم ، اوراده یخشی استراحت قیلدق ، بر کیچه قالدق ، شول کونی تصادفا قدشم اسماعیل یگا اولغه کیلدی بوراده ملاقات ایدوب خیلی صحبت ایندک ، اسماعیل کیچه یاریسی تاریغه قایتوب کیندی

ايرتسى كوني بز هم تاريخه دوغرى چيقدق همان اولانك كول قريه سينه
كئلكده، هر اطاف مسلمان قريه لرندن استقباله چيقيمش آدملر بولده فارنجه
كبي صارمشلردى. يتمش سكسان چاقروم مسافهدن كلىمش آدملر واردى.
اغلامق صزلامق عجايب ايدى بو قدر خلوص بو قدر محبت خاطرلره كلمزدي،
طوز قران قريه سينده داملا عالم آخونفقه مسافر اولدق، رحمة الله عليه كوب
اوام ايتدى. بوراده كيجه قالمقده اسسته مشدم، فقط خالدم زوجى اولان
نصرالدين ملا براقادى، عبدالمجيد مؤذن هم كيدهلم، تاريده خلق كوتب
قالديلر ديكساج، بعد العشا بوله چيقدق، حوجه طاوده هم برر ساعت توقف
ايدوب چاي ايجدك، تا يئكا اولدن بورابه قدر آتمش چاقروم مسافه
اوزاتب كيلديلر، آدم حساب ايله دكل ايدى. لكن مع التأسف شول
اخلاص لره، شول كوز ياشلره درمان اولاجق بر سوز بزدن چيقمادى. بن
شيمدى چوق تأسف ايديووم، اما لكن نه چاره فائده بوق.

۱۸۸۵ سنهسى فيورال ۱۲ نچى كوني صباح نمازى وقتنده نارى قالا سينه
كيزدك، دوغرى برادرم خانه سينه مسافر اولدم. بتون شهر خلقى شاز
اولديلر، اولوغ كوچك كلوب كورشديلر. شول كوتى اربتگه تيلغراف لر
چيكديلر. اربدن تبريك تيلغرام لرى كلىدى. نصرالدين حاجى دن نعمت الله
حاجى عبد البارى آخوندن تيلغرام لر كلىدى. بن همان شول كوني مدرسه گه
كيزدم، همان شول كوني وقت كيچرمبوب موقتا علم قوائت تعليمه باشلادم.
بر نيجه كون صوگره بعض آدملر اربتدن قابتديلر، همان همه سى بونك
محلده گه امام اولمه مزى تكليف ايتمكده ايدى. چوق كيچمه دى نصرالدين
حاجى هم اربدن كلىدى. تأهل مسئله سنى اورتاغه چيقارديلر، بر طرفدن
امامت مسئله سنى تكليف ايتديلر. بن بونلره ديدم: بن سزه بر وقت غه قدر
امام اولاييم، مدرسه گرى تريبه قىلايم، اوگاز لازم دكل، صوگره سز بنى
ياراتمسه گئر، ياكه بگا بر نرسه ياراماسه، باشمز آچيق بولسون ديدم. باى لر
بنم بو سوزي هميچ قبول ايتديلر. صوگره بن ديدم شو حالده بگا
رخصت بيروغر، بن دخى بر كه حجازه كيدوب كليم. بوگا نصرالدين

حاجی عبد الملک بای هیج راضی اولمدیلر . عبد المجیب حاجی حجکه
باروب کلمکنی معقول کوردی ، دیدی : حجکه بار ، بن سکا عبد الفتاح
مرحوم نك بدلتی ویردیم . بونك اوزرینه بن مککه کیتمکه قرار ویردم . بر
کون عبد الملک بای مرحوم عبد الله باباغه دیمش : عبد الرشید افندی
قطعی صورتده کیده سی بولسد اولاندوب بیارورگه کرک ، بولماسه اول کیلماز
دیمش . عبد الله بابای بزه بر کون تأهل تکلیف ایلد ، قبول ایندم . میر
حیدرلر قر قزندشلمرنی سزه تکلیف ایدرلر قبول قیلوگر دیدی ، بنده قبول
ایندم . عقد ازدواج اتناسنده پریغورده جمع اینتمشلمردی امام لغه دخی
اجبار ایندیلمر ، آنی دخی قبول اینتدک . بعد النکاح اون بش کون اقامت
ایدوب قردشم اسماعیل ایلد برلکده حجاز و مغفرت طرازه عزیمت ایلدک ،
ائناء سفرده طبولغه تمانکه اوغراب ، معینه کندی افرالارمزدن طلبه لر آدم .
اوقایه اوغراب امتحان توتدم . سلیم گرای مفتی وفات اینتمش بینگ مفتی یوق
محمدی قاضی موقت مفتی خدمتی ادا ایدرمش . جلال قاضی غه اون
بش تنکه رشوت بیردم ، غایب آچغلاندی ، ایدیکن لر ملامسی اون بش تنکه
بیرکاج بزکد آچدان اولارگه کرک دیدی . شاکر قاضی غه اوچ تنکه بیرگان
ایدوم آمادی ، سینی ده بیلمادوم .

شول طریقه بز اوفادن قازان آرقلی آدبده دن استانبولغه باردق ، بوکره
استانبولده کوب آدملر واکبر رجال دولت ایلد ملاقات ایدوب اصول تعلیم
وتربیه خصوصنده شول زمانه نك معارف ناظری منیف پاشا ایلد کوب مذاکره
اینتدک . منیف پاشا اصول تعلیم نك لزومی اصلاحی بابنده بر چوق شیلر
سویلا دکن صورگه دیدیکه : بزم اسلاملره معارفی ادخال اینتمک ایچون (جبه
صاریق) چالمه چاپان لازمدر . اسلاملر آراسینه بشقه تورلی طریقدن معارف
ادخالی ممکن اولمایه جقدر . او زمانده استانبولده حریت مطبوعات فوق
العاده ایدی منیف پاشا « عمران » غزیه سنده بو بابده بر چوق شی لر یازدی ،
روسیه مسلمانیلری استقبالی عنوانلی مقاله لر نشر ایندی . بزه بیوک انتفات لرده
بولندیلمر . بنم مدینه منوره یه طلبه کوترمکده اولدیغی خوش کورمدی ،

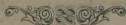
کاشکده بو چوچقلری بوراده برافه ایدگزر دیدی .

بنده سوگره دن نأسف ایتدم اماچه فائده مکه مکریه کلدیم ، عثمان نوری پاشانی ده عزل ایتمشلر . شویله احمدی مرحوم اوغلی ابراهیم افندی خلید مؤذن اوغلی یعقوب افندیلری مدینه منوره که کوترمکه مجبور اولدم .

مدینه منوره ده خواجه افندی دخی بنم بو خط حرکتی مواخذه ایتدی ، خلاصه بزم بوراده دخی قصورمزی بیان بیوردیلر . فیما بعد چوچقلری استانبولده مکاتب رسمیه ده تربیه لزومی تصریح ایتدیار . مدینه منوره ده دورت بش سنه اقامت ایدوب سن نه اولدک که ، قودشلرگده برشی اولسون لر . نیسه مادام خلوص قلب ایله کلمش چالشه لی ، بقالم البته قسمتاری اولور . بزده بو کره خواجه افندی دن تکرار بعض شیلر اوکرندک ، کندی قصورمزی اصلاحدن ماعدا ملتیز ایچون بر چوق شیلر لزومی دخی بزده تکرار سویله دی ، استانبولده بعض آدملر ایله تکرار مجالسه لزومی توصیه ایتدی . خلاصه بزم بو سفرمزد دخی بزده چوق بیوک درس لر و بردی عودتمزده استانبول ایله تکرار کسب معارفه ایتدک . استانبول ناک ایلك مشهور ادبایسینه تکرار ملاقات ایدوب دنیا احوالندن بعض شیلر تلقی ایتدک ، شول طریقه تمام آلطی آی تکرار سیاحت قیلوب ۱۸۸۵ نیچی یلی نو بایر باشنده نازیغه عودت ایتدم .

اشته بورایه قدر بنم حیاتم هپ تصادفی قییلندن اولوب ، کندیه مخصوص بر مسلک معین همان یوق کبی ایدی ، شونک ایچون ترجمه حالنک بو قسمی قسم ثانی دن آپردم .

بوراده تبرکا علم قرائندن آلمش اولدیغم اجازت نامه نی دخی طبع و نشر ایتمکی مناسب کوردم .

هذه

اجازت نامہ من علم القرآن

من السبعة والعشرة

والتقريب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي انزل على عبده كتاباً لا يغادر صغيرة ولا كبيرة الا احصياها *
ولا حبة في ظلمات الارض ولا رطباً ولا يابساً الا جمعا و حواها * لا يأتيه الباطل
من بين يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد * انزل على سبعة احرف
تسهيلاً وتيسيراً على قارئه اى وقت يريد *

(اشهد ان لا اله الا الله) وحده لا شريك له الذي اعجز بأقصر سورة منه
مصافع البلغاء * و ابهت لسحر حاله عقول الفصحاء * (و اشهد ان سيدنا)
محمداً مبعوثاً بأوامره ونواهيته * معرب عن بيان بلاغته ومعانيه * صلى
الله عليه وسلم عليه وعلى اله واصحابه الذين تعلموا القرآن عنه شفاهها
و لم ينزل ينقل اليها عن جمع لا يتناها * (ورضى الله) تعالى عن العلماء
العاملين وجميع ائمة الدين * ومشايخنا ووالدينا والقرابة اجمعين * (وبعد)
ان العلوم لا سيما علم القراء اشرف المآرب واعلاها * واطيب المكاسب
وازكها * واهم الامور بالعناية واولها * ومن اجل ذلك علم
القرآن الكريم * فانه اصل الدين القويم * والشرع المستقيم * وقد ورد في
فضله وشرف اهله من الايات والذكر الحكيم * فما ورد من الايات عموماً
قوله تعالى (يرفع الله الذين امنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات) وخصيصاً
قوله تعالى ان الدين يتلون كتاب الله واقاموا الصلوة وانفقوا مما رزقناهم

سراً وعلانية يرجون تجارة ان تبور ليوفيم اجورهم ويزيدهم من فضله انه
غفور شكور به ومن الاخبار مارواه الخطيب به عن انس بن مالك رضى الله
عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم قال آل القرآن اهل الله وقال فيما
روى عن انس رضى الله عنه افضل العباد قرآنة القرآن وقال عليه الصلاة
والسلام مثل المؤمن الذى يقرأ القرآن كمثل الاترجة ربحها طيب وطعمها
طيب الحديث به وفي البخارى عنه صلى الله عليه وسلم ان هذا القرآن
انزل على سبعة احرف فاقروا ما تيسر منه به وروى ابن ماجه عن سعد
رضى الله عنه انه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم خياركم من تعلم
القرآن وعلمه به وفي مسلم عن ابن عباس رضى الله عنه قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم اقرأى جبريل القرآن على حرف فلم ازل استزيده
فيزيدي حتى انتهى الى سبعة احرف به وروى الشيخان الماهر القرآن مع
السفرة الكرام البررة وقال صلى الله عليه وسلم من قرأ القرآن وعمل به
البس والذاه تاجاً يوم القيمة ضوءه احسن من ضوء الشمس فى بيوت الدنيا
لو كانت فيكم فما ظنكم بالذى عمل بهذا به رواه احمد وابوداود عن معاذ الجهنى
رضى الله عنه به وخرج ابو نصر عبدالكريم الشيرازى فى فوائده وابن البخارى
عن على رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ادبوا اولادكم على
ثلاثة خصال حب نبيكم وحب اهل بيته وقرآنة القرآن فان حملة القرآن فى ظل الله
يوم لا ظل الاظله مع انبيائه واصفيائه به وقال عليه السلام يا ابا هريرة تعلم القرآن
وعلمه الناس ولا تزال كذلك حتى ياتيك الموت فانه ان اتاك الموت وانت
كذلك حجت الملائكة الى قبرك كما يحج المؤمنون الى بيت الله الحرام
وخرج ابو نعيم عن على رضى الله عنه انه قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم يا على تعلم القرآن وعلمه الناس فلك بكل حرف عشر حسنات
فان مت مت شهيداً يا على تعلم القرآن وعلمه الناس فان مت حجت
الملائكة الى قبرك كما يحج الناس بيت الله العتيق به هذا وقد اختص
الله هذه الامة المحمدية ببقاء اتصال الاخذ والاسناد حفظاً للمشيعة المطهرة
الى يوم التناد به قال عبد الله المبارك الاسناد من الدين به وعن ابى هريرة

رضى الله عنه مرفوعاً من سلك طريقاً يلتمس فيه علماً سهل الله طريقاً الى الجنة * والاجماع على ان السبعة متواترة وما زاد الى العشرة كذلك على الصحيح والقراءة على المشايخ سنة مأثورة * واني ولله الحمد قد اخذتها بالتلقي عن مشايخ عظام وائمة اعلام فبعد حفظي لكتابه القديم من الزاهد الكامل الحاج حافظ محمد بن حسين الامام والخطيب بجامع الشيخ محمد الكيلاني العريف بامام اريديجيلر * ثم ابتدأت وقرأت من مفردات الوجود بالانقان والتفريس وبالتعلم والتدريس عن الشيخ العالم الفاضل الكامل الشيخ السيد الحاج مصطفى بن محمد الاسلامبولي العريف بموت الافندي الامام بجامع الهداية والواعظ الجمعة في جامع شريف ابي الفتح سلطان محمد الغازي عليهم الرحمة الباري * ثم جمعت القرات السبعة من طريق الشاطبية والتيسير من الطريقين من العرفين والمعاربة * ثم قرأت العشرة من طريق الدرّة ثم قرأت عليه العشرة ايضاً من طريق الطيبة والنشر الكبير وختمت لكل واحد من الثلاثة ختمه كاملة وقرأت بعضها من الاختصاص الثلاثة من شيخ استاذي الاتي ذكره عند ذهاب الحج الشريف فأجاز لي عند محضر جماعة القراء التحضير في سنة سبع وخمسين ومائتين والالف كما اجاز شيخه المتقن المدقق والمأخذ الصحيح المحقق الشيخ عمر بن خليل البواوي رئيس مشايخ القراء الشهير بين اقرانه بقره حافظ اكرمه الله تعالى بعدد كل ساكت ولافظ * وهو اخذ عن الاستاذ الكامل رئيس مشايخ القراء الحاج حسين بن الحاج علي الوديني وهو عن المشايخ الكاملين * وهم الشيخ احمد الصوفي القسطنطيني قرأ عليه السبعة وفتحني افندي وامام علي افندي واخوه خليل افندي والسيد محمود افندي من السبعة والعشرة بما يسره الله تعالى * ثم اخذ هو عن الشيخ الحاج محمد النعمي الشهير بابن الكتاني العشرة من طريق الدرّة ومن طريق الطيبة وهو اخذ القرات عن الشيخ الحاج حسين بن الحاج مراد الارضرومي وهو عن الشيخ القراء والمحدثين استاذ الاساتيد الشيخ علي المنصوري نزيل قسطنطينيه نور الله مرقده * وفي اعلى عليين ارقده * وهو عن ائمة الهدى واعلام الدين شيخ

المشايخ القاهرة محمد البقرى والسلطان المزاحى والنور على الشبراملى واخذ
الشيخ السلطان المزاحى عن الشيخ سيف الدين الفضالى رحمه الله وعن الشيخ شحارة
اليمنى واخذ محمد البقرى والشبراملى عن الشيخ عبدالرحمن اليمنى وهو عن والده
الشيخ شحارة رحمه الله عن ناصر الدين الطبلاوى رحمه الله عن القاضى ذكريا الانصارى عن
العقبى والنويرى وفخر الدين الضربى وهم امام القراء والمحدثين وشيخ الاستاذين
شمس الملة والدين محمد بن محمد بن محمد بن على بن يوسف الجزرى الشافعى
افاض الله تعالى على مشهده انواع البر والاحسان ونفعنا ببركات علومه يوم يفتح
ابواب آجنان وقرأ ابن الجزرى على شيخه ابي محمد عبدالرحمن بن احمد
البغداى وهو عن الامام ابي عبدالله محمد بن احمد بن عبد الخالق المصرى
عن الشيخ ابي الحسن على بن شجاع بن سالم العباس صهرى الشاطبى
وهو عن ولى الله بلادفاح ابي القاسم القاسم بن فيره بن خلف بن احمد الشاطبى
الرعىنى رحمه الله وهو عن ابي الحسن على بن هزيل رحمه الله عن ابي داود سليمان بن ابي
القاسم الاسدى رحمه الله عن امام القراء ابي عمر الدانى رحمه الله عن ابي الفتح فارس بن احمد
الضربى عن عبد الباقي بن الحسن عن ابراهيم بن عمر عن ابن بويان عن ابن
الاسعث عن ابي بشيط عن قالون المدنى عن نافع آمدنى عن ابي جعفر
يزيد بن القعقع وعبدالرحمن بن الهرمز الاعرج ومسلم بن حذوب وشبة
بن نضاح واخذ الاعرج عن ابن عباس رضى الله عنهما وهو عن ابي بن
كعب الخزرجى رضى الله عنه وهو عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو
عن امين وحى الله تعالى جبريل عليه السلام وهو تلقاه عند رب العزة جل
جلاله وعظمت آلاؤه وبقية الاسانيد القراء العشرة مبسوطة فى النشر الكبير
فليراجع رحمه الله واخذت ايضا مسلك صاحب الايتلاف ليوسف افندى زاده شارح
البخارى رحمه الله عليه رحمة البارى رحمه الله من طريق الشاطبية والدرة والتقريب والماهر
الذى هى طريق المناسبة عن العالم العامل والاستاذ الكامل شارح زبدة العرفان
المسمى بعمدة الخلان رئيس مشايخ القراء محمد امين العريف بعبد الله افندى
زاده الامام بجامع شريف ابي ايوب الانصارى رحمه الله وآواظ أجمعته بجامع سلطان
احمد خان عليه الرحمة والغفران واخذت ايضا مسلك عطاء الله النجيب

عن الاستاذ الكامل الحاج عمر الطيبوى خواجه مكتب انى أفتح سلطان
محمد خان عليهم الرحمة والغفران ٥٥ وسندهما مبسوطه فى النشر الكبير للامام
الجزرى عليه سجال سبع المثانى ٥٥ وتركتهما خوفاً للطباب فليراجع ٥٥ ثم ان
الله تبارك وتعالى وفقنى الى نشر القرات واقرائها بين الطلبة اولى الافهام
على شروط اخذى عن المشايخ الكرام واساندى الفخام من وقت الاجازة
الى هذا الزمان بالجد والسعى والايقان حتى جاؤا الى واجتمعوا لى ٥٥ وقرأوا
على منهم العالم الكامل الفهم الزكى والمجد الماهر بين آخوانه كلبدر الزاهر
(مولى الحاج حافظ عبد الرشيد بن عمر الآخون الطارى) زاد الله فيضه ونشره
وتقومه ونال مائنا وفقه الله تعالى الى الحالات السنية والافعال المرضية
ويسر آماله الدنياوية والاخروية ٥٥ فانه لما علم ان علم القران والوجوهات علم
شريف وفن لطيف لا يظفر به الا من هو ماهر ولا يصل اليه الا من هو فى
افق البلاغه زاهر فبادر فى تحصيله ليدخر من كنوزه بأجود الزخائر ٥٥ وينال
من معادن رموزه باخلص الجواهر ٥٥ حتى الى جاء بعده حج بيت الله الحرام
فى سنة ثمان وتسعين ومأتين بعد الالف المدينة المنورة لغصد زيارة النبي
عليه الصلاة والسلام ٥٥ وعلى آله واصحابه الكرام واراى بحفظ القران واخذ
الوجوهات ٥٥ والقرات المتواترة فابتدأ منى ككل يوم بمقرأ مع المفردات من
الوجوهات ٥٥ ثم جمع السبعة والعشرة وختم ختمة كاملة عند محضر الجماعة
فى الحرم الشريف النبوى ٥٥ على مضمن الشاطبية والتيسير لاب عمر والدانى
والدرة والتحبير للامام الجزرى ٥٥ وقرأ ايضاً العشرة من اول الفاتحة من
طريق الطيب والنشر الكبير وبعضاً من الماهر الذى هو طريق المناسبة
واخذ ايضاً مسلك يوسف افندى صاحب الايتلاف ٥٥ واخذ ايضاً مسلك
عطاء الله التجيب من كتاب مرشد الطلبة لكل منها من الطريقين وطلب
منى الاجازة بما اجازنى به مشايخى الكرام والاساندى الفخام من الاقراء
والافادة للطالبيين وان بجزر بذلك لمن براه من المستعدين والاخذين
فاجزته طلباً لمرضات الله تعالى واوصيته فيما قرأ على وتلقاه منى ان لا
تخطاه ولا يخلطه بسواه اجازة صحيحة مقرونة بالنية والتلفظ مشولة بالتحرز

والتحفظ جعله الله تعالى من الهرة الكرام ومن المنتفعين بعلومهم الى
يوم القيام آمين ثم انه لازم علينا ان نذكر بعض الفوائد والوصايا ترغيباً
بمتابعة افضل البرايا منها ما اخبره النبي عن ابي الدرداء رضى الله عنه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من قال حين يصبح وحين يمسي
حسبى الله لا اله الا هو عليه توكلت وهو رب العرش العظيم سبع مرات كفاه
الله ما اهمه من امر الدنيا والاخرة ومنها ما اخبره النسائي في عمل اليوم
والليلة بسنده الى عائشة رضى الله عنها وعن ابيها انها قالت ما جلس رسول
الله صلى الله عليه وسلم مجلساً ولا تلا قرآناً ولا صلى الا ختم ذلك بكلمات
قلت يا رسول الله اراك ما تجلس مجلساً ولا تتلو قرآناً ولا تصلى صلاة الا
ختمت بهؤلاء الكلمات قال نعم من قال خيراً كن طائعاً له على ذلك الخير
ومن قال شراً كنت كفارة به سبحانه اللهم وبحمدك واستغفرك واتوب اليك
ومنها ما اخبره الحافظ ابو محمد الحسن عن ابي هريرة رضى الله عنه قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم من اتى منزله فقراً فقرأ الحمد لله وقل هو
الله احد نفى الله عنه الفقر وكثر خير بيته حتى يفيض على جيرانه صدق
رسول الله عليه صلوات الله ومن الوصايا ان لا يطلب العلم الا الله وان لا
يتخذ سبيلاً للامور المنهى عنها شرعاً كظهور حسن الصيت والسمعة وان لا
يكون للقارى في قرائته التفات الى غير الله تعالى فان من عمل لغير الله
او قصد غير الله خسر ما عمل وكان عمله حجة عليه وان لا يعتمد في الرزق
الا على الله تعالى به وذكر شيوخي ان في العلم الغنى عما سوى الله وفي
القرآن المعنى عن كل شيء حتى عن النفس به وذكروا لي ايضاً ابن القلري
لا يكون قارئاً حقيقة حتى يغيب عند قرائته عن الكون كله فان لم يمكنه ذلك
فليقرأ قرائته خائف من طرده عز وجل فحينئذ لا يرى احد من الناس في
قرائته لقوة سلطان الخوف على قلبه ومن لم يكن في قرائته كذلك فهى غير
نافعة عند الله تعالى اغنى الشركاء به فاسئله ان لا ينساني وابوى واقربائى
واجميع شيوخي من دعوات الصالحات به وهو من عادات السادات واوصيه
ما اوصانى به مشايخي الكرام به من الوصايا المذكورة بين العلماء الاعلام فانها جامعة

لانواع البر والتعبد الى الملك العلام ع ومن تخلق بها وصل الى كمال المعرفة
وكانت حجة له يوم يناد المنادى بالتفرقة جعلنا الله واياكم في زمرة احبائه
ومن السابقين الى جناته آمين ثم آمين ثم آمين ع وصلى الله وسلم
على سيدنا محمد وعلى جميع الانبياء والمرسلين وآلهم وصحابتهم اجمعين
والحمد لله رب العالمين .

وقد كان الفراغ من هذه الاجازة في يوم ثلث وعشرين من شهر ربيع اول
في سنة ثلاثمائة بعد الالف من هجرة من له كان العرف الشريف

صلى الله وسلم على خير الخلف والسلف وعلى

آلواصحابه وعلى من تبعهم الى يوم الدين

والحمد لله رب العالمين

سنة ١٣٠٠

قاله بلسان الذلة

المذنب الفقير القلة الملتجى الى غبار

المدنية المنورة احمد بن محمد الخالدي الاسلامبولي

العريف بامام جامع شريف ارپهجيلر الخفي مذهباً والمدني

موطناً والنقشبندی طريقة والقادري مشرباً حامداً مصلياً سائلاً

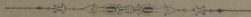
من الله حسن الختام بجاه سيدنا ومولينا محمد عليه

وآله افضل الصلاة وازكى ع السلام غفر الله

ذنوبها وستر عيوبها آمين ثم آمين

سنة ١٣٠٠

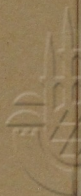
السيد احمد .

ترجمهٔ حالنک قسم اولی بوراده اکمال ایتدم. زیرا بورایه قدر اولان احوال هب تصادف ایدی. اصل مطلوب و مفید اولان قسمی بوندن صوگره اولانلری در. زیرا بوندن صوگره هر نه اولدیسده، سعی و اجتهاد ایله ممکن قدر تدبیر اولنهرق تشبث ایله اولمشدر. تدبیرده اولان خطالرمی دخی اشاره ایتشم: ابتدائی فکرلرنک نه کسی موانعه اوغرا دیغی بدی سنه تدریس ائناسنده طلبه و شاگردانه اولان تجربه و تربیه لر. ایکی سنه قاضی لق مدتده دوشندیکم شیلر. سکر آی مفتی و گالتی خدمتنده بولندیغم زمان تدبیرلرده اولان خطالرم. روسیه مسلمانلری حقنده تأمین استقبال ایچون خیال ایتدیکم مسلك لر. مالک اجنبیه ایله ایتدیگم محاوره لر. مسلمانلرنک اوز آرالرنده اولان نفاق و شقاق و سؤ اخلاقنک ازالسه لئرومی. روسیه و عثمانلی حکومتلری ایله اولان مصادمه. حس حسنی طویرانی ایله مکاتبه. شیخ جمال الدین الافغانی ایله مناسبت. عبدالله ندیم، ابراهیم ادهم ایله مصاحبه. عبد الله کویلیام ایله مکاتبه. نیویورقده منتشر «کوکب آمریکا» ایله مراسله. پاریس ده منتشر «ابو نظاره» ایله مکاتبه. «طرابلس شام» غزه سی صاحبی کامل بک ایله مناسبت. در سعادتده هجرت ۱۸۹۴ سنه سنده. استانبولده زراعت و قمعچی لق. طوقز سنه بر بیگارلق. بخارای شریف سیاحتی، اوروپاده بر قاق ایام. معارف ناظرلری باغلییوف و آنتوسفکی لر ایله مکالمه و لایحه لر تقدیمی. مسلمانلرنک حجدن منع اولتمه لرینه قارش پرنس اولدنبورغسکی حضورنده قبول و عربضه اعطاسی و بونک پاسپورت ویرلمک ایچون بولغان تأثیری. در سعادتده روسیه قونصلی طرفدن ایدلمش سؤ معامله و تورکیه نک دنائیله آدیسه جس خانه سه مده کیچردیکم وقت لر. فک رقاب ایله مناسبت. حریت افکار حرکتنده اشتراک. بونلرنک کافه سندن قسم نائیده تفصیلا بحث اولنجه قدر.

— تم قسم اول —

OSMAN ERGİN
KITAPLARI
No

İSTANBUL
BÜYÜK
BELEDİYESİ
ATATÜRK